

Eivind Farstad
Arne Rideng
Iratxe Landa Mata
TØI rapport 1166/2011

tøi Transportøkonomisk institutt
Stiftelsen Norsk senter for samferdselsforskning

Gjesteundersøkelsen 2011

Utenlandske ferie- og forretningsreiser i Norge

Gjesteundersøkelsen 2011

Utenlandske ferie- og forretningsreiser i Norge

Eivind Farstad, Arne Rideng og Iratxe Landa Mata

Transportøkonomisk institutt (TØI) har opphavsrett til hele rapporten og dens enkelte deler. Innholdet kan brukes som underlagsmateriale. Når rapporten siteres eller omtales, skal TØI oppgis som kilde med navn og rapportnummer. Rapporten kan ikke endres. Ved eventuell annen bruk må forhåndssamtykke fra TØI innhentes. For øvrig gjelder [åndsverklovens](#) bestemmelser.

ISSN 0808-1190

ISBN 978-82-480-1325-9 Papirversjon

ISBN 978-82-480-1265-8 Elektronisk versjon

Oslo, desember 2011

Tittel: Gjesteundersøkelsen 2011. Utenlandske ferie- og forretningsreiser i Norge

Title: Norwegian Foreign Visitor Survey 2011. Foreign holiday and business travel in Norway

Forfattere: Eivind Farstad
Arne Rideng
Iratxe Landa Mata

Author(s): Eivind Farstad
Arne Rideng
Iratxe Landa Mata

Dato: 12.2011

Date: 12.2011

TØI rapport: 1166/2011

TØI report: 1166/2011

Sider 67

Pages 67

ISBN Papir: 978-82-480-1325-9

ISBN Paper: 978-82-480-1325-9

ISBN Elektronisk: 978-82-480-1265-8

ISBN Electronic: 978-82-480-1265-8

ISSN 0808-1190

ISSN 0808-1190

Finansieringskilde: Innovasjon Norge

Financed by: Innovation Norway

Prosjekt: 1953 - Gjesteundersøkelsen II

Project: 1953 - Gjesteundersøkelsen II

Prosjektleder: Eivind Farstad

Project manager: Eivind Farstad

Kvalitetsansvarlig: Petter Dybedal

Quality manager: Petter Dybedal

Emneord: Feriereise
Forretningsreise
Grensetrafikk
Norge
Reiseliv
Statistikk
Turisme

Key words: Border traffic
Business travel
Holiday travel
Norway
Statistics
Tourism
Travel

Sammendrag:

Rapporten gir en oversikt over utenlandske forretnings- og feriereiser til Norge i 2011. I 2011 kom det ca 5,0 millioner overnattingsgjester og 1,3 millioner dagsbesøkende til Norge. I tillegg kom 457 000 cruisepassasjerer til Norge, som er flere enn noen gang. Antallet overnattingsgjester på tjenestereise gikk opp med tre prosent, og antall overnattingsgjester på feriereise gikk opp med fire prosent fra 2010 til 2011. Overnattingsgjestene tilbrakte 32,6 millioner gjestedøgn i Norge i 2011, som er fire prosent mer enn i 2010. Tyskland, Sverige og Danmark er de tre viktigste landene for norsk reiselivsnæring målt i antall gjestedøgn. Antallet tyske overnattingsgjester gikk ned med to prosent, og danske ned med én prosent. For de fleste andre landene var det likevel en oppgang i 2011, slik at både antall ankomster og antall gjestedøgn økte med fire prosent for alle land samlet. En drøy firedel av overnattingene skjer hos slekt eller venner og nesten en like stor andel på hotell, pensjonat og lignende. Camping og overnatting på hytte er ellers mest vanlig.

Summary:

The Norwegian Foreign Visitor Survey 2011 covers both holiday and business travel to Norway. In 2011 a total of 5.0 million foreign guests stayed overnight in Norway, while 1.3 million were on a day trip from abroad. In addition, 457,000 cruise passengers arrived in Norway, which is more than ever before. The number of overnight business visitors increased by three per cent, while the number of holiday visitors showed a four per cent increase from 2010 to 2011. Foreign overnight visitors spent a total of 32.6 million guest nights in Norway in 2011, four per cent more than in 2010. The most important source markets for overnight visitors are Germany, Sweden and Denmark. The number of German overnight visitors decreased by two per cent, and Danish by one per cent. However, most other markets increased, so the total arrivals and guest nights for all nationalities went up by four per cent. About one out of four guest nights is spent with relatives or friends, and an almost equal share at hotels or boarding/guest houses. Camping sites and cabins are also widely used as accommodation.

Language of report: Norwegian

Forord

Siden 1998 har Transportøkonomisk institutt (TØI) gjennomført løpende undersøkelser på helårsbasis av alle typer besøk i Norge foretatt av personer som er bosatt utenlands, både forretnings- og feriereiser. Fra og med 2004 er undersøkelsen utført på oppdrag fra og finansiert av Innovasjon Norge. Så vel dagsbesøkende som overnattingsgjester er inkludert, uansett om utreisen fra Norge skjer med bil, buss, ferge, fly eller tog. Reiser til og fra arbeid, foretatt av personer som arbeider i Norge og bor i et annet land, er imidlertid ikke inkludert i tallene, da denne kategorien reisende faller utenfor det internasjonale turismebegrepet.

I denne rapporten presenteres resultater for hele året 2011 med særlig vekt på sommersesongen (mai til september), da det ikke ble gjennomført intervjuer i vintersesongen i 2011. Det er dessuten tatt med noen hovedtabeller for hele året 2011. Resultatene bygger dels på innsamlet statistikk fra Statens vegvesen og transportselskapene, dels på registreringer av kjøretøy på veg. I tillegg er det foretatt intervjuer med et betydelig utvalg av utenlandske besøkende i perioden mai-desember 2011, noe som blant annet gjør det mulig å bestemme bostedsland, reisens formål, reisens varighet, overnattingsmåte og liknende. Et viktig formål med Gjesteundersøkelsen er å gi en totaloversikt over omfang og struktur på trafikken til/fra Norge foretatt av personer som er bosatt i andre land.

Gjesteundersøkelsen utarbeides på oppdrag fra Innovasjon Norge, og arbeidet koordineres av Transportøkonomisk institutt. Statens vegvesen, Tollvesenet, NSB, SJ, Avinor, flyplassene og fergeselskapene som har ruter mellom Norge og utlandet, har deltatt aktivt i prosjektet. Dette samarbeidet har vært meget verdifullt, og uten medvirkning og en betydelig ressursinnsats fra disse aktørene hadde det ikke vært mulig å produsere en så omfattende oversikt.

Transportøkonomisk institutt vil derfor takke alle som har bidratt i prosjektet. En spesiell takk går til våre språkmektige og dyktige intervjuere. De får god kontakt med de utenlandske gjestene og oppnår dermed høy svarprosent fra disse, noe som er avgjørende for at prosjektet kan bygge på et stort og pålitelig datamateriale.

Denne rapporten er utarbeidet av forsker Eivind Farstad, forsker Arne Rideng og prosjektassistent Iratxe Landa Mata, med førstnevnte som prosjektleder. Sekretær Tove Ekstrøm har utført tekstbehandlingen og tilrettelagt dokumentet for trykking.

Per-Arne Tuftin har vært ansvarlig for prosjektet i Innovasjon Norge.

Oslo, desember 2011
Transportøkonomisk institutt

Lasse Fridstrøm
instituttssjef

Petter Dybedal
forskningsleder

Innhold

Sammendrag

Summary

1 Innledning	1
1.1 Om Gjesteundersøkelsen	1
1.2 Innholdet i dokumentet	1
2 Metode og gjennomføring	3
2.1 Noen definisjoner	3
2.2 Populasjonen	3
2.3 Stratifisering av populasjonen	5
2.4 Praktisk gjennomføring	8
2.5 Vekting og usikkerhet	11
3 Hovedresultater for hele året 2011	14
3.1 Totaloversikt for utenlandske besøk og gjestedøgn	14
3.2 Ferie- og fritidsreiser	21
3.3 Forretnings- og tjenestereiser	27
3.4 Dagsreiser og cruisetrafikk	28
4 Hovedtall for vintersesongen 2011	31
4.1 Totaloversikt over ankomster og gjestedøgn	31
4.2 Feriereisende	35
5 Hovedtall for sommersesongen 2011	36
5.1 Totaloversikt over ankomster og gjestedøgn	36
5.2 Ferie- og fritidsreiser	47
5.3 Forretnings- og tjenestereiser	51
5.4 Andre aspekter ved reisen og de reisende i sommersesongen	55
Referanser	63
Vedlegg 1: Nyere forskningsresultater fra Gjesteundersøkelsen	64
Bakgrunn	64
Nasjonale forskjeller i forbruk ved norgesbesøket	64
Nasjonale forskjeller i oppholdslengde	65
Nasjonale forskjeller i beslutningshorisont	66
Annet	67

Sammendrag:**Gjesteundersøkelsen 2011****Utenlandske ferie- og forretningsreiser i Norge***TØI rapport 1166/2011**Forfatter(e): Eivind Farstad, Arne Rideng og Iratxe Landa Mata
Oslo 2011, 67 sider*

I 2011 kom det ca 5,0 millioner overnattingsgjester og 1,3 millioner dagsbesøkende til Norge. I tillegg kom 457 000 cruisepassasjerer til Norge, som er mer enn noen gang. Antallet overnattingsgjester på tjenestereise gikk opp med tre prosent, og antall overnattingsgjester på feriereise gikk opp med fire prosent fra 2010 til 2011. Overnattingsgjestene tilbrakte 32,6 millioner gjestedøgn i Norge i 2011, som er fire prosent mer enn i 2010. Tyskland, Sverige og Danmark er de tre viktigste landene for norsk reiselivsnæring målt i antall gjestedøgn. Antallet tyske overnattingsgjester gikk ned med to prosent, og danske ned med én prosent. For de fleste andre landene var det likevel en oppgang i 2011, slik at både antall ankomster og gjestedøgn økte med fire prosent for alle land samlet. En drøy firedel av overnattingene skjer hos slekt eller venner og nesten en like stor andel på hotell, pensjonat og lignende. Camping og overnatting på hytte er ellers mest vanlig.

Gjesteundersøkelsen 2011 omfatter i prinsippet alle reiser til og fra Norge som foretas av personer som er bosatt utenfor riket, uansett formål og/eller overnattingsmåte. Både ferie- og forretningsreisende er inkludert, og undersøkelsen dekker i 2011 alle som reiser ut av landet med ferge, fly, tog eller på veg med bil, turbuss eller rutebuss. Bare de som har fast arbeid i Norge og bor i et annet land, er holdt utenfor, blant annet fordi disse ikke omfattes av det internasjonale *turisme*begrepet. Gjesteundersøkelsen gir også en oversikt over cruiseskipstrafikken.

Året 2011

Det samlede antallet ankomster til Norge fra utlandet er beregnet til i underkant av 6,7 millioner i 2011 (tabell A). Av disse var om lag 5,0 millioner overnattingsgjester, 1,3 millioner dagsbesøkende, og 457 000 cruisepassasjerer som har besøkt en eller flere norske havner.

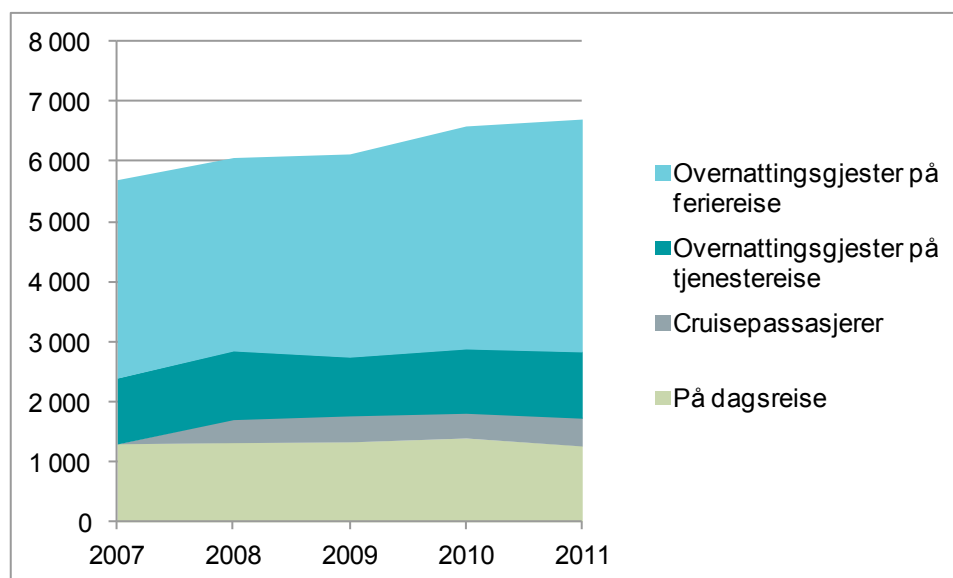
Blant de gjestene som overnattet i Norge var 1,1 millioner på forretningsreise og 3,9 millioner på feriereise. Totalt genererte denne trafikken 32,6 millioner utenlandske overnattinger i Norge, og dette innebærer en oppgang på fire prosent fra 2010. Forretningsreisende stod for drøyt 5,3 millioner gjestedøgn og feriegjestene for 27,3 millioner gjestedøgn. Forretningstrafikken er relativt jevnt fordelt over året, mens drøyt 70 prosent av feriegjestedøgnene var knyttet til sommersesongen (mai–september) i 2011.

Tabell A: Utenlandsk forretnings- og ferietrafikk i Norge. Registrert ved utreise fra Norge i 2011. Enhet = 1000.

	I alt	Veg	Ferge	Cruise	Fly	Tog/Rutebuss
Ankomster i alt	6 693	2 780	1 042	457	2 281	133
- På dagsreise	1 273	901	215		145	12
- Cruisepassasjerer*	457			457		
- Overnattingsgjester	4 963	1 879	827		2 137	121
-- på tjenestereise	1 096	217	73		785	22
-- på feriereise	3 867	1 662	754		1 352	99
Gjestedøgn i alt	32 596	9 802	7 524		14 662	608
- på tjenestereise	5 290	948	499		3 728	115
- på feriereise	27 306	8 854	7 025		10 934	493
Motorkjøretøyer i alt	1 249	1 034	215			
- Personbiler	1 146	946	200			
- Bobiler	68	60	8			
- Biler m/camp.vogn	18	14	4			
- Turbusser	17	14	3			

*Merk at tall for cruisepassasjerer gjelder utenlandske passasjerer som har hatt ett eller flere besøk i norske havner.

Det er ferie- og fritidstrafikken som har hatt den største veksten i perioden 2006-2011 (figur A). Veksten i ferie- og fritidstrafikken har fortsatt i 2011 målt i både antall ankomster, som gikk opp med fire prosent, og antall gjestedøgn, som gikk opp med fem prosent fra 2010 til 2011. Veksten var likevel mye sterkere i 2010 enn i 2011. I 2011 er det særlig Italia, Sveits, Russland og de baltiske land (her ført under Europa ellers) som har hatt sterkest vekst i antall overnattingsgjester. Danmark og Tyskland er blant de landene som har hatt en liten nedgang i 2011.

Figur A: Utenlandsk forretnings- og ferietrafikk i Norge i perioden 2007-2011 etter transportmåte for overnattingsgjester. Tusen ankomster.

Tyske feriereisende stod for 23 prosent av utenlandske feriegjestedøgn i Norge i 2011, mens svenske og danske turister stod for henholdsvis 15 og 10 prosent. Ferierende fra USA stod for fem prosent av de utenlandske feriegjestedøgnene i Norge, samme andel som ferierende fra Storbritannia.

På årsbasis fordeler feriegjestenes overnattinger seg med 30 prosent hos slekt og venner, 20 prosent på camping (inkludert camping utenfor regulert plass), 21 prosent på hotell, pensjonat etc. og 22 prosent på leid, lånt eller egen hytte. Antall overnattinger for feriegjestene fordelt på overnattingsmåte viser at det var over åtte millioner utenlandske overnattinger hos slekt eller venner, knapt 5,9 millioner overnattinger på leid, lånt eller egen hytte, og 4,7 millioner overnattinger på hotell i 2011. Drøyt 5,4 millioner overnattinger skjedde i en eller annen form for camping.

Antallet utenlandske bobiler som besøkte Norge fortsatte å øke i 2011. I overkant av 68 000 bobiler var på besøk i Norge i løpet av 2011, og bobilturistene bidro med 2,3 millioner gjestedøgn til sammen. Det er det høyeste antallet bobilgjestedøgn som noen gang er registrert. Beregningene viser også at 17 700 utenlandske biler med campingvogn besøkte Norge i 2011, men dette var 3 300 færre enn året før. Hele 17 500 utenlandske turbusser passerte grenseoverganger og fergeterminaler i 2011, og dette er en tangering av toppnivået i 2008. Passasjerene i disse bussene genererte til sammen drøyt 2,4 millioner gjestedøgn. Det er imidlertid betydelig usikkerhet knyttet til dette tallet, da det bygger på få observasjoner.

Antall *forretnings- og tjenestereisende* til Norge økte med tre prosent i 2011, men litt kortere varighet på reisene gjorde at antall gjestedøgn bare økte med én prosent. Sverige er det klart største landet når det gjelder antall forretningsgjestedøgn, fulgt av Storbritannia, Tyskland, Danmark og Polen. Hotell er den mest brukte overnattingsformen for utenlandske forretningsreisende. Mange overnatter også i leiligheter eller hus som f.eks arbeidsgiver eller foretningspartner stiller til disposisjon.

Det kom om lag 1,27 millioner *dagsreisende* til Norge i 2011, som var ni prosent færre enn året før. Over halvparten av dagsreisene gjøres av svensker som passerer veggrenseovergangene, og nedgangen har vært størst i denne kategorien i 2011. *Cruisetrafikken* har økt betydelig de senere årene, og den økte igjen i 2011 etter en liten nedgang i 2010. Det er 27 000 flere enn i det tidligere toppåret 2009. Antallet utenlandske cruiseskip som besøkte norske havner (1 679 skip) er også det høyeste som noen gang registret. Om lag 457 000 utenlandske cruisepassasjerer besøkte én eller flere norske havner i 2011. Den største absolutte veksten kom blant cruisepassasjerer fra Storbritannia (14 000 flere) og Tyskland (9 000 flere). Tyskland er fortsatt det største markedet, en tredel av cruisepassasjerene kommer herfra.

Vintersesongen

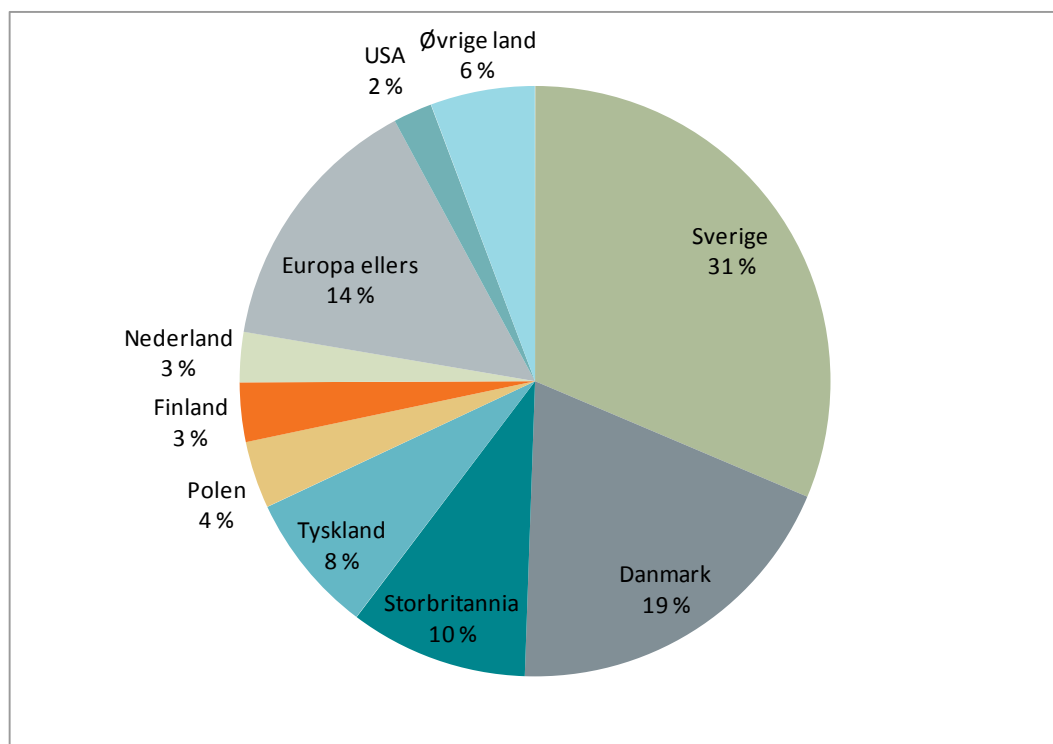
På grunn av sen oppstart av Gjesteundersøkelsen 2011 var det ikke mulig å gjennomføre intervjuer på de enkelte transportmidlene vinteren 2011. Når det gjelder flyreisende, har vi fått tilgang til resultatene fra Reisevaneundersøkelsen på fly som Avinor gjennomførte i 2011. Resultatene for flyreisende er derfor

sikrere enn for de øvrige transportmåtene, der en for disse må regne med betydelig større usikkerhet vinteren 2011 enn for vintersesongen i de foregående årene.

Over 1,5 millioner utenlandske gjester kom til Norge i vintersesongen i 2011. Nesten 1,2 millioner av dem tilbrakte minst én natt i Norge i de fire første månedene i 2011. Dette var en oppgang på fem prosent i forhold til året før, og også det største antallet som er registrert noensinne. Antallet gjestedøgn var fire prosent høyere enn vinteren året før. Tabell B viser en del sentrale omfangstall for vintertrafikken i årene 2007-2011. For overnattingsgjester på ferie var oppgangen på fire prosent i forhold til vinteren 2010 og hele sju prosent for forretningsreisende. Forretningsreisende utgjorde 29 prosent av alle overnattingsgjestene i vintersesongen.

Tabell B: Utenlandsk forretnings- og ferietrafikk i Norge. Registrert ved utreise fra Norge vintersesongene 2007–2011. Enhet = 1000.

	2007	2008	2009	2010	2011	Endring i % 2010–2011
Ankomster i alt	1 416	1 515	1 456	1 472	1 524	4
På dagsreise	360	383	365	358	355	-1
Overnattingsgjester	1 056	1 131	1 091	1 114	1 169	5
-- på tjenestereise	307	337	294	327	349	7
-- på feriereise	749	794	797	787	820	4
Gjestedøgn i alt	5 769	6 044	6 060	6 232	6 480	4
- på tjenestereise	1 285	1 398	1 302	1 506	1 570	4
- på feriereise	4 484	4 646	4 758	4 726	4 910	4

Figur B: Utenlandske overnattingsgjester i Norge etter bostedsland vintersesongen 2011. Prosent.

Figur B viser fordelingen av andelen overnattingsgjester på de ulike nasjonalitetene. Vinteren 2011 utgjorde svenskene 31 prosent av de utenlandske overnattingsgjestene som kom til Norge. Sammen med danskene (19 prosent) utgjorde overnattingsgjester fra disse to nabolandene våre om lag halvparten av alle de utlendinger som overnattet i Norge vinteren 2011.

Både antallet feriegjester og antallet feriegjestedøgn økte med om lag fire prosent vinteren 2011 i forhold til 2010. Det er nabolandene Sverige og Danmark som er viktigst for norsk vinterturisme, men Storbritannia og Tyskland er også betydelige markeder (tabell C). Det er i første rekke de nederlandske og finske ferierende og feriegjestene fra USA som har hatt relativt størst økning i antall gjestedøgn.

Tabell C: Utenlandsk ferietrafikk i Norge vintersesongene 2009-2011 etter bostedsland. Antall ankomster og antall gjestedøgn for ferierende overnattingsgjester. Absolutte tall og endring fra 2010 til 2011 i prosent. Enhet = 1000

	Antall ankomster				Antall gjestedøgn			
	2009	2010	2011	Endring i % 2010–2011	2009	2010	2011	Endring i % 2010–2011
I alt	797	787	820	4	4 758	4 726	4 910	4
Sverige	267	261	271	4	1 273	1 139	1 198	5
Danmark	206	193	188	-3	1 243	1 135	1 092	-4
Finland	16	18	21	16	65	68	77	13
Storbritannia	64	63	64	3	369	406	376	-7
Nederland	17	16	21	27	113	103	123	21
Tyskland	61	69	63	-9	502	564	487	-14
Polen	37	35	32	-9	292	332	290	-13
Europa ellers	86	91	110	21	559	564	753	34
USA	11	10	12	23	92	97	121	25
Øvrige land	32	31	38	23	250	318	393	24

Blant de to hovedmarkedene Sverige og Danmark, har svenskene hatt en oppgang på fem prosent, mens danskene fortatte nedgangen fra året før med fire prosent færre gjestedøgn. Det nederlandske markedet økte med 21 prosent, mens det tyske falt med 14 prosent målt i antall gjestedøgn. Det er også betydelig vekst fra USA, og landene i kategoriene ”Europa ellers” og ”øvrige land” som vist i tabell C.

Sommersesongen

Om lag 3,5 millioner utenlandske besøkende kom til Norge sommeren 2011, eksklusiv cruisebesøkende. Dette er omtrent likt med året før. Om lag 2,9 millioner utenlandske gjester hadde én eller flere overnattinger i landet, noe som samlet tilsvarte nesten 22 millioner gjestedøgn. Det er omtrent 0,5 millioner og to prosent flere gjestedøgn enn året før. I all hovedsak stammer dette fra mer ferietrafikk, som har økt med fire prosent i forhold til sommeren 2010. Drøyt 84 prosent av overnattingsgjestene var på feriereise, de øvrige om lag 16 prosent var på forretningsreise. Feriegjestene står for 89 prosent av det samlede antallet

gjestedøgn i sommersesongen, som er enda litt større andel enn året før (87 prosent).

Hovedtrekkene ved den utenlandske trafikken til Norge i månedene mai – september 2011 er vist i tabell D nedenfor.

Tabell D: Utenlandsk forretnings- og ferietrafikk i Norge. Registrert ved utreise fra Norge sommersesongene 2007–2011. Enhet = 1000.

	2007	2008	2009	2010	2011	Endring i % 2010–2011
Ankomster i alt	3167	3079	3 559	3 918	3 928	0
- På dagsreise	629	626	648	696	580	-17
- Cruisepassasjerer*	332	381	430	411	457	11
- Overnattingsgjester	2 539	2 453	2 481	2 811	2 891	3
-- på tjenestereise	454	494	413	462	451	-2
-- på feriereise	2 085	1 960	2 069	2 350	2 440	4
Gjestedøgn i alt	19 728	18 943	18 869	21 021	21 542	2
- på tjenestereise	2 468	2 853	2 360	2 530	2 315	-8
- på feriereise	17 260	16 090	16 509	18 491	19 227	4
Antall motorkjøretøyer						
- Personbiler	575	544	604	633	624	-1
- Bobiler	48	52	52	56	65	17
- Biler m/campingvogn	21	21	19	20	17	-16
- Turbusser	7	11	9	11	10	-6

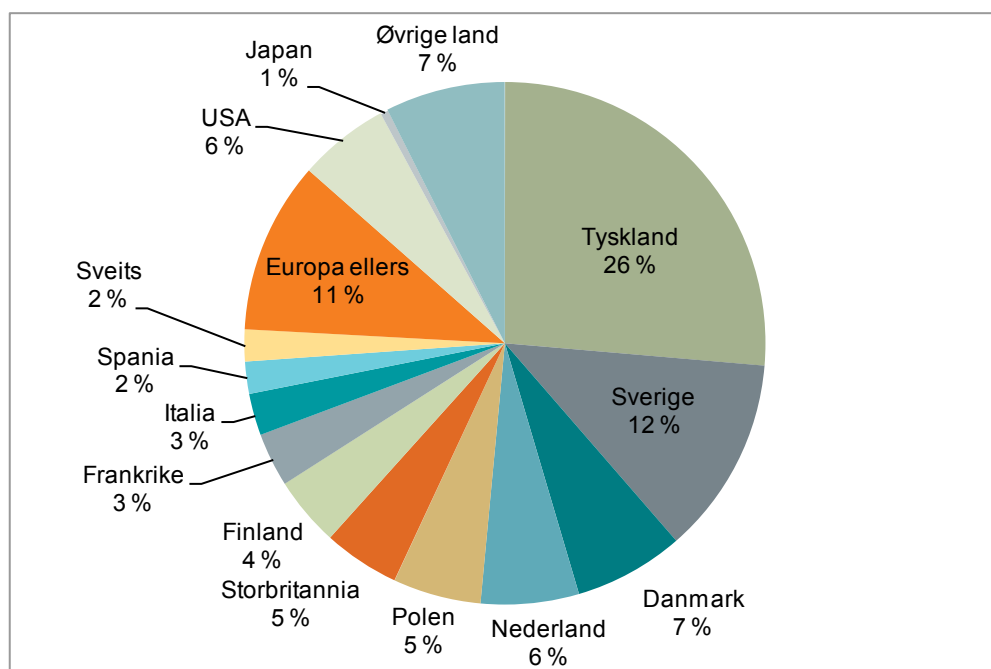
*Antall cruisepassasjerer omfatter alle som har besøkt en eller flere norske havner. Alle cruisepassasjerbesøk antas for enkelhets skyld å ha foregått i sommersesongen.

Blant overnattingsgjestene generelt kom 40 prosent i kjøretøyer på veg og omtrent like stor andel med fly. De øvrige ankomstene skjer på ferje (19 prosent) og tog/ rutebuss (to prosent).

Antall overnattingsgjester økte med tre prosent sommeren 2011 og antall gjestedøgn steg med to prosent i forhold til foregående sommer. Veksten var imidlertid klart lavere enn året før (hhv. 13 og 11 prosent i 2010). Gjennomsnittlig oppholdstid var 7,4 netter, som er litt kortere (0,1 netter) enn i 2010.

Det kom flest overnattingsgjester fra Sverige, Tyskland, Danmark og Finland, og blant de større markedene hadde finnene klart høyest relativ vekst med 18 prosent i antall overnattingsgjester sammenlignet med 2010. De andre hovedmarkedene hadde imidlertid en liten nedgang.

Tyskerne hadde omtrent samme antall gjestedøgn som året før (én prosent økning) til tross for litt færre ankomster, mens danskenes gjestedøgn gikk ned med fire prosent og svenskenes med to prosent. Tyskerne stod for 26 prosent av det samlede antallet utenlandske gjestedøgn i Norge sommeren 2011 (figur C). Den største veksten kom i landene Italia, Sveits, Finland og Russland, mens særlig franske bilturister sviktet det norske markedet sommeren 2011 sammenlignet med sommeren året før (tabell E). For de øvrige landene var det bare moderate endringer. Besøkende fra Tyskland, Sveits, Polen og USA har de lengste oppholdstidene i Norge med mellom 10 og 11 døgn i gjennomsnitt.

Figur C: Utenlandske gjestedøgn i Norge etter bostedsland. Sommersesongen 2011. Prosent.

Tabell E: Utenlandske gjestedøgn i Norge etter bostedsland sommersesongene 2008-2011 og etter transportmiddel ved utreise sommersesongen 2011. Enhet = 1000.

	2008	2009	2010	2011					
	I alt	I alt	I alt	I alt	% endr. 2010- 2011	Gj. ant. døgn	Veg	Ferge	Fly
I alt	18 943	18 869	21 021	21 542	2	7,5	6 819	5 619	8 755
Sverige	2 387	2 595	2 648	2 641	-2	4,2	1 932	45	486
Danmark	1 509	1 405	1 526	1 464	-4	6,5	315	669	466
Finland	731	729	781	926	19	4,1	825	1	100
Storbritannia	1 163	933	963	1 016	6	7,5	47	157	799
Nederland	1 570	1 386	1 308	1 306	0	9,1	466	411	422
Belgia	227	190	247	248	0	8,3	59	36	147
Frankrike	791	796	818	718	-12	7,8	81	25	605
Tyskland	4 386	4 389	5 599	5 680	1	10,2	1 169	3 443	1 043
Italia	307	339	381	561	47	8,9	272	23	255
Sveits	210	254	313	427	36	10,2	191	30	194
Østerrike	151	182	199	205	3	8,5	79	13	107
Spania	427	388	398	429	8	9,1	19	4	398
Polen	1 263	942	1 094	1 174	7	10,8	533	32	607
Russland	285	282	371	420	13	8,2	274	0	144
Europa ellers	1 294	1 257	1 456	1 421	-2	7,1	541	320	554
USA	1 013	1 043	1 220	1 207	-1	10,5	0	11	1 179
Japan	109	103	102	104	2	5,0	0	0	102
Øvrige land	1 140	1 686	1 597	1 595	0	9,0	16	399	1 147

Tyskerne bidro med nesten 5,7 millioner gjestedøgn i Norge sommeren 2011. Det er mer enn utenlandske besøkende fra alle de nordiske land til sammen. Overnattingsgjester fra Sverige, Danmark, Nederland, Storbritannia, Polen og USA representerer også betydelige gjestedøgnsvolumer om sommeren.

Fordelingen av antall gjestedøgn på overnattingsform er ganske stabil over tid, med noen mindre endringer fra år til år. Ett av fire gjestedøgn tilbringes hos slekt eller venner, mens omtrent samme andel tilbringes på hotell eller pensjonat. Sommeren 2011 ble 18 prosent av gjestedøgnene tilbrakt i hytte og 24 prosent i en eller annen form for camping. De seneste tre årene har andelene på de ulike overnattingsmåtene vært svært stabile, unntaket er overnatting hos slekt og venner, som har økt noe.

Det er også verdt å merke seg at om lag 50 prosent av gjestedøgnene foretas på måter og på steder som ikke dekkes av SSBs overnattingsstatistikk. Det vil si hos slekt eller venner, camping på mindre campingplasser eller utenom campingplass, i mindre overnattingsforetak som ikke er med i overnattingsstatistikken (fjellstuer/gårder, rorbuer, turisthytter, romutleie og lignende) eller i egen, lånt eller privatleid hytte og ved ulike andre former for privat innkvartering.

Utlendingene som besøkte landet sommeren 2011 tilbrakte i gjennomsnitt 37 prosent av gjestedøgnene på Østlandet. Besøkende til Vestlandet stod for 28 prosent av utenlandske gjestedøgn, mens besøkende til Nord-Norge og Svalbard stod for 14 prosent av utenlandske sommergjestedøgn. Trøndelag og Sørlandet hadde henholdsvis 11 og 10 prosent av det totale antallet utenlandske gjestedøgn.

Sommeren 2011 kom det om lag 2,4 millioner utenlandske overnattingsgjester på feriereise til Norge (tabell F).

Tabell F: Antall ankomster og gjestedøgn for utenlandske feriegjester med minst én overnatting i Norge sommersesongene 2009–2011 og fordelt etter transportmiddel ved utreise sommersesongen 2011. Enhet = 1000.

	2009	2010	2011	Endring i % 2010-2011	2011			
	I alt	I alt	I alt		Veg	Ferge	Fly	Tog/ Rutebuss
Feriegjester som overnatter	2 069	2 350	2 440	4	1 056	509	823	53
Gjestedøgn	16 509	18 491	19 227	4	6 308	5 385	7 226	308
Gj. ant. døgn i Norge	8,0	7,9	7,9	0	6,0	10,6	8,8	5,8

Om lag 85 prosent av de utenlandske overnattingsgjestene som besøkte Norge sommeren 2011 oppgav at de var på en ferie- eller fritidsreise. Overnattende feriegjester stod for nesten 90 prosent det totale antall gjestedøgn i samme periode. Norge er altså først og fremst et *feriereisemål* når det gjelder utenlandske besøkende. Ca 22 prosent av de besøkende oppga at hovedformålet med reisen var å besøke familie, tilsvarende tall for vennebesøk var 14 prosent.

Sommeren 2011 ankom det over en halv million svenske feriegjester og nesten like mange tyskere, samt 186 000 dansker og 213 000 finner på overnattingsferie til Norge. Langt de fleste av disse kom via veg eller med ferge. Turister fra land lenger unna bruker fortrinnsvis fly, som f.eks. turister fra USA, Japan eller Sør-Europa.

Tyske feriegjestedøgn utgjorde 28 prosent av det totale antall utenlandske feriegjestedøgn, som var mer enn alle nordiske feriegjestedøgn til sammen. Når det gjelder utviklingen fra sommeren 2010 til sommeren 2011, var det sterkest vekst for gjestene fra Italia, Sveits, Polen og Finland. Relativt store markeder som Frankrike og Danmark viste en ikke ubetydelig tilbakegang i samme tidsrom. Også Nederland har hatt en nedadgående trend de seneste årene.

Innkvartering hos slekt eller venner er fortsatt den mest vanlige overnattingsmåte målt i antall gjestedøgn, og utgjorde 26 prosent av alle overnattingene for utlendinger på sommerferie i Norge. Omtrent en like stor andel foretrekker en eller annen form for camping, mens 18 prosent av ferieovernattingene sommeren 2011 foregikk på hytte. Vel 22 prosent av overnattingene fant sted på hotell, pensjonat, DNT - hytter eller vandrerhjem.

Det var en nedgang i forretningstrafikken til Norge sommeren 2011 i forhold til sommeren 2010. Antall ankomster gikk ned med to prosent og antall gjestedøgn med åtte prosent. Flyreisende er dominerende innenfor dette markedet, og det var særlig her nedgangen kom. Til sammen ble det foretatt 450 000 utenlandske forretningsreiser til Norge sommeren 2011. Gjennomsnittlig oppholdstid for alle tjenestereisende var fem døgn.

Til tross for at det kom færre svenske forretningsreisende til Norge sommeren 2011 enn de to foregående sommersesongene, er Sverige fortsatt det klart største utenlandske markedet for forretningsreiser. Også Tyskland, Storbritannia og Danmark er viktige forretningsmarkeder. Det var en tydelig tendens til kortere opphold for tjenestereisende fra de fleste land, noe som førte til en klar nedgang i antall gjestedøgn. Bare Danmark, Finland og noen land utenfor Europa hadde vekst i antall gjestedøgn fra sommeren 2010 til sommeren 2011.

19 prosent av alle overnattingsgjestene om sommeren oppga at hovedformålet med reisen var å besøke familie og 11 prosent å besøke venner eller kjente, mens 54 prosent av alle overnattingsgjestene oppga at formålet med besøket var en annen type feriereise. Mange av dem som besøker slekt eller venner benytter seg helt eller delvis av privat overnatting, og dekkes derfor ikke av SSBs overnattingsstatistikk.

Om lag tre prosent oppga at de var på kurs, konferanse eller seminar, én prosent på kongress eller messe, og vel åtte prosent på annen yrkes-/forretningsreise.

Om lag en tredel (32 prosent) av de utenlandske overnattingsgjestene som besøkte Norge sommeren 2011 oppga å være i Norge for første gang. Omtrent én av fem (20 prosent) oppga at de hadde vært i Norge mellom én og tre ganger før, mens nesten halvparten svarte at de hadde vært i Norge mer enn tre ganger.

Nesten 40 prosent oppga at de har planer om å besøke Norge igjen innen ett år, og ytterligere drøyt 30 prosent vil komme tilbake innen ett til tre år. Altså har hele 70 prosent planer om å komme tilbake hit innen tre år. Ca. 23 prosent oppga at de kanskje vil komme tilbake, tre prosent vet ikke, mens bare ca fire prosent mener de ikke vil besøke Norge i fremtiden.

Drøyt halvparten av dem som overnattet i Norge om sommeren har besøkt Oslo på veien, 28 prosent har besøkt Bergen, 18 prosent Trondheim, 15 prosent Kristiansand/Arendal og 11 prosent Stavanger/Sandnes og ni prosent Tromsø. Andre viktige besøksmål er fjordene på Vestlandet, dvs. Sognefjord,

Hardangerfjord og Geiranger/Trollstigen (12-18 prosent). Ca 15 prosent oppgav å ha vært i Lillehammer. I nord er det flest som har oppgitt å ha vært i Bodø/Fauske, Lofoten og Nordkapp. Rundt 10 prosent oppgav å ha vært på disse stedene.

Når det gjelder selve beslutningen mht. norgesreisen er de mer tradisjonelle informasjonskanalene fortsatt de viktigste for flertallet av de utenlandske besøkende i sommersesongen. Egen erfaring er gjennomsnittlig vurdert viktigst, siden ca 43 prosent oppgir at dette var svært viktig eller ekstremt viktig for beslutningen om å legge reisen til Norge. Informasjon gjennom guidebøker eller reisehåndbøker er også svært viktig for mange (38 prosent). Omtale i aviser, magasiner, TV og annet av massemedia er også viktig for omtrent én av tre reisende. Ulike Internett-hjemmesider (reisearrangører, transportselskaper, overnattingsforetak og annet) og sosiale media (dvs. Facebook eller blogger) har foreløpig mindre å si for selve beslutningen om å reise til Norge når man ser alle overnattingsgjestene under ett.

Elektroniske og sosiale media er mindre viktige for reisebeslutningen for de som har vært i Norge én eller flere ganger tidligere, mens det har noe mer betydning for de som besøkte Norge for første gang sommeren 2011.

I gjennomsnitt ble beslutningen om å besøke Norge tatt om lag seks måneder før reisen fant sted for overnattingsbesøkende i sommersesongen. Det er betydelig variasjon med hensyn til når beslutningen blir tatt, og her er det også store variasjoner nasjonalitetene i mellom og også mht. reisemål. Hele 75 prosent av overnattingsgjestene hadde ikke vurdert andre land enn Norge som reisemål.

Som året før var bilturistene gjennomgående godt fornøyd med de aspektene ved veg- og kjøreforholdene i Norge som ble vurdert i sommersesongen 2011. Generelt vurderer over 60 prosent veg- og kjøreforholdene å være svært gode eller ganske gode, og bare ca 10 prosent i gjennomsnitt anser disse å være dårlige eller svært dårlige. Nesten 50 prosent av bilturistene i sommersesongen hadde kjennskap til de nasjonale turistvegene i Norge, mens 43 prosent oppgav at de hadde kjørt langs en nasjonal turistveg i løpet av norgesbesøket.

Forskningsresultater basert på Gjesteundersøkelsens data fra tidligere år viser at det er klare nasjonale forskjeller i blant annet pengeforbruk, oppholdslengde og beslutningshorisont når det gjelder turistens besøk i Norge.

Summary:

Norwegian Foreign Visitor Survey 2011

TØI Report 1166/2011

*Author(s): Eivind Farstad, Arne Rideng and Iratxe Landa Mata
Oslo 2011, 67 pages Norwegian language*

In 2011 a total of 5.0 million foreign guests stayed overnight in Norway, while 1.3 million were on a day trip from abroad. In addition, 457,000 cruise passengers came to Norway, which is more than ever. The number of overnight business visitors increased by three per cent, while the number of holiday visitors showed a four per cent increase from 2010 to 2011. Foreign overnight visitors spent a total of 32.6 million guest nights in Norway in 2011, four per cent more than in 2010. The most important source markets for overnight visitors are Germany, Sweden and Denmark. Arrivals from Germany went down two per cent and from Denmark one per cent. However, most other markets increased, so the total for all nationalities went up four per cent. About one out of four guest nights is spent with relatives or friends, and an almost equal share at hotels or boarding/guest houses. Camping sites and cabins are also widely used as accommodation.

The 2011 Norwegian Foreign Visitor Survey covers in principle all travel to and from Norway by foreign residents, regardless of travel purpose and accommodation used. Both holiday and business travels are included, and in 2011 the survey covers all travel out of the country by ferry, aeroplane, train, car, and chartered or scheduled bus or coach. Only those journeys made by foreign residents commuting to Norway are excluded, because such travel is not defined as international *tourism* (United Nations World Tourism Organisation, 1994). An overview of cruise ship traffic is also provided.

The year 2011

In 2011 the calculated total number of arrivals in Norway from abroad was just below 6.7 million (table A). This number includes around 5.0 million guests who spent at least one night in Norway, 1.3 million guests on day trips, and 457,000 cruise passengers who visited one or more Norwegian ports.

Of those who stayed overnight in Norway about 1.1 million were on business trips and 3.9 million on holiday trips. Overnight visitors spent a total of 32.6 million guest nights in Norway - a four per cent increase from 2010. Business travellers accounted for 5.3 million of those guest nights, and holiday tourists for 27.3 million. The business traffic was relatively evenly distributed over the year, while 70 per cent of holiday guest nights took place during the summer season (May-September).

Table A: Foreign business and holiday travel in Norway 2011 (in thousands). Border registration upon departure from Norway.

	Total	By road	By ferry	Cruise	By air	By rail/bus
Arrivals in total	6 693	2 780	1 042	457	2 281	133
- Day trips	1 273	901	215		145	12
- Cruise passengers	457			457		
- Overnight stays	4 963	1 879	827		2 137	121
-- business trips	1 096	217	73		785	22
-- holiday trips	3 867	1 662	754		1 352	99
Guest nights in total	32 596	9 802	7 524		14 662	608
- business trips	5 290	948	499		3 728	115
- holiday trips	27 306	8 854	7 025		10 934	493
Number of motor vehicles	1 249	1 034	215			
Private cars	1 146	946	200			
Camper cars/motor homes	68	60	8			
Private cars with caravans	18	14	4			
Busses/coaches	17	14	3			

*Note: Numbers for cruise passengers refer to foreign passengers who have had one or several visits in Norwegian ports.

It is the *holiday and leisure* travel segment that shows the biggest increase in the period 2006-2011 (figure A). The growth in the holiday traffic has continued through 2011 both measured by the number of arrivals, which increased by four percent, and by the number of guest nights, which increased by five percent from 2010 to 2011. The growth in 2010 was, however, much stronger than in 2011. During the last three years the growth in the holiday traffic, as measured in arrivals, has been considerable.

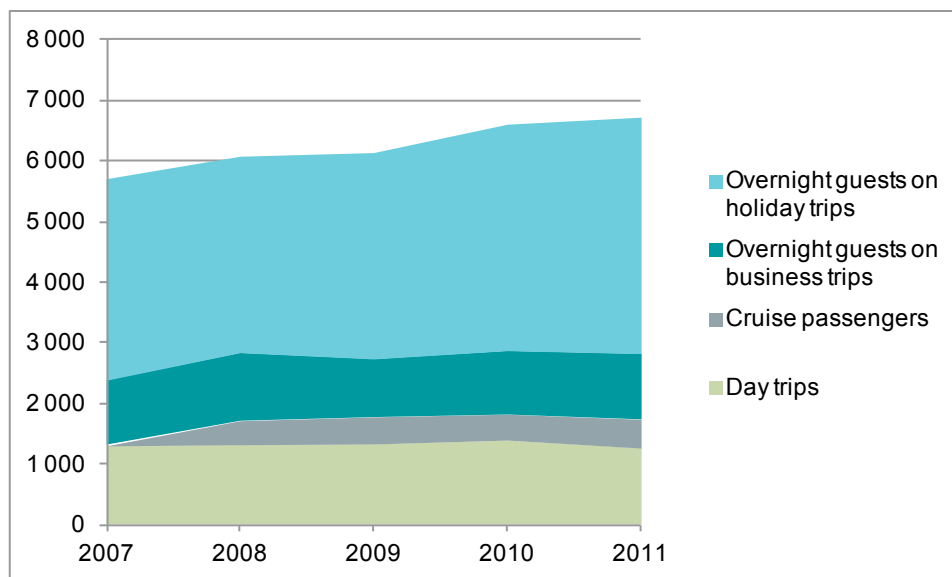

Figure A: Foreign business and holiday travel in Norway 2007-2011(1000 arrivals) by type of travel.

Among the larger markets the growth has been strongest in the number of arriving Swedes and Germans, but also for Russians and other European markets including visitors from the Baltic States and several countries outside of Europe.

German holiday guests accounted for 23 per cent of all foreign guest nights in Norway in 2011, while Swedish and Danish guests accounted for 15 and 10 per cent accordingly. Visitors from the USA accounted for five per cent of foreign holiday guest nights, the same share as visitors from Great Britain.

On an annual basis, 30 per cent of the guest nights by holiday visitors were spent at the homes of relatives or friends, 20 per cent at camping sites (including camping outside regulated campgrounds), 21 per cent at hotels or guest/boarding houses, and 22 per cent in either rented, borrowed or owned cabins.

The number of foreign motor homes continued to grow in 2011. Approximately 68,000 foreign motor homes visited Norway in 2011, and visitors travelling in these vehicles spent a total of 2.3 million guest nights in the country. Those are the highest numbers ever recorded for motor homes in Norway. It is also calculated that 17,700 foreign cars towing caravans/campers visited Norway in 2011, which is about 3,300 fewer than the year before. The number of foreign scheduled buses or coaches visiting Norway was 17,500 in 2010, which is equal to the earlier top recording in 2008. The bus passengers generated just over 2.4 million guest nights altogether. However, there is considerable uncertainty concerning this number, since it is based on relatively few observations.

Foreign *business travel* to Norway increased by three per cent measured by number of arrivals, but shorter average stay resulted in just a one per cent increase in guest nights for business visitors compared to 2010. Sweden is clearly the most important market, followed by Great Britain, Germany, Denmark and Poland, measured in business travel guest nights. Hotels are still the most commonly used form of accommodations for foreign business visitors. Many such visitors also spend the night at accommodations (e. g. houses or apartments) provided by their employer or business partner.

Around 1.27 million *day visitors* visited Norway in 2011, which is about nine per cent less than the year before. *The cruise ship traffic* has increased considerably over the last few years. After a small decline in the number of foreign cruise passengers who have had one or more visits in Norwegian ports in 2010, the number rose again to 457,000 in 2011. This is 27,000 more compared to the previous top year 2009 (430,000). The number of cruise ship visits in Norwegian harbours in 2011 is the largest ever recorded with 1,679 ships. The largest absolute growth came from British cruise passengers (14,000 more) and German cruise passengers (9,000 more). German passengers represent the biggest market, and accounted for 33 per cent of all foreign cruise passengers in Norwegian ports.

Winter season

About 1.5 million foreign guests came to Norway during the winter season. About 1.2 million of those spent at least one night in Norway during the first four months of 2011, an increase of five per cent in relation to the year before, and the highest number ever recorded. The number of guest nights grew by four per cent from the

preceding year. Table B shows some key figures for the winter season visitor travel during the period from 2007 through 2011.

Table B: Foreign business and holiday travel in Norway, winter seasons 2007-2011 (in thousands). Border registration upon departure from Norway

	2007	2008	2009	2010	2011	Change in per cent 2010-2011
Arrivals in total	1 416	1 515	1 456	1 472	1 524	4
- Day trips	360	383	365	358	355	-1
- Overnight stays	1 056	1 131	1 091	1 114	1 169	5
-- business trips	307	337	294	327	349	7
-- holiday trips	749	794	797	787	820	4
Guest nights in total	5 769	6 044	6 060	6 232	6 480	4
- business trips	1 285	1 398	1 302	1 506	1 570	4
- holiday trips	4 484	4 646	4 758	4 726	4 910	4

The number of overnight guests on holiday was four per cent higher than in 2010, while the increase by seven per cent for business travellers was the most noticeable development. Business travellers, however, only accounted for 29 per cent of all arrivals during the 2011 winter season, about the same as the year before.

Figure B displays the share of overnight guests distributed by nationalities.

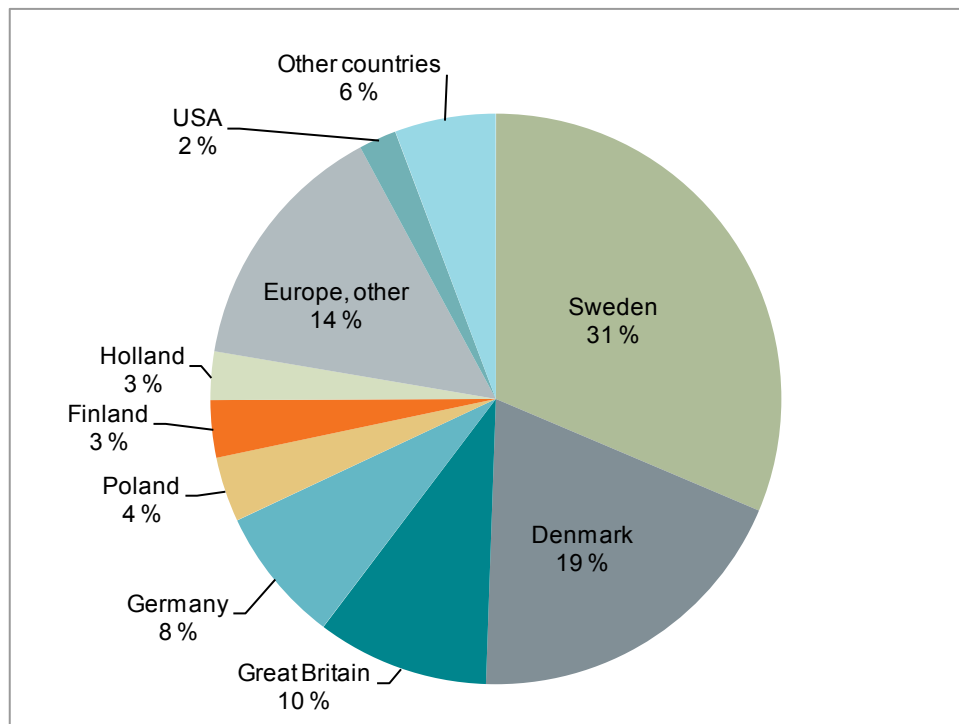

Figure B: Foreign overnight visitors in Norway by country of residence. Winter season 2011. Percentage share.

The Swedes represented 31 per cent of foreign visitors to Norway during the winter season 2011. Along with the Danes (19 per cent) visitors from those two countries accounted for about half of the foreign visitors in Norway in the winter season.

Both the number of overnight holiday visitors and the number of guest nights grew by four per cent from the winter season in 2010. The neighbouring countries of Sweden and Denmark are the most important markets for foreign winter tourism in Norway, although Germany and Great Britain also constitute important markets (Table C).

Table C: Foreign holiday travel in Norway winter seasons 2009-2011 by country of residence. Number of arrivals and guest nights for overnight guests (in thousands)

	Number of arrivals				Number of guest nights			
	2009	2010	2011	Change in per cent 2010-2011	2009	2010	2011	Change in per cent 2010-2011
Total	797	787	820	4	4 758	4 726	4 910	4
Sweden	267	261	271	4	1 273	1 139	1 198	5
Denmark	206	193	188	-3	1 243	1 135	1 092	-4
Finland	16	18	21	16	65	68	77	13
Great Britain	64	63	64	3	369	406	376	-7
The Netherlands	17	16	21	27	113	103	123	21
Germany	61	69	63	-9	502	564	487	-14
Poland	37	35	32	-9	292	332	290	-13
Other Europe	86	91	110	21	559	564	753	34
USA	11	10	12	23	92	97	121	25
Other countries	32	31	38	23	250	318	393	24

It is first and foremost Dutch, Finnish and holiday guest from the USA who led the relative growth in the number of holiday guest nights. Regarding the two main markets Sweden and Denmark, the Swedes' number of guest nights grew by five per cent, while the Danes' declined by four per cent in 2011. The number of Dutch guest nights rose by 21 percent, while the number of German guest nights fell by 14 per cent. There was also a relative increase in guest nights from visitors from the USA and from other countries than those specified in the table.

Summer season

Excluding cruise passengers, a total of 3.9 million foreign visitors came to Norway in the summer of 2011. That is about the same as the previous year. Close to 2.9 million foreign guests spent one or more nights in the country, corresponding to around 22 million guest nights. That is about 0.5 million more guest nights than in 2010 (two per cent more).

For the most part the increase comes from increased holiday travel. About 84 per cent of overnight guests were on holiday trips, the remaining 16 per cent were on business trips. Holiday guests accounted for 89 per cent of the total number of

guest nights in the summer season, a slightly higher share than in the previous year (87 per cent).

Table D depicts the main features of foreign guest travel to Norway in the summer season May - September 2011.

Table D: Foreign business and holiday travel in Norway, summer seasons 2007-2011 (in thousands). Border registration upon departure from Norway.

	2007	2008	2009	2010	2011	Change in per cent 2010-2011
Arrivals in total	3167	3079	3 559	3 918	3 928	0
- Day trips	629	626	648	696	580	-17
- Cruise passengers*	332	381	430	411	457	11
- Overnight stays	2 539	2 453	2 481	2 811	2 891	3
-- business trips	454	494	413	462	451	-2
-- holiday trips	2 085	1 960	2 069	2 350	2 440	4
Guest-nights in total	19 728	18 943	18 869	21 021	21 542	2
- business trips	2 468	2 853	2 360	2 530	2 315	-8
- holiday trips	17 260	16 090	16 509	18 491	19 227	4
Number of motor vehicles						
Private cars	575	544	604	633	624	-1
Camper cars/motor homes	48	52	52	56	65	17
Private cars with caravans	21	21	19	20	17	-16
Busses/coaches	7	11	9	11	10	-6

*The number of cruise passengers include passengers who have visited one or more Norwegian ports. All cruise visits are assumed to have taken place in the summer season.

Of those making overnight stays, about 40 per cent arrived by road and about an equal share by aeroplane. The other main means of arrival were by ferry (19 per cent) and train/coach (two per cent).

The number of guests staying overnight increased by three per cent, and the total number of nights spent grew by two percent from the previous summer. The growth was, however, slower than the year before (13 and 11 per cent accordingly). The average stay was 7.4 nights, which is slightly shorter (0.1 nights) than in 2010.

Most of the overnight guests came from Sweden, Germany, Denmark and Finland. The number of overnight guests from Finland grew substantially (18 percent) compared to the previous summer, while most of the other main markets had minor declines.

The Germans had about the same number of guest nights as the previous summer (one per cent increase) in spite of fewer German arrivals. The number of Danish guest nights decreased by four per cent, and the Swedish total decreased by two per cent. Germans accounted for 26 per cent of the total number of foreign guest nights during the summer of 2011 (figure C). The most noticeable growth came from visitors from Italy, Switzerland Finland and Russia, while there were fewer French car tourists in particular compared to the summer of 2010 (table E). For other nationalities the changes were relatively minor.

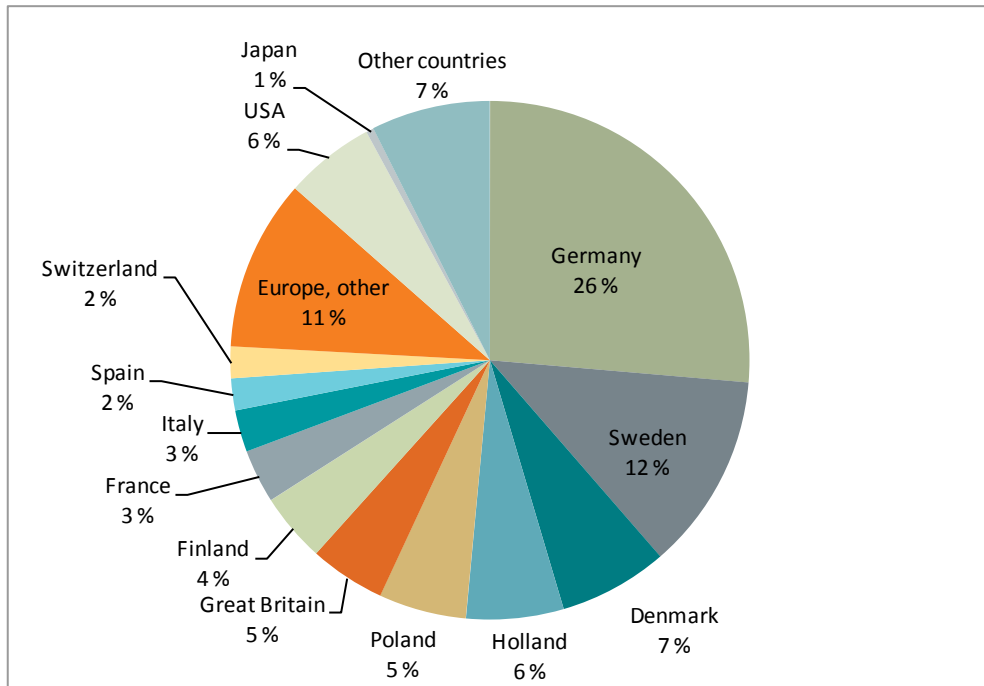

Figure C: Foreign guest nights in Norway by country of residence, summer season 2011 (percentage share).

Table E: Foreign guest nights in Norway by country of residence, summer seasons 2008–2011, and by mode of transport upon departure, summer season 2011 (thousands).

	2008	2009	2010	2011	% chg. 2010-11	Avg. # nights	2011		
							By road	By ferry	By air
Total	18 943	18869	21 021	21 542	2	7,5	6 819	5 619	8 755
Sweden	2 387	2 595	2 648	2 641	-2	4,2	1 932	45	486
Denmark	1 509	1 405	1 526	1 464	-4	6,5	315	669	466
Finland	731	729	781	926	19	4,1	825	1	100
Gr. Britain	1 163	933	963	1 016	6	7,5	47	157	799
Netherlands	1 570	1 386	1 308	1 306	0	9,1	466	411	422
Belgium	227	190	247	248		8,3	59	36	147
France	791	796	818	718	-12	7,8	81	25	605
Germany	4 386	4 389	5 599	5 680	1	10,2	1 169	3 443	1 043
Italy	307	339	381	561	47	8,9	272	23	255
Switzerland	210	254	313	427	36	10,2	191	30	194
Austria	151	182	199	205	3	8,5	79	13	107
Spain	427	388	398	429	8	9,1	19	4	398
Poland	1 263	942	1 094	1 174	7	10,8	533	32	607
Russia	285	282	371	420	13	8,2	274	0	144
Other Europe	1 294	1 257	1 456	1 421	-2	7,1	541	320	554
USA	1 013	1 043	1 220	1 207	-1	10,5	0	11	1 179
Japan	109	103	102	104	2	5,0	0	0	102
Other countries	1 140	1 686	1 597	1 595	0	9,0	16	399	1 147

Germany is clearly the largest single market in terms of the total number of guest nights. With almost 5.7 million guest nights, the Germans outnumbered visitors from all the Nordic countries combined in terms of guest nights. Sweden, Denmark, the Netherlands, Great Britain, Poland and the USA also represent substantial guest night volumes in the summer season.

The distribution of guest nights on different types of accommodations is quite stable over time, with only minor changes from one year to another. Overnight stays with friends or relatives represent one out of four guest nights spent in Norway, while stays in hotels and guest houses represent about an equal share. About 24 per cent of nights were spent camping at or outside of commercial camping sites. Rented, borrowed, or owned cabins were used for 18 per cent of guest nights.

It is also worth noticing that approximately 50 per cent of the guest nights are spent in other forms of accommodations than what is covered by Statistics Norway's (Statistisk sentralbyrå) commercial accommodation statistics.

Foreign visitors spent on average about 37 per cent of their guest nights in South Eastern Norway (Østlandet). Western Norway had 28 per cent of foreign guest nights, while Northern Norway had 14 percent. Mid-Norway (Trøndelag) and South West Norway (Sørlandet) had 11 and 10 per cent respectively.

During the summer of 2010, around 2.4 million foreign overnight guests arrived in Norway on holiday trips (Table F).

Table F: Number of arrivals and guest nights for foreign holiday visitors with at least one overnight in Norway, summer seasons 2009–2011, by mode of transport upon departure, summer season 2011 (in thousands).

	2008	2009	2011	% chg. 2010-2011	2011			By rail/bus
	Total	Total	Total		By road	By ferry	By air	
Overnight holiday visitors	2 069	2 350	2 440	4	1 056	509	823	53
Guest nights	16 509	18 491	19 227	4	6 308	5 385	7 226	308
Average length of stay in nights	8,0	7,9	7,9	0	6,0	10,6	8,8	5,8

Around 85 per cent of overnight visitors reported being on a holiday or leisure trip; and they represented 90 per cent of all foreign guest nights spent in the country in the summer. Norway is thus first and foremost a *holiday* destination when it comes to foreign visitors. Among the holiday guests 22 percent reported that they were visiting family, while 14 percent were visiting friends.

During the summer of 2011 over half a million Swedes arrived in Norway on a holiday or leisure visit, and almost the same number of Germans. About 186,000 Danish and 231,000 Finns came for overnight holiday/leisure stays. Most of them came by car or other motor vehicle through the road border crossings or by ferry. Tourists from more distant countries, such as the USA, Japan or from Southern Europe arrived mainly by airplane.

German visitors accounted for what was decidedly the largest proportion of foreign guest nights (28 per cent) in the summer of 2011, which was more than all Swedish, Danish and Finnish guest nights combined.

Regarding the nationalities with the biggest relative growth in guest nights, visitors from Italy, Switzerland, Poland and Finland headed the growth. Relatively big markets like France and Denmark showed a noticeable decline. Summer visitors from the Netherlands have also become fewer the last couple of years.

The most common form of overnight accommodation for holiday visitors was staying with friends or relatives, which comprised 26 per cent of all guest nights. Camping, either in camping cabins, tents, motor homes, or in caravans – on or off commercial camping grounds – was the second most used form of accommodation. This category accounted for 25 per cent of guest nights, while cabins (own, rented or borrowed – off campgrounds) represented 18 per cent. Another 22 per cent of guest nights were spent in hotels or guest/boarding houses, which is a slightly lower share than in 2010 (23 per cent).

Summer season business travel to Norway declined compared to the summer the year before. Business traffic measured by the number of arrivals dropped by two per cent in the summer of 2011, and the number of guest nights dropped by eight per cent. Business travellers arriving by air are dominating the market, and it was in this segment the decline was most noticeable, resulting in fewer guest nights in total.

Although there were fewer Swedish business visitors who came to Norway during the summer season in 2011 than in 2010, Sweden still constitutes the most important incoming business travel market. Germany, Great Britain and Denmark are also important business travel markets. However, only Denmark, Finland and some countries outside of Europe had an increase in summer business guest nights in 2011. It was a clear tendency of shorter average stays, resulting in fewer guest nights overall.

Around 19 per cent of the overnight visitors interviewed in the summer stated their travel purpose as visiting friends, while 11 per cent were visiting relatives. About half of the respondents (54 per cent) stated they were on some other form of holiday travel. Three per cent indicated that they were visiting a seminar, business course, or conference, while one per cent were on a congress or meeting, and eight per cent on some other form of business travel.

Approximately one third (32 per cent) of the interviewed overnight visitors who visited Norway in the summer season 2011 stated that they were in Norway for the first time. One out of five (20 per cent) had been between one and three times in Norway before, while almost half had been in Norway more than three times.

Almost 40 per cent stated that they intended to visit Norway again within one year, and another 30 per cent intended to return within one to three years. About 23 per cent stated that they did not know if they would return, while only four per cent had no intention to come back to Norway.

Just above half of the overnight visitors had visited Oslo, 28 per cent had visited Bergen, 18 per cent Trondheim, 15 per cent Kristiansand/Arendal, 11 per cent Stavanger/Sandnes, and nine per cent Tromsø. Other important destinations are the fjords on the West Coast, i.e. Sognefjord, Hardangerfjord, and Geiranger/Trollstigen (12-18 per cent). 15 per cent had visited Lillehammer, while 10 per cent had visited Bodø/Fauske, Lofoten or North Cape in Northern Norway.

Regarding information sources important for the decision to travel to Norway, traditional sources like information from family or friends or own travel experience are still the most important. Guide books are also quite important to many, as well as coverage in TV, printed press, or magazines. Information through various Internet pages (like home pages of tour operators, transport companies, accommodations, or tourist organisations) seems to have less importance. Social media, like Facebook or Internet blogs, appear to have little importance on the decision to travel to Norway for most visitors.

Although electronic and social media appear to have somewhat more importance for first time visitors than for visitors who have visited Norway previously, the same tendency as for all visitors is still apparent for first timers: Traditional information sources still have the greatest importance for the decision to travel to Norway in the summer season.

On average the decision to travel to Norway was taken about six months prior to the trip for summer overnight visitors. There is considerable variation among travellers about when the decision was taken, especially among different nationalities or for different purposes of travel. As much as 75 per cent had not considered any other alternative destinations but Norway.

The car tourists were generally quite pleased with the road and driving conditions, as judged by those aspects which were included in the summer season survey. In general about 60 of the tourists evaluate these conditions to be either very good or quite good, and only around 10 per cent consider conditions to be bad or very bad. Almost half of the car tourists had heard of any of the National tourist routes, and 43 per cent reported having driven on at least one of them.

Scientific research results based on data from the Norwegian Foreign Visitor Survey show that there are, among other things, significant differences between nationalities with respect to monetary expenditure, length of stay, and decision timing related to visits in Norway.

1 Innledning

1.1 Om Gjesteundersøkelsen

Formålet med Gjesteundersøkelsen er todelt: For det første skal den gi en fullstendig oversikt over omfang og struktur på den totale trafikken av utlendinger på besøk i Norge. For det andre skal den gi muligheter for å hente inn mer detaljert informasjon fra de utenlandske gjestene gjennom intervjuer med et representativt utvalg av disse. Gjesteundersøkelsen ble første gang gjennomført sommeren 1994 og har siden 1995 årlig blitt foretatt på helårsbasis. Fra og med 1998 omfatter undersøkelsen utreiser foretatt på veg, ferge, fly eller tog, fra og med år 2004 også rutebuss.

Gjesteundersøkelsen 2011 er utarbeidet på oppdrag av Innovasjon Norge og bygger på tilgjengelig statistikk og utvalgte registreringer av grensetrafikken ut fra Norge, samt intervjuer med et utvalg av utenlandske besøkende når de reiser ut av landet. Populasjonen for undersøkelsen omfatter alle besøk i Norge foretatt av personer som er fast bosatt utenfor Norge, uansett reisens formål. Det eneste unntaket er reiser til og fra arbeid foretatt av dem som arbeider i Norge og bor i et annet land.

Dette arbeidsdokumentet inneholder en oversikt og en kort beskrivelse av hovedresultatene for vinter- og sommersesongen 2011, samt tall for hele året 2011. Tallene er endelige.

Spørreskjemaene som brukes i Gjesteundersøkelsen består av én fast del og en del der innholdet varierer fra år til år. Den faste delen består av spørsmål om bostedsland, reisens hovedformål, oppholdets varighet og overnattingsmåte. I tillegg til årsrapportene er det derfor publisert en del rapporter og notater, som bygger på noe av det datatilfanget som er samlet inn gjennom en rekke år.

1.2 Innholdet i dokumentet

I kapittel 2 gis det en redegjørelse for de definisjonene som er brukt. Deretter følger en oversikt over det metodiske opplegget for Gjesteundersøkelsen, slik datainnsamlingen ble organisert i 2011. Hovedvekten er lagt på beskrivelsen av populasjonen, stratifisering av materialet, den praktiske gjennomføringen og noen betraktninger om usikkerheten i beregningene.

I kapittel 3 vises resultatene for hele året 2011 i form av tabeller og figurer og overskrifter til disse.

Kapittel 4 inneholder enkelte hovedtabeller for vintersesongen 2011.

I kapittel 5 oppsummeres volumet og hovedstrukturen i den utenlandske forretnings- og ferietrafikken i sommersesongen 2011. Fordeling på transportmåte

ved utreise, hovedformål med reisen, bostedsland, oppholdets varighet og gjestenes overnattingsmåte er de mest sentrale variablene. Det gis tall for alle gjestene under ett (avsnitt 5.1), for feriegjester (avsnitt 5.2) og for forretningsreisende (avsnitt 5.3). I tillegg presenteres en del andre aspekter ved den utenlandske sommerturismen til Norge (avsnitt 5.4).

I vedlegget presenteres til slutt noen nyere forskningsresultater basert på data fra Gjesteundersøkelsen.

Gjesteundersøkelsen utarbeides og koordineres av Transportøkonomisk institutt. Statens vegvesen, Tollvesenet, Avinor og fergeselskapene som har ruter mellom Norge og utlandet, har deltatt aktivt i prosjektet. Det samme har buss- og jernbaneselskapene som har ruter på utlandet. Modellutforming og estimering av parametrene i modellen på basis av de innsamlede data, utføres ved Transportøkonomisk institutt. Resultater og konklusjoner som trekkes på grunnlag av beregningene, står derfor helt og holdent for instituttets regning. Som i alle utvalgsundersøkelser er resultatene belagt med usikkerhet. Usikkerheten er størst for vei- og flytrafikken og minst for fergetrafikken.

Vennligst oppgi fullstendig kilde ved bruk og/eller offentliggjøring av resultater fra Gjesteundersøkelsen.

2 Metode og gjennomføring

2.1 Noen definisjoner

Utlending – person som er registrert bosatt i andre land enn Norge

Vintersesongen – perioden fra januar måned til og med april måned

Sommersesongen – perioden fra og med mai måned til og med september måned

Feriereise – reise der hovedformålet oppgis å være:

- besøk hos slekt og venner
- ferie/fritidsreise, inkludert skiferie

Forretningsreise – reise som ikke er en feriereise og heller ikke en reise til/fra arbeidsstedet

Feriegjest – person som er på feriereise

Forretningsreisende – person som er på forretningsreise

Dagsreise – en feriereise eller forretningsreise i Norge uten overnatting

Dagsreisende – en feriegjest eller forretningsreisende som reiser inn og ut av Norge på samme dag (uten overnatting)

Overnattingsgjest – person som overnatter en eller flere netter i Norge på reisen

Ankomst – en ferie- eller forretningsreise i Norge med eller uten overnatting

Gjestedøgn – en persons overnatting på reise i Norge

2.2 Populasjonen

En populasjon er i samfunnsvitenskapelig språkbruk betegnelsen på de personene/enhetene som en undersøkelse tar sikte på å beskrive. Utvalget av respondenter i en undersøkelse trekkes fra populasjonen. Utgangspunktet for bestemmelse av populasjonen i Gjesteundersøkelsen er en klassifisering av internasjonale reisende som er utarbeidet av UNWTO (United Nations World Tourism Organisation, 1994). Reiselivet (*tourism*) omfatter etter denne definisjonen ”aktiviteter til personer som reiser og oppholder seg på steder som ligger utenfor vedkommendes ordinære oppholdsområde, uavhengig av reisens formål”. Oppholdet utenfor det ordinære oppholdsområdet må ikke ha lengre varighet enn 12 måneder for å omfattes av reiselivsdefinisjonen. Med utgangspunkt i denne definisjonen vil en del personer som krysser landegrenser ikke betraktes som turister. For Gjesteundersøkelsen har en definert en populasjon som omfatter alle utreiser fra Norge, med følgende *unntak* for reiser som foretas av:

- a) personer som flytter (emigrerer) fra Norge.
- b) personer som bor i utlandet, men som arbeider eller studerer i Norge og som er på reise til eller fra arbeids-/studiestedet.
- c) diplomater, ambassade- og konsulatpersonale og militært personell (inklusive eventuelle ledsagere), på reise til eller fra det landet der de tjenestegjør.
- d) nomader på vandring og personer som reiser som flyktninger.
- e) personer som bare reiser i transitt og som formelt ikke har oppholdt seg på norsk område, for eksempel flyreisende som går over fra ett fly til et annet i en norsk lufthavn.
- f) personer som direkte utøver sitt yrke i transportnæringen, for eksempel reiser i forbindelse med godstransport til sjøs eller på land, og alle yrkesreiser i forbindelse med persontransport (personale om bord på tog, buss eller ferge, flybesetninger og liknende).

Populasjonen for denne undersøkelsen blir etter en slik definisjon et antall *reiser* eller *ankomster* (se kapittel 2.1), ikke et antall *reisende*. Siden hver reise nødvendigvis er knyttet til en person, kan man også tale om en populasjon av *personer*, og i en del tilfeller også en populasjon av reisefølger, knyttet til dem som reiser sammen i ett kjøretøy eller som et reisefølge på fly, tog eller buss. Definisjonen inneholder ingen aldersbegrensninger, både barn og voksne regnes med. *Norge* defineres her som "Fastlands-Norge", men inkludert de norske bosettingene på Svalbard. Reiser mellom utlandet og oljeinstallasjonene på den norske kontinentalsokkelen er ikke inkludert i populasjonen. Populasjonen omfatter både ferie- og fritidsreiser og reiser med andre formål, for eksempel forretningsreiser. Dette er i samsvar med UNWTO's definisjon.

Populasjonen *tar utgangspunkt i* alle utreiser fra Norge, ikke bare utlendingenes utreiser. Dette fordi det er enklere å måle det totale volumet av utreiser og deretter fordele de reisende på bostedsland. I dette prosjektet er det likevel utenlandske reisende som står i fokus. En har også valgt å la populasjonen omfatte alle *utreiser* fra Norge, ikke *innreisene*. De aller fleste besøk av utlendinger i Norge innebærer både en innreise og en utreise. Det er derfor tilstrekkelig å registrere trafikken enten ved innreise eller ved utreise. Det er to gode grunner til å velge det sistnevnte alternativet: Hovedsakelig er det enklere rent praktisk å organisere registreringer og/eller intervjuer ved utreise, da arbeidet kan foregå ved norske vegger, i norske havner, i norske lufthavner og så videre, i mange tilfeller mens de reisende venter på transportmidlets avgang. Dessuten er det enklere og ofte mer relevant å formulere og besvare spørreskjemaer ved utreise enn ved innreise. For eksempel kan man da spørre om faktisk reisevirksomhet og hendelser under reisen (oppholdets varighet, reiserute i Norge, forbruk, attraksjonsbesøk og så videre).

Definisjonen av populasjonen innebærer at en del reiser ikke blir registrert. Omfanget av disse unntakene, punktene a til f ovenfor, varierer. Men stort sett dreier det seg om relativt få reiser sett i forhold til det totale antallet som passerer grensen. Populasjonen, slik den er definert, er tilpasset de totaltellingene som allerede finnes for de enkelte transportmidlene. Man har altså en populasjon som er håndterbar. Av praktiske grunner har det vært nødvendig med ytterligere en

begrensning av populasjonen: *Kun reiser der selve grensepasseringen foretas med motoriserte kjøretøyer/transportmidler er inkludert.* Det er grunn til å anta at det er få andre grensepasseringer og ofte er dette dagsturer.

Gjesteundersøkelsen 2011 omfatter personer som reiste ut av landet i et kjøretøy (personbil, bobil, bil med campingvogn, MC, turbuss), enten de reiste med en av utenlandsfergene eller på en av vegovergangene. Dessuten omfatter den personer som reiste ut av Norge med fly, tog eller rutebuss. Statistikken inkluderer ikke personer som har besøkt Norge i egen lystbåt. Det er grunn til å tro at tallet på utenlandske besøkende som unndrar seg registrering på denne måten er relativt beskjedent i forhold til det totale omfanget av tilreisende. Slike *dekningsfeil* (Salant og Dillman, 1994) omtales nærmere i kapittel 2.5.2.

2.3 Stratifisering av populasjonen

Undersøkelser som foretas direkte blant informantene på flyplasser, ved fergehavner, grenseoverganger og så videre, slik som i dette prosjektet, omtales ofte som *undervegsundersøkelser*. Populasjonen i denne undersøkelsen, slik den er definert i kapittel 2.2, består av en konkret, endelig mengde elementer (reiser), men antallet er ukjent og det finnes ikke noen oversikt over elementene. Å trekke et representativt utvalg fra en slik populasjon er derfor mer komplisert enn ved undersøkelser der man har full oversikt over populasjonen. På den annen side oppnås gjerne høy svarprosent ved undervegsundersøkelsene, slik at problemet med selektive utvalg som oftest blir mindre her enn ved de tradisjonelle undersøkelsene som foretas via post, telefon eller internett.

Hovedpoenget med en utvalgsplan i denne typen undersøkelser er at den skal ta hensyn til at det kan være systematiske forskjeller mellom utlendinger som reiser ut av landet med ulike transportmidler, på ulike steder og til ulike tider. Best mulig representativitet oppnås derfor ved å velge tider og steder for intervjuing tilfeldig, på en slik måte at alle tidspunkter og steder har samme sannsynlighet for å bli valgt. Når tidspunkter og steder for intervjuer velges tilfeldig vil resultatene avhenge av det faktiske valget. Andre steder og tider ville gitt et annet resultat. Denne usikkerheten i resultatet kalles *utvalgsfeil*. En god utvalgsplan minimerer utvalgsfeilene ved å ta hensyn til variasjonen mellom steder og tider. Dessuten vil utvalgsfeilene avhenge av størrelsen på utvalget, jo større utvalg desto mindre variasjonsbredde for estimatene.

Ved undervegsundersøkelser er det av praktiske og økonomiske grunner så godt som umulig å bruke et såkalt enkelt tilfeldig utvalg, det vil si å trekke enhetene direkte fra populasjonen. Derimot er stratifisering av populasjonen en godt egnet metode ved denne type undersøkelser. Å stratifisere vil si å dele inn populasjonen i flere deler (strata), for så å trekke utvalgene separat for hvert stratum. På denne måten oppnås mindre stokastisk usikkerhet med samme antall observasjoner enn om man trekker direkte i hele materialet. Forutsetningen er at enhetene innenfor hvert stratum har mindre variasjoner enn variasjonene i hele materialet under ett.

Et viktig mål i Gjesteundersøkelsen er å få en løpende oversikt over omfanget av utlendingenes reiser i Norge fordelt på en del sentrale variable. Undersøkelsen konsentrerer seg om følgende fem variabler:

- Transportmiddel brukt ved grensepassering ut av landet
- Bostedsland (uavhengig av statsborgerskap)
- Hovedformålet med reisen
- Norgesoppholdets varighet
- Overnattingsmåte under oppholdet

Transportmiddel brukt ved utreise fra Norge er første trinn i stratifiseringen av materialet. Deretter stratifiseres det på *de enkelte utreisesteder og ruter/linjer*. Når det gjelder overgangene på veg, er det i praksis svært ressurskrevende å dekke alle grenseovergangene. Dette fordi det ville kreve et meget stort mannskap, og mange av disse overgangene har dessuten liten trafikk.

En har derfor valgt å dele inn grenseovergangene på veg i elleve strata, der enhetene i hvert stratum kan tolkes som en klynge. Stratifiseringen foretas slik at elementene i hvert stratum (klynge) blir mest mulig innbyrdes like med hensyn på trafikkstruktur. Dermed kan en trekke ut ett (eller flere) elementer fra hvert stratum, som da vil representere elementene (overgangene) i dette stratum. Ved trekkingen er klyngene vektet etter størrelse, slik at sannsynligheten for å bli trukket ut er proporsjonal med trafikken på hver enkelt overgang.

Tabell 2.1 viser hvordan materialet ble stratifisert sommeren 2011. Stratum 1-11 gjelder vegovergangene mot Sverige, Finland og Russland. Stratum 12-19 omfatter fergerutene mellom Norge og utlandet. Stratum 20-23 dekker de fire jernbaneovergangene mot Sverige, og stratum 24-25 dekker busstrafikken mellom Norge og utlandet. Endelig omfatter stratum 26-34 trafikken over lufthavnene.

Når det gjelder totaltrafikken for hvert stratum, mottas trafikk tall for fergene fra transportselskapene. For jernbaneovergangene får vi tall fra NSB og SJ. Trafikken med bussene estimeres ut fra tellinger og intervjuer ved Oslo bussterminal. For overgangene på veg bygger Gjesteundersøkelsen på oppgaver over totaltrafikken som vi får fra Statens vegvesen, Vägverket i Sverige og det finske og norske tollvesen, samt egne tellinger. Oppgaver over totaltrafikken på lufthavnene er mottatt fra Avinor, supplert med tall fra Moss lufthavn Rygge og Sandefjord lufthavn Torp.

Tabell 2.1: Stratifisering av befolkningen sommeren 2011

Table 2.1: Stratification of the population summer season 2011

Stratum nr.	Transportmiddel	Utreisested
1	Veg	Svinesund, ny bro, E6
2	Veg	Svinesund, gammel bro
3	Veg	Ørje, E18
4	Veg	Magnor, Rv 2
5	Veg	Lutnes, Rv 26
6	Veg	Teveldal, E14
7	Veg	Umbukta, E12
8	Veg	Bjørnfjell, E10
9	Veg	Kilpisjärvi (Helligskogen), E8
10	Veg	Karigasniemi, Rv 92, Kivilopompolo, Rv 93, Neiden
11	Veg	Storskog (grense mot Russland)
12	Ferge	Oslo–Frederikshavn, Stena Line
13	Ferge	Oslo–Kiel, Color Line
14	Ferge	Oslo–København, DFDS
15	Ferge	Sandefjord–Strømstad, Color Line
16	Ferge	Larvik–Hirtshals, Color Line
17	Ferge	Kristiansand–Hirtshals, Color Line
18	Ferge	Kristiansand–Hirtshals, Fjord Line (sommerrute)
19	Ferge	Bergen–Stavanger–Hirtshals, Fjord Line
20	Tog	Oslo–Göteborg, NSB
21	Tog	Oslo–Karlstad–Stockholm, SJ
22	Tog	Trondheim–Storlien, NSB
23	Tog	Narvik–Kiruna, SJ
24	Buss	Oslo–Karlstad–Stockholm, Swebus ekspress
25	Buss	Oslo–Göteborg–Malmö–København, GoByBus, Swebus
26	Fly	Oslo lufthavn Gardermoen
27	Fly	Fagernes lufthavn Leirin
28	Fly	Moss lufthavn Rygge
29	Fly	Sandefjord lufthavn Torp
30	Fly	Kristiansand lufthavn Kjevik
31	Fly	Stavanger lufthavn Sola
32	Fly	Bergen lufthavn Flesland
33	Fly	Trondheim lufthavn Værnes
34	Fly	Tromsø lufthavn Langnes

2.4 Praktisk gjennomføring

2.4.1 Spørreskjema

Tidligere er det blitt benyttet tre ulike spørreskjemaer, ett for hver sesong (vinter, sommer, høst). En har fra og med 2007 gått over til å bruke to skjemaer: Ett for vintersesongen og ett for resten av året.

Vinterskjemaet brukes normalt i perioden fra januar til april. Det består av fire A5- sider. På første side finnes en del basisspørsmål som omhandler bostedsland, reiseformål, varighet, transport- og overnattingsmåter. De andre sidene inneholder spørsmål som varierer fra år til år, for eksempel hovedreisemål, besøkhypighet, aktiviteter, hvor fornøyd man er med reisen, samt andre bakgrunnsspørsmål. Utfyllingstiden for dette vinterskjemaet er vanligvis fem til åtte minutter. På grunn av sen igangsetting av prosjektet fra oppdragsgivers side i 2011 ble det ikke gjennomført intervjuer vinteren 2011.

Sommerskjemaet er av samme omfang som vinterskjemaet og første side er stort sett den samme som første side i vinterskjemaet. På de neste tre sidene varierer innholdet fra år til år og omhandler temaer som reiseruter, besøksområder, aktiviteter, holdninger og interesser. Dessuten inkluderer spørreskjemaet også de vanlige bakgrunnsspørsmålene, som reisefølge, oppfatning av oppholdet, besøkhypighet, viktighet av ulike aktiviteter etc. og annet som varierer fra år til år. Utfyllingstiden for sommerskjemaet er vanligvis åtte til 10 minutter. Sommerskjemaet i 2011 var tilgjengelig i 13 språkvarianter; svensk, dansk, finsk, tysk, engelsk, fransk, nederlandsk, italiensk, spansk, polsk, russisk, japansk og kinesisk.

2.4.2 Oversikt over antall respondenter

Totalt ble det samlet inn 7 987 spørreskjema i perioden mai-desember 2011. Av disse ble 1 231 skjema samlet inn i høstsesongen (oktober-desember).

I sommersesongen (mai-september), som fortrinnsvis er hovedfokus i denne rapporten, så ble det samlet inn 6 756 spørreskjema. Av disse var 695 fylt ut av personer som var på veg til eller fra arbeid/studiested eller med ukjent formål og falt derfor utenfor undersøkelsespopulasjonen. Av de resterende 6 061 skjema var 524 fylt ut av personer som ikke hadde overnattet i Norge, mens de øvrige 5 537 skjema var fylt ut av personer som hadde overnattet én eller flere netter i Norge på reisen.

Tabell 2.2 viser antall respondenter (n) som har overnattet i Norge fordelt på bostedsland og transportmåte i sommersesongen 2011.

Tabell 2.2: Antall respondenter (n) som har overnattet i Norge etter bostedsland og transportmiddel ved utreise (reiser til/fra arbeid eller studiested ikke inkludert). Sommersesongen 2011.

Table 2.2: Number of respondents (n) with overnight stays in Norway by country of residence and transport mode upon departure (travels to/from place of work/study not included). Summer season 2011.

Bostedsland	I alt	På veg	På ferge	På fly	På rutebuss	Tr.portmiddel uoppgitt
I alt	5 537	781	1 868	2 747	131	10
Sverige*	575	388	10	90	86	
Danmark	380	40	244	79	17	
Finland	63	44	0	19	0	
Storbritannia	381	4	28	348	0	
Nederland	431	83	285	63	0	
Belgia	131	8	54	69	0	
Frankrike	256	5	24	226	0	
Tyskland	1 474	106	1 093	267	6	
Italia	141	9	13	118	1	
Sveits	129	17	24	85	1	
Østerrike	73	1	20	52	0	
Spania	244	6	5	226	7	
Polen	100	8	18	74	0	
Russland	67	19	5	43	0	
Europa ellers	257	28	27	199	3	
USA	331	3	1	322	3	
Japan	53	0	0	53	0	
Øvrige land	451	12	17	414	7	

* Det ble i tillegg utført 470 kortintervjuer av svenske bilister ved innreise til Norge ved Svinesund

2.4.3 Fergetrafikken

For året 2011 har TØI mottatt detaljert fergestatistikk fra alle de fire fergeselskapene som trafikkerer ruter mellom Norge og utlandet. Fergestatistikken gir opplysninger om antall passasjerer fordelt på bostedsland, type kjøretøy (eventuelt uten kjøretøy), antall svippturpassasjerer som reiser fram og tilbake med samme båt og (for noen ruter) oppholdets varighet. Det er i tillegg foretatt intervjuer med passasjerene ved utvalgte fergeavganger. Til sammen resulterte dette i 2 029 utfylte skjemaer for sommersesongen 2011 og 229 utfylte skjema for høstsesongen 2011. Alle intervjupersonene hadde bil eller motorsykkel med på fergeren, og det ble fylt ut ett skjema for hvert kjøretøy.

2.4.4 Trafikken på veg

På veg er de nødvendige data hentet inn dels ved hjelp av Statens vegvesens automatiske kjøretøytellinger, dels ved nummerskiltregistreringer og intervjuer

med et utvalg av de utenlandske vegfarende ved utreise fra Norge. Både registreringene og intervjuene er foretatt av Statens vegvesen, med unntak av grenseovergangene ved Svinesund i Østfold fylke, der medarbeidere fra Transportøkonomisk institutt har gjennomført både intervjuer og tellinger. Ved overgangene Ørje, Magnor og Lutnes har TØI gjennomført tellinger, mens intervjuene er foretatt i et samarbeid mellom TØI og Statens vegvesen.

Ved overgangene Svinesund, Ørje, Magnor og Teveldal har Statens vegvesen kontinuerlige tellinger hele døgnet og hele året (tellepunkter på nivå 1). Ved Lutnes ble det plassert ut mobile telleapparater i deler av året. Også i Nordland bygger en på periodiske tellinger foretatt av Statens vegvesen. For alle grenseoverganger i Troms og Finnmark har det finske og norske tollvesenet gitt oppgaver over antall utpasserte kjøretøyer etter registreringsland.

Ved nummerskilttellingene registrerte man alle «lette biler» (kjøretøyer med lengde inntil 5,6 meter) som kjørte ut av Norge. For sommeren 2011 ble det registrert i alt 43 343 lette biler på fem overganger (Svinesund nye bro, Svinesund gammel bro, Ørje, Magnor og Lutnes). Det tilsvarende tallet for høstsesongen var 20 550. Nasjonalitet og kjøretøytype (personbil, personbil med campingvogn, bobil, buss) ble anmerket for de utenlandske bilene. Tellingene foregikk i tidsrommet fra kl. 1000 til kl. 1700 på ulike ukedager.

Ved overgangene fra og med Trøndelag og nordover ble det også foretatt registreringer og intervjuer i sommersesongen 2011. Når det gjelder vegovergangene i Troms og Finnmark, har vi dessuten fått oppgaver over totaltrafikken fra tollvesenet i Finland og Norge.

I sommersesongen 2011 ble det foretatt intervjuer av de utenlandske bilistene på alle grenseovergangene, unntatt Teveldal, Bjørnfjell, Kilpisjärvi og Storskog. Til sammen ble det sommeren 2011 foretatt 1 324 intervjuer. På Svinesund ble spørreskjemaet delt ut (sammen med en internasjonal svarkonvolutt) ved bomstasjonen til passasjerene som brukte de manuelle filene. Vi får her en langt lavere svarprosent enn med den gamle metoden der bilene stoppes ved vegkanten, men til gjengjeld rekker vi å dele ut til flere bilister. Vi mottok i alt 367 spørreskjema fra dem som reiste ut over Svinesund, noe som betyr en svarprosent på om lag 23.

Det ble sommeren 2011 også gjennomført en supplerende undersøkelse for *innreisende* svenske bilister ved tollstasjonen på Svinesund i samarbeid med det norske tollvesenet. Alle svenske bilister som ble sluset inn for tollkontroll på undersøkelsestidspunktene ble stoppet og bedt om å svare på tre spørsmål om reiseformål, oppholdslengde og destinasjon. Hensikten med dette var å få en ekstra kontroll på om gruppen av svenske bilister som fikk utdelt spørreskjema ved utreise i manuell bomstasjon skilte seg vesentlig fra alle svenske bilister som passerer Svinesund med hensyn til de tre nevnte aspektene, siden en del av de svenske bilistene (spesielt) kan forventes å benytte seg av autopassfilene ved utreise. Det ble i alt gjennomført 470 slike intervjuer sommeren 2011. Dette materialet gav oss bedre grunnlag for å anslå blant annet andelen svenske pendlere som i forbindelse med arbeid eller studier passerer Svinesund på veg ut av eller inn i Norge.

Også i høstsesongen ble det gjennomført intervjuer på grenseovergangene Svinesund, Ørje og Magnor. 221 bilister ble intervjuet ved utreise høsten 2011.

2.4.5 Trafikken med tog, rutebuss og fly

Fra NSB og SJ er det mottatt statistikk over totaltrafikken på de fire grenseovergangene ved Kornsjø, Charlottenberg, Storlien og Vassijaure fordelt på måned. Det ble ikke gjennomført intervjuer ved noen av de fire grenseovergangene sommeren 2011 grunnet knapphet på ressurser. Ved Oslo bussterminal ble det sommeren 2011 foretatt 189 intervjuer av passasjerene på rutebussene til Sverige og Danmark, mens det i høstsesongen ble foretatt 132 intervjuer. Intervjuene på rutebussene har gitt grunnlag for fordeling av passasjerene på blant annet bostedsland, reiseformål og overnattingsmåte.

Avinor har bidratt med statistikk over tallet på utreiste passasjerer fra Norge til utlandet og antall utenlandske charterpassasjerer til Norge. Dessuten gjennomførte Avinor i samarbeid med TØI en større reisevaneundersøkelse på alle landets lufthavner gjennom hele året 2011. Vi har i betydelig grad bygget på data fra denne undersøkelsen i 2011, særlig for å få en best mulig fordeling av passasjerenes bostedsland. En annen viktig kilde for estimeringen av parametrene på flysektoren har vært de intervjuer som er gjennomført i prosjektet i 2011. Dette gjelder lufthavnene i Oslo, Moss, Sandefjord, Kristiansand, Stavanger, Bergen og Trondheim. Det ble samlet inn 3 214 spørreskjema på fly i sommersesongen 2011 og 649 skjema i høstsesongen 2011.

2.4.6 Andre transportmidler

Oslo Havnevesen og Bergen Havnevesen har gitt oppgaver over cruisetrafikken i de to havnene. Sammen med innsamlet statistikk fra Cruise Norway har dette gitt grunnlag for å estimere omfanget av den utenlandske cruisetrafikken i Norge (tabell 3.16 og 3.17). Cruisepassasjerene overnatter om bord i skipene, og regnes derfor ikke med blant overnattingsgjestene i Norge, men skiller ut som egen kategori.

Personer som har besøkt Norge i egen lystbåt eller privat fly omfattes ikke av Gjesteundersøkelsen. Det samme gjelder personer som sykler eller går til fots, bruker snøscooter eller går på ski over grensen. For alle disse kategoriene er det mangelen på adekvate registreringsmidler som er problemet. Det antas likevel at tallet på utenlandske gjester som unndrar seg registrering på denne måten, er beskjedent i forhold til det totale omfanget av besøkende.

2.5 Vekting og usikkerhet

2.5.1 Vekting

Den statistikken TØI får fra transportselskapene, Avinor og lufthavnene, de automatiske kjøretøytellingene og de manuelle registreringene på veg gir grunnlaget for å produsere oversiktsstatistikken, det vil si oversikter over antall reisende på alle overganger fordelt på bostedsland. Resultatene herfra brukes så for å *vek*te resultatene fra intervjuene, slik at man kan beregne reiseformål, reises varighet, overnattingsmåter og øvrige resultater fra spørreskjemaene. Dette er nødvendig fordi antall intervjuer fra grensestedene varierer svært mye. For

eksempel får vi forholdsmessig langt flere intervjuer fra fergepassasjerene enn fra dem som reiser ut på en av vegovergangene.

Vektingen foregår separat for hver av de tre sesongene og for hver transportform (veg, ferge, tog, rutebuss og fly). Dessuten blir det vektet separat for Sør-Norge og Nord-Norge på veg, for Østlandet og Vestlandet på ferge, for hver grenseovergang på tog, for hvert selskap på buss og for Gardermoen lufthavn separat for fly. Endelig blir det laget egne vektingsfaktorer for noen viktige bostedsland, eventuelt grupper av bostedsland og på veg også kjøretøytype (personbil, bobil eller bil med campingvogn).

2.5.2 Om usikkerheten i resultatene

Dersom man på forhånd, før stratifiseringen, av ulike grunner bestemmer seg for å utelukke deler av populasjonen, betegnes dette i litteraturen som *dekningsfeil* (Salant og Dillman, 1994). I denne undersøkelsen er det noen få feilkilder av denne typen, blant annet som en konsekvens av begrensede ressurser. Noen av de mindre veggrenseovergangene er ikke dekket av undersøkelsen, og noen er dekket i mindre grad (på grunn av ressurshensyn) enn de ideelt sett burde være. Videre dekker ikke undersøkelsen personer som besøker Norge med lystbåt, tråsykkel eller til fots, da slike besøk ikke registreres. Det er grunn til å tro at dekningsfeilene i denne undersøkelsen er beskjedne og at de ligger godt innenfor de øvrige usikkerhetsmarginer.

Ved automatiske og manuelle registreringer kan det oppstå mange typer *målefeil*. Dette kan skyldes tekniske problemer som for eksempel feil med apparatur, eller det kan skyldes dårlige værforhold, uleselige kjennemerker på biler og en rekke andre forhold. Det kan også skyldes menneskelig svikt av ulike slag. I denne undersøkelsen er det lagt stor vekt på å unngå at slike feil skal få stor betydning for resultatene.

Når det gjelder intervjuundersøkelsene spesielt, oppstår målefeilene stort sett ved at respondentene gir unøyaktige og/eller upresise svar. For å minimalisere denne feilkilden, tilstrebes en intervjusituasjon der intervjuet skjer i rolige former og uten tidspress og at skjemaets omfang er tilpasset den tiden respondenten har til rådighet. Intervjuer av bilister i fergehavnen mens de venter på å kjøre om bord, er eksempel på en god intervjusituasjon. Spørreskjemaene er utformet med tanke på klare og entydige spørsmål og er basert på mange års erfaringer. Intervjukorpset består av dyktige, erfarne og språkmektige medarbeidere.

Lav svarprosent er ikke egentlig et problem i seg selv, men bare hvis dette resulterer i skjevheter i utvalget. Feil kan oppstå både ved at spørreskjemaet ikke besvares og ved at skjemaet besvares mangelfullt. Ved grenseundersøkelser på veg der respondentene vinkes inn til intervju, er svarprosenten meget høy, vanligvis omkring 90–95 prosent. Ved undersøkelser i fergehavnene, der intervjusituasjonen også er meget gunstig, ble det registrert en svarprosent på hele 94 prosent sommeren 2011. Svarprosentene for rutebusser lå på et noe lavere nivå i 2011, nemlig 86 prosent. Gjennomsnittlig svarprosent i lufthavnene var 84. Svarprosenten beregnes som andelen av utdelte spørreskjema som returneres utfylt, helt eller delvis.

Omfanget av og fordelingen på bostedsland for fergepassasjerene bygger på data fra fergeselskapene. Disse regnes generelt for å være av god kvalitet. En ulempe er det at vi ikke får gode omfangstall fra de landene som har få turister med ferge til Norge (med unntak for ett selskap), fordi disse ofte inkluderes i restkategorien «andre land». Som tidligere nevnt er svarprosenten høy. Generelt regnes derfor kvaliteten på fergestatistikken som god, men det tas likevel forbehold om betydelige usikkerheter for de landene der det er få reisende til Norge.

For trafikken på veg er kvaliteten på totalstatistikken god, men utvalgsteknikken vil alltid føre med seg usikkerhet i anslagene. Størst absolutt usikkerhet er knyttet til tallene for gjester fra Sverige og Finland, der relativt små feilanslag i estimatene for reiseformål og reises varighet kan gi betydelige absolutte feilanslag på anslått reiseomfang. For vegtrafikken fra disse landene antas det en usikkerhet på +/- 6 – 10 prosent. Spesielt gjelder dette grenseovergangen ved Svinesund, hvor det er en del usikkerhet i fordelingen mellom feriegjester og andre reisende, spesielt for det svenske markedet. I 2011 ble det som nevnt i avsnitt 2.4.4 utført en egen supplerende undersøkelse av svenske bilister ved innreise ved Svinesund. Det er ellers et behov for å forbedre datagrunnlaget på veg gjennom flere tellinger og intervjuer, men dette er i stor grad avhengig av tilgang på flere ressurser.

Grunnlaget for undersøkelsen på jernbane og rutebuss er generelt bra. Imidlertid ligger det alltid en usikkerhet i det faktum at antallet tog og busser som det intervjues på, er begrenset.

Fordelingen på bostedsland, reiseformål og estimatene for oppholdets varighet for flypassasjerene hentes dels fra Avinors reisevaneundersøkelser, dels fra våre egne undersøkelser på lufthavnene som har rutetraffic med utlandet. Avinors undersøkelser er svært omfattende og gir et godt grunnlag for blant annet nasjonsfordeling. Disse suppleres med våre egne undersøkelser, der vi bruker det samme skjemaet som vi bruker for gjestene som kommer med andre transportmidler. En må likevel huske at reisevaneundersøkelsene på fly er utvalgsundersøkelser og derfor belagt med usikkerhet. På grunn av at ankomster med fly har et stort omfang, kan selv små relative feilanslag utgjøre betydelige absolutte feil.

I tabellene i denne rapporten er tallene avrundet til tusen enheter, i noen tabeller er enheten hundre. *Tallet 0 brukes når antallet er mindre enn 500 respektive 50.* Såpass spesifiserte oppgaver kan imidlertid gi inntrykk av en nøyaktighet som ikke er reell. *Når tallene refereres, bør man derfor avrunde dem ytterligere.*

3 Hovedresultater for hele året 2011

I dette kapitlet gis en samlet oversikt over den utenlandske forretnings- og ferietrafikken til Norge for hele året 2011. Oversikten gis vesentlig i form tabeller og overskrifter til disse i dette kapitlet, mens det er mer fylldig kommentartekst til tallene for vintersesongen og sommersesongen separat i hhv. kapittel 4 og 5.

3.1 Totaloversikt for utenlandske besøk og gjestedøgn

Rundt 6,7 millioner utenlandske besøkende kom til Norge i 2011. Av disse var i underkant av fem millioner overnattingsgjester, mens nesten 1,3 millioner var på en dagsreise. I tillegg er det beregnet at om lag 457 000 utenlandske cruisepassasjerer kom på besøk til en eller flere norske havner.

Tabell 3.1: Utenlandsk forretnings- og ferietrafikk i Norge. Registrert ved utreise fra Norge i 2011. Enhet = 1000.

Table 3.1: Foreign business and holiday travel in Norway 2011 (in thousands). Border registration upon departure from Norway. Refer to Table A in the report Summary for row category translation.

	I alt	Veg	Ferge	Cruise	Fly	Tog/Rutebuss
Ankomster i alt	6 693	2 780	1 042	457	2 281	133
- På dagsreise	1 273	901	215		145	12
- Cruisepassasjerer*	457			457		
- Overnattingsgjester	4 963	1 879	827		2 137	121
-- på tjenestereise	1 096	217	73		785	22
-- på feriereise	3 867	1 662	754		1 352	99
Gjestedøgn i alt	32 596	9 802	7 524		14 662	608
- på tjenestereise	5 290	948	499		3 728	115
- på feriereise	27 306	8 854	7 025		10 934	493
Motorkjøretøyer i alt	1 249	1 034	215			
- Personbiler	1 146	946	200			
- Bobiler	68	60	8			
- Biler m/camp.vogn	18	14	4			
- Turbusser	17	14	3			

*Merk at tall for cruisepassasjerer gjelder utenlandske passasjerer som har hatt ett eller flere besøk i norske havner.

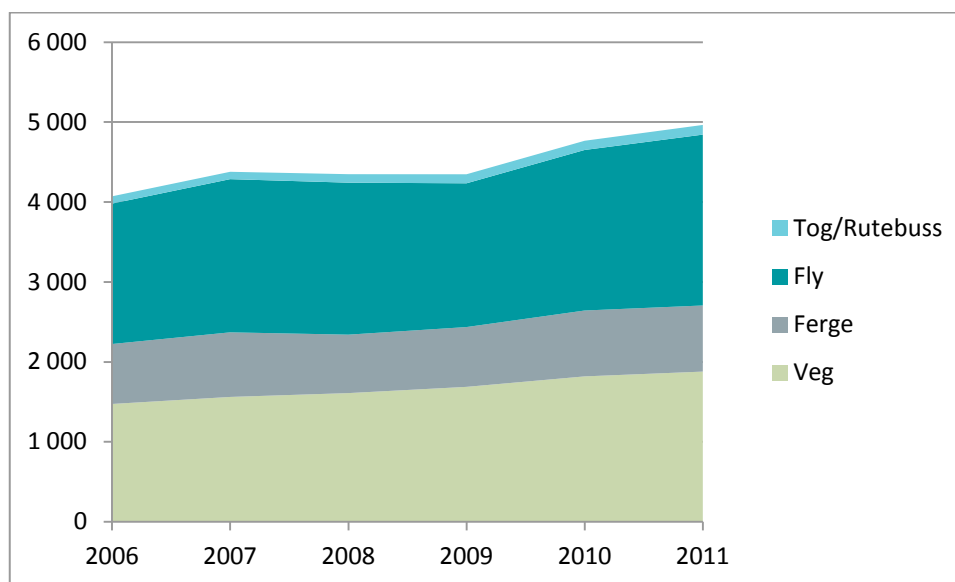
Det var en økning på fire prosent i antallet overnattingsgjester i 2011 sammenlignet med året før. Mer enn 4,9 millioner utenlandske overnattingsgjester er det høyeste tallet som noen gang er registrert i Norge. Det var vekst i antall reisende med alle transportmidler, minst for ferge og størst for reisende med fly.

Tabell 3.2: Utenlandske overnattingsgjester i Norge 2006-2011 etter transportmiddel ved utreise. Enhet = 1000.

Table 3.2: Foreign overnight visitors in Norway, 2006-2011, by transport mode upon departure (in thousands).

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Endring i % 2010-2011
I alt	4 070	4 377	4 347	4 346	4 767	4 963	4
Veg	1 474	1 562	1 610	1 688	1 819	1 879	2
Ferge	750	808	731	748	824	827	0
Fly	1 756	1 916	1 901	1 798	2 008	2 137	6
Tog/Rutebuss	91	92	106	113	115	121	2

I perioden 2006 til 2011 har økningen i antall overnattingsgjester vært størst for reisende med fly, og antall slike flyreisende økte med seks prosent i 2011. Reisende på veg har også hatt jevn og stabil vekst, og antallet økte med to prosent i 2011.

Figur 3.1: Utenlandsk forretnings- og ferietrafikk i Norge i perioden 2006- 2011 etter transportmåte for overnattingsgjester. Tusen ankomster.

Figure 3.1: Foreign business and holiday travel in Norway 2006- 2011 (thousand arrivals) by mode of transport for overnight visitors. (From top to bottom graph area: Train and scheduled bus, airplane, ferry and road traffic).

Det var en vekst i både den utenlandske ferietrafikken og yrkes- og forretningstrafikken til Norge i 2011. I alt foretok utlendingene mer enn 32 millioner overnattinger i Norge dette året.

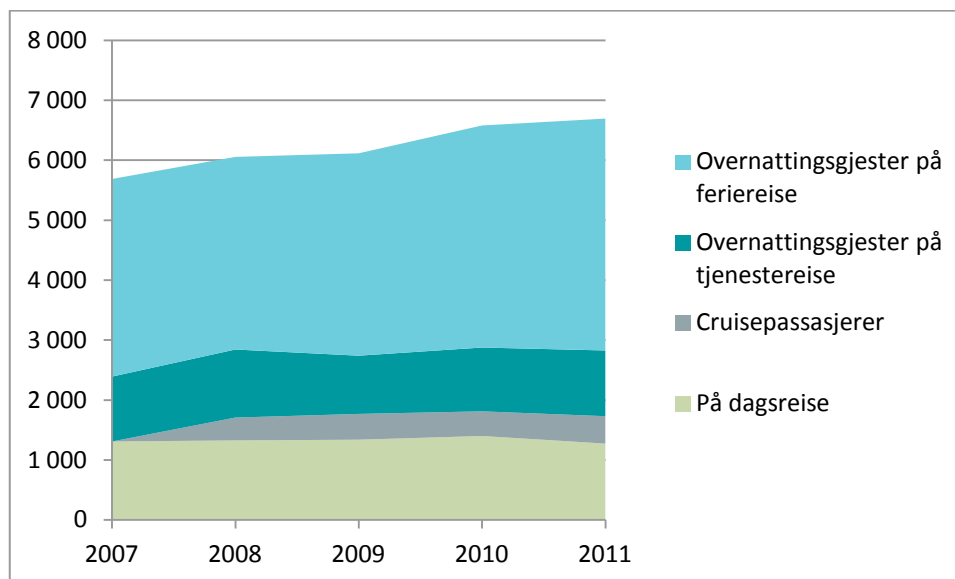
Tabell 3.3: Utenlandsk forretnings- og ferietrafikk i Norge. Registrert ved utreise fra Norge 2007–2011. Enhet = 1000.

Table 3.3: Foreign business and holiday travel in Norway, 2007–2011 (in thousands). Border registration when departing Norway.

	2007	2008	2009	2010	2011	Endring i % 2010–2011
Ankomster i alt	6 017	6 054	6 114	6 578	6 693	2
- På dagsreise	1 308	1 326	1 338	1 400	1 273	-9
- Cruisepassasjerer*	332	381	430	411	457	11
- Overnattingsgjester	4 377	4 347	4 346	4 767	4 963	4
-- på tjenestereise	1 082	1 135	971	1 064	1 096	3
-- på feriereise	3 296	3 212	3 375	3 703	3 867	4
Gjestedøgn i alt	29 169	28 726	28 802	31 346	32 596	4
- på tjenestereise	4 975	5 614	4 859	5 257	5 290	1
- på feriereise	24 194	23 112	23 943	26 089	27 306	5
Motorkjøretøyer i alt	1 160	1 153	1 218	1 284	1 249	-3
- Personbiler	1 076	1 060	1 125	1 188	1 145	-4
- Bobiler	50	55	56	58	68	17
- Biler m/camp.vogn	21	21	21	21	18	-16
- Turbusser	13	17	16	17	18	2

*Omfatter cruisepassasjerer som har besøkt en eller flere norske havner

Veksten i antall ankomster i perioden 2007 til 2011 har i første rekke kommet for overnattende feriegjester. Antallet cruisepassasjerer har også økt, mens antallet dagsreisende har gått noe ned.

Figur 3.2: Utenlandsk forretnings- og ferietrafikk i Norge i perioden 2007-2011 etter type reise. Tusen ankomster.

Figure 3.2: Foreign business and holiday travel in Norway 2007-2011 (thousand arrivals) by type of travel. (From top to bottom graph area: Holiday overnight guests, business overnight guests, cruise passengers, day visitors).

I 2011 er det særlig Italia, Sveits, Russland og de baltiske land (her ført under Europa ellers) som har hatt sterkest vekst i antall overnattingsgjester. Danmark og Tyskland er blant de landene som har hatt en liten nedgang i 2011.

Tabell 3.4: Utenlandske overnattingsgjester i Norge etter bostedsland 2007–2011 og etter transportmiddel ved utreise for året 2011. Enhet = 1000.

Table 3.4: Foreign overnight visitors in Norway 2007–2011 and by country of residence and transport mode upon departure (2011) (in thousands).

	2007	2008	2009	2010	2011			
					2011	Endring i % 2010–2011	Veg og ferge	Fly, tog og rutebuss
I alt	4 377	4 347	4 346	4 767	4 963	4	2 706	2 257
Sverige	1 087	1 130	1 239	1 336	1 339	0	1 007	332
Danmark	576	571	539	545	538	-1	345	193
Finland	254	260	239	250	294	18	236	58
Storbritannia	376	341	302	307	319	4	20	299
Nederland	197	195	188	194	203	5	99	104
Belgia	42	40	37	51	47	-8	8	38
Frankrike	133	127	128	133	134	1	10	124
Tyskland	650	603	617	730	719	-2	490	228
Italia	65	60	62	69	85	25	29	56
Sveits	46	39	41	49	61	25	19	42
Østerrike	27	27	28	31	36	15	11	25
Spania	79	77	68	74	71	-4	3	68
Polen	156	202	188	206	195	-5	91	104
Russland	45	64	69	82	108	32	81	26
Europa ellers	206	231	198	256	322	26	175	150
USA	177	136	132	160	164	3	2	162
Japan	32	29	25	28	27	-1	0	27
Øvrige land	229	215	246	266	301	13	80	221

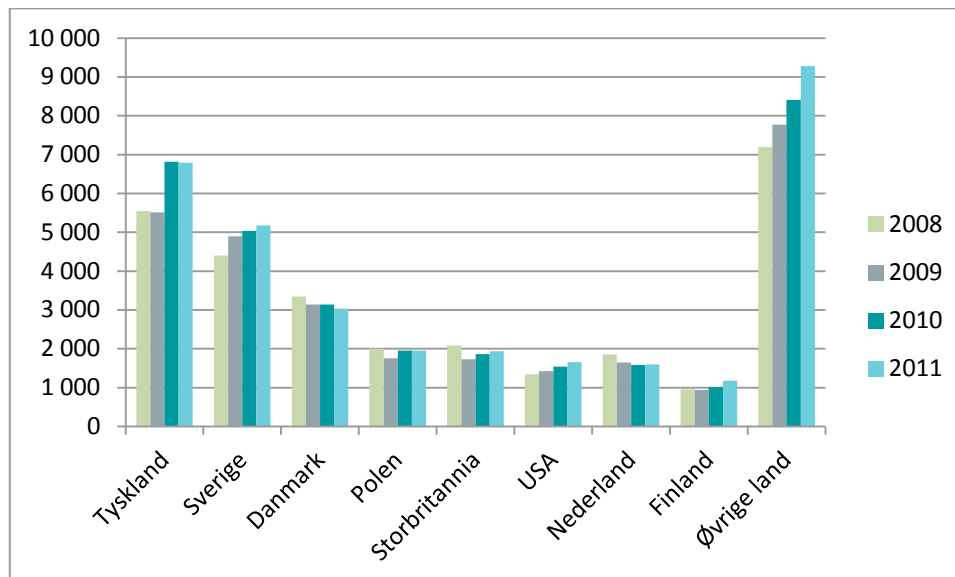
For de landene som sender flest gjester til Norge var det relativt små endringer i antall gjestedøgn fra 2010 til 2011. Italia, Sveits og Russland hadde den forholdsvis sterkeste veksten i det samme tidsrommet.

Tabell 3.5: Utenlandske gjestedøgn i Norge etter bostedsland 2008–2011 og gjennomsnittlig antall gjestedøgn per reisende og gjestedøgn etter transportmiddel ved utreise 2011. Enhet for gjestedøgn = 1000.

Table 3.5: Foreign guest nights in Norway by country of residence 2008–2011 and average number of guest nights per traveler and guest nights by mode of transport upon departure 2011 (in thousands).

	2008	2009	2010	2011				
				2011	Gj. ant. døgn	Endring i % 2010–2011	Veg og ferge	Fly, tog og rutebuss
I alt	28 726	28 802	31 346	32 596	6,6	4	17 326	15 270
Sverige	4 397	4 896	5 034	5 175	3,9	3	3 813	1 362
Danmark	3 342	3 137	3 140	3 032	5,6	-3	2 137	895
Finland	959	936	1 013	1 179	4,0	16	936	243
Storbritannia	2 086	1 730	1 860	1 938	6,1	4	230	1 708
Nederland	1 851	1 646	1 581	1 598	7,9	1	950	648
Belgia	284	256	309	315	6,8	2	97	218
Frankrike	997	987	1 014	955	7,1	-6	113	842
Tyskland	5 549	5 512	6 817	6 792	9,4	0	5 250	1 542
Italia	421	447	507	672	7,9	33	303	367
Sveits	292	333	400	532	8,8	33	227	305
Østerrike	194	222	235	262	7,3	11	98	164
Spania	627	547	539	602	8,5	12	27	575
Polen	2 000	1 753	1 955	1 951	10,0	0	851	1 100
Russland	434	460	542	673	6,2	24	437	236
Europa ellers	1 842	1 857	2 126	2 329	7,2	10	1 163	1 168
USA	1 344	1 422	1 539	1 654	10,1	7	16	1 638
Japan	138	141	134	146	5,4	9	0	146
Øvrige land	1 969	2 520	2 601	2 791	9,3	7	678	2 113

I perioden 2008-2011 har antall svenske og amerikanske (USA) gjestedøgn i Norge vokst jevnt, mens antall danske gjestedøgn har falt en del. Bosatte i øvrige land hadde også en betydelig vekst i antall gjestedøgn i perioden.

Figur 3.3: Utenlandske gjestedøgn i Norge i perioden 2008-2011 etter bostedsland. Tusen gjestedøgn.

Figure 3.3: Foreign guest nights in Norway 2008-2011 (thousand guest nights) by country of residence.

Overnatting hos slekt og venner og på hoteller/pensjonater er fortsatt de vanligste overnattingsformene (målt i andel gjestedøgn), men det er også mange overnattinger på hytte og på campingplasser.

Tabell 3.6: Utenlandske gjestedøgn for alle gjester som reiser ut av Norge med bil, turbuss, tog/rutebuss og fly, etter overnattingsmåte. 2009–2011. Prosent. N = antall gjestedøgn i tusen.

Table 3.6: Distribution of foreign guest nights for all guests departing Norway by car, coach, rail/bus or air, by type of accommodation, 2009–2011 (per cent). (N=number of guest nights, in thousands).

	2009	2010	2011		
	I alt	I alt	I alt	Veg og ferge	Fly, tog og rutebuss
I alt	100	100	100	100	100
(N)	(28 802)	(31 346)	(32 596)	(17 326)	(15 270)
Hotell	19	22	20	14	26
Pensjonat, kro, vandrerhjem etc.	5	4	5	3	7
Campinghytte	7	5	6	11	2
Telt, bobil, bil m/campingvogn på campingplass	9	8	8	17	1
Fri camping	4	4	4	8	1
Leid hytte	16	16	15	18	5
Egen eller lånt hytte	5	5	5	6	3
Slekt og venner	26	26	27	18	40
Hurtigruten	3	3	3	1	5
Annet	7	7	7	4	10

3.2 Ferie- og fritidsreiser

Utenlandske feriegjester er i gjennomsnitt en uke (sju døgn) i Norge. De som reiser med ferge og fly er her lengst.

Tabell 3.7: Antall ankomster og gjestedøgn for utenlandske feriegjester med minst én overnatting i Norge 2009–2011 og fordelt etter transportmiddel ved utreise 2011. Enhet = 1000.

Table 3.7: Number of arrivals and guest nights for foreign holiday visitors with at least one overnight in Norway, 2009–2011, and by mode of transport upon departure, 2011 (in thousands).

	2009	2010	2011	2011			
	I alt	I alt	I alt	Veg	Ferge	Fly	Tog/Rutebuss
Feriegjester som overnatter	3 375	3 703	3 867	1 662	754	1 352	98
Gjestedøgn	23 943	26 089	27 306	8 854	7 025	10 934	493
Gj. ant. døgn i Norge	7,1	7,0	7,1	5,3	9,3	8,1	5,0

De tre siste årene har ferie- og fritidstrafikken fra utlandet, målt i antall ankomster, vokst betydelig. Veksten har, i absolutte tall, vært sterkest for feriegjester fra Sverige og Tyskland, men også flere andre markeder har hatt relativt stor økning. Blant disse er Russland, de baltiske land, Italia og alpelandene Sveits og Østerrike

Tabell 3.8: Utenlandsk ferietrafikk i Norge etter bostedsland. Antall ankomster for overnattingsgjester 2006–2011. Enhet = 1000.

Table 3.8: Foreign holiday travel in Norway by country of residence. Number of arrivals for overnight visitors, 2006–2011 (in thousands).

	Antall ankomster						Endring i % 2010–2011
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
I alt	3 101	3 296	3 213	3 375	3 703	3 867	4
Sverige	775	796	820	955	1 038	1 054	2
Danmark	433	449	439	433	443	427	-4
Finland	203	214	214	200	213	249	17
Storbritannia	244	235	203	194	191	191	0
Nederland	132	155	152	154	153	162	6
Belgia	27	26	24	23	32	31	-3
Frankrike	95	106	99	105	109	107	-2
Tyskland	526	544	496	527	629	621	-1
Italia	46	48	42	47	53	68	29
Sveits	37	37	30	34	40	49	22
Østerrike	17	21	20	21	24	28	16
Spania	55	65	61	56	58	58	0
Polen	74	129	163	155	158	151	-4
Russland	35	37	48	53	62	81	32
Europa ellers	153	146	168	135	184	253	38
USA	111	120	85	92	117	118	1
Japan	27	20	16	18	22	21	-2
Øvrige land	111	148	133	167	177	198	12

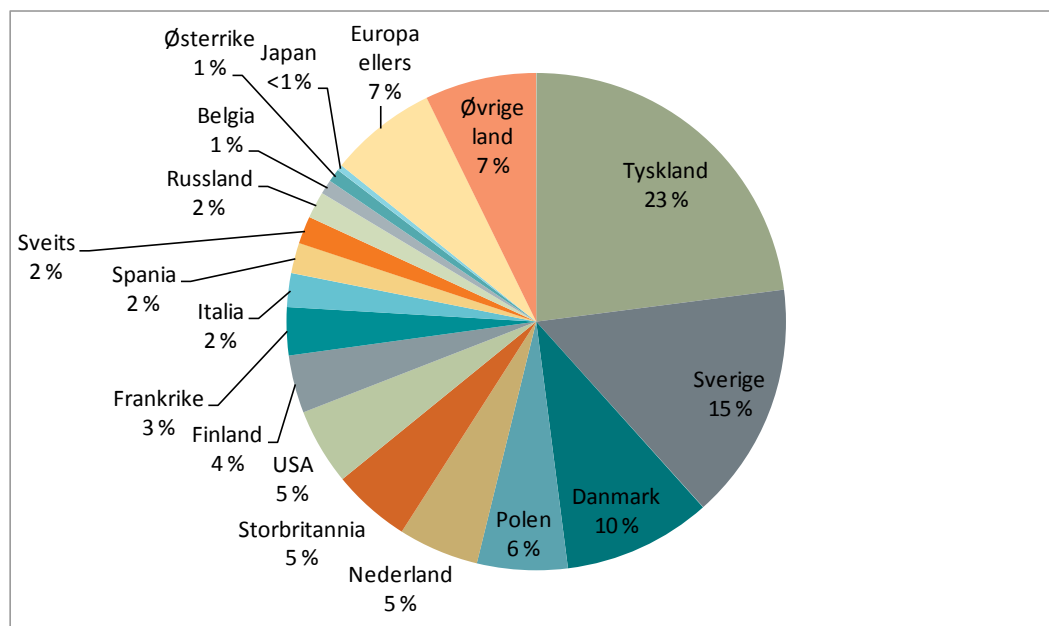
Antallet utenlandske gjestedøgn for ferietrafikken økte med fem prosent fra 2010 til 2011. Italia, Sveits, Russland og de baltiske land har hatt størst vekst i ferietrafikken til Norge i 2011, mens Danmark og Frankrike hadde færre gjestedøgn i 2011 enn i 2010.

Tabell 3.9: Utenlandsk ferietrafikk i Norge etter bostedsland. Antall gjestedøgn 2006–2011. Enhet = 1000.

Table 3.9: Foreign holiday travel in Norway by country of residence. Number of guest nights, 2006–2011 (in thousands).

	Antall gjestedøgn						Endring i % 2010–2011
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
I alt	22 757	24 194	23 112	23 943	26 089	27 306	5
Sverige	3 090	3 189	3 289	3 925	4 028	4 206	4
Danmark	2 776	2 800	2 828	2 745	2 761	2 624	-5
Finland	682	759	797	800	885	1 025	16
Storbritannia	1 875	1 701	1 448	1 281	1 337	1 386	4
Nederland	1 411	1 579	1 654	1 493	1 413	1 429	1
Belgia	246	267	242	213	239	254	6
Frankrike	906	932	855	898	915	844	-8
Tyskland	5 286	5 468	4 917	4 999	6 266	6 266	0
Italia	410	419	343	382	435	601	38
Sveits	304	313	257	304	360	487	35
Østerrike	134	167	160	187	208	236	13
Spania	550	607	504	476	462	538	16
Polen	808	1 177	1 617	1 481	1 478	1 602	8
Russland	268	277	317	334	379	471	24
Europa ellers	1 421	1 423	1 389	1 424	1 640	1 912	17
USA	1 318	1 383	1 002	1 084	1 242	1 351	9
Japan	116	87	79	93	91	100	10
Øvrige land	1 156	1 646	1 414	1 824	1 950	1 974	1

Tyske feriereisende stod for 23 prosent av utenlandske feriegjestedøgn i Norge i 2011, mens svenske og danske turister stod for henholdsvis 15 og 10 prosent.

Figur 3.4: Gjestedøgn for utenlandske feriereisende etter bostedsland. 2011. Prosentandel.

Figure 3.4: Foreign guest nights for holiday travelers, by country of residence, 2011 (Percentage share).

Svenske og finske feriegjester kommer som oftest til Norge med bil på en av vegovergangene, mens for dansker og tyskere med bil er ferge den mest foretrukne reisemåte. Flyet er viktigst for feriegjester fra Storbritannia og mer fjerntliggende land.

Tabell 3.10: Antall ankomster for utenlandske feriegjester med minst én overnatting i Norge etter bostedsland og transportmiddel ved utreise. 2011. Enhet = 1000.

Table 3.10: Arrivals of foreign holiday visitors with at least one overnight in Norway, by country of residence and mode of transport upon departure, 2011 (in thousands).

	I alt	Prosent	Veg	Ferge	Fly	Tog/Rutebuss
I alt	3 867	100	1 662	754	1 352	98
Sverige	1 054	27	835	21	134	65
Danmark	427	11	88	228	106	5
Finland	249	6	221	0	28	0
Storbritannia	191	5	9	10	169	3
Nederland	162	4	54	40	67	2
Tyskland	621	16	138	320	159	4
Europa ellers	826	22	317	62	432	13
Øvrige land	337	9	0	73	257	8

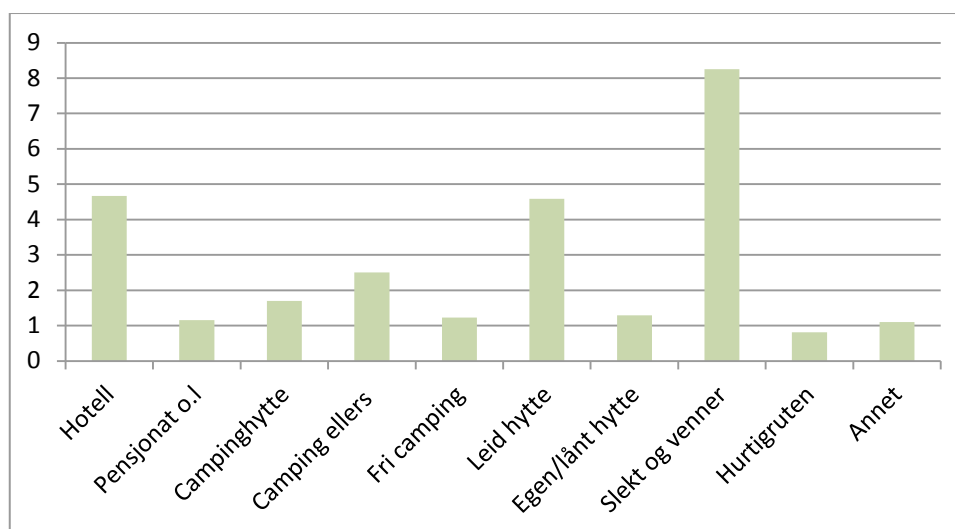
Om lag 30 prosent av ferieovernattingene skjer hos slekt eller venner, og 22 prosent på hotell, pensjonat og lignende. Mange ferieovernattinger foretas også i hytte og på campingplass. Denne fordelingen av overnattinger etter overnattingsmåte er ganske stabil over tid.

Tabell 3.11: Andel utenlandske gjestedøgn for alle feriegjester etter overnattingsmåte. 2008-2011. Prosent. N = Antall gjestedøgn (enhet=1000).

Table 3.11: Foreign holiday travel in Norway by accommodation type. Number of guest nights 2008–2011 (per cent). N=number of guest nights in thousands.

	2008	2009	2010	2011	Antall gjestedøgn 2011 (N)
I alt	100	100	100	100	27 306
Hotell	18	17	18	17	4 670
Pensjonat, kro, vandrerhjem etc.	4	4	5	4	1 156
Campinghytte	6	6	5	6	1 700
Telt, bobil, bil m/campingvogn på campingplass	11	10	9	9	2 505
Fri camping	5	5	5	5	1 230
Leid hytte	16	17	18	17	4 585
Egen eller lånt hytte	5	5	4	5	1 290
Slekt og venner	28	29	30	30	8 255
Hurtigruten	2	4	3	3	810
Annet	5	3	3	4	1 105

Antall overnattinger for feriegjestene fordelt på overnattingsmåte viser at det var over åtte millioner utenlandske overnattinger hos slekt eller venner, knapt 5,9 millioner overnattinger på leid, lånt eller egen hytte, og 4,7 millioner overnattinger på hotell i 2011. Drøyt 5,4 millioner overnattinger skjedde i en eller annen form for camping.

Figur 3.5: Gjestedøgn for utenlandske feriegjester etter overnattingsmåte. 2011. Millioner gjestedøgn.

Figure 3.5: Foreign guest nights for holiday travelers, by type of accommodation, 2011 (million guest nights).

Det kom om lag 68 000 utenlandske bobiler til Norge i 2011, dette er det høyeste tallet noensinne. Antall utenlandske biler med campingvogn på besøk i Norge var færre i 2011 enn året før. Det var små endringer for utenlandske turbusser som krysset grensen til Norge i 2011 i forhold til 2010.

Tabell 3.12: Antall utenlandske bobiler, biler med campingvogn og turbusser utreist fra Norge etter registreringsland. 2010-2011.

Table 3.12: Number of foreign motor home vehicles, cars with caravans and foreign-registered tour coaches departing Norway, by country of residence, 2010–2011.

	2010			2011		
	Bobiler	Biler med campingvogn	Turbusser	Bobiler	Biler med campingvogn	Turbusser
I alt	58 400	21 000	17 100	68 100	17 700	17 500
Sverige	13 000	7 200	8 400	15 600	4 500	7 600
Danmark	1 600	3 700	1 100	1 900	3 000	1 200
Finland	12 500	1 100	900	13 100	1 300	1 000
Nederland	4 400	3 100	500	4 800	2 500	500
Tyskland	16 100	4 600	2 500	18 200	4 400	2 000
Øvrige land	10 800	1 300	3 700	14 500	2 000	5 200

Over en halv million reisende med utenlandske turbusser stod til sammen for nesten 2,4 millioner gjestedøgn i Norge 2011. Tilsvarende gjestedøgsvolum for reisende med bobiler og biler med campingvogn var henholdsvis 2,3 og 0,7 millioner.

Tabell 3.13: Utenlandske bobiler, biler med campingvogn og turbusser utreist fra Norge. Gjennomsnittlig personbelegg, antall ankomster, gjennomsnittlig oppholdstid i Norge og antall gjestedøgn. 2011.

Table 3.13: Number of foreign motor home vehicles, cars with caravans and foreign-registered tour coaches departing Norway. Average number of persons per vehicle, number of arrivals, average number of guest nights during the stay in Norway and total number of guest nights. 2011.

	Bobiler	Biler med campingvogn	Turbusser
Antall kjøretøyer	68 100	17 700	17 500
Gj. snittlig personbelegg	2,6	2,7	30
Antall ankomster	177 100	47 800	525 000
Gj. ant. døgn i Norge	12,9 netter	14,6 netter	4,5 netter
Antall gjestedøgn	2 285 000	698 000	2 363 000

3.3 Forretnings- og tjenestereiser

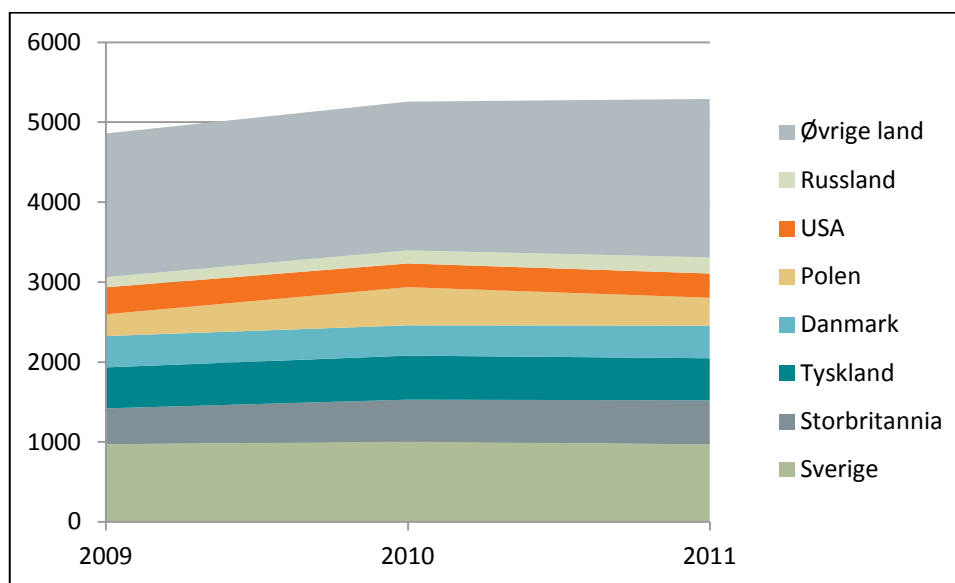
Antall forretnings- og tjenestereisende til Norge økte med tre prosent i 2011, men litt kortere varighet på reisene ga en vekst på kun én prosent i antall gjestedøgn . Sverige er det klart største landet når det gjelder forretningstrafikk, fulgt av Storbritannia, Tyskland, Danmark og Polen.

Tabell 3.14: Utenlandsk forretningstrafikk i Norge etter bostedsland. Antall ankomster og antall gjestedøgn for overnattingsgjester. 2009–2011. Enhet = 1000.

Table 3.14: Foreign business travel in Norway by country of residence. Arrivals and guest nights for overnight guests, 2009–2011 (in thousands).

	Antall ankomster				Antall gjestedøgn			
	2009	2010	2011	Endring i % 2010-2011	2009	2010	2011	Endring i % 2010-2011
I alt	971	1 064	1 096	3	4 859	5 257	5 290	1
Sverige	284	298	285	-5	971	1 006	969	-4
Danmark	105	102	112	9	392	379	408	8
Finland	39	38	45	19	136	128	154	20
Storbritannia	108	117	129	10	449	523	552	6
Nederland	35	41	41	0	153	168	169	1
Belgia	13	19	16	-16	43	70	61	-13
Frankrike	23	24	28	15	89	99	111	12
Tyskland	90	101	98	-4	513	551	526	-5
Italia	14	16	18	11	65	72	71	-1
Sveits	7	9	12	35	29	40	45	13
Østerrike	7	7	7	10	35	27	26	-4
Spania	12	16	13	-19	71	77	64	-17
Polen	33	48	44	-9	272	477	349	-27
Russland	17	20	27	33	126	163	202	24
Europa ellers	58	71	66	-8	466	486	417	-14
USA	40	43	46	7	338	297	303	2
Japan	8	6	6	2	48	43	46	7
Øvrige land	78	88	103	16	696	651	817	25

Veksten i yrkes- og forretningstrafikken til Norge har flatet ut etter en betydelig vekst i 2010.

Figur 3.6: Gjestedøgn for utenlandske forretningsreisende etter bostedsland. 2009-2011. Tusen gjestedøgn.

Figure 3.6: Foreign guest nights for business travellers, by country of residence, 2009-2011 (thousand guest nights).

3.4 Dagsreiser og cruisetrafikk

3.4.1 Dagsreiser

Antall utenlandske dagsreiser til Norge i 2011 gikk ned med ni prosent sammenlignet med 2010. Det meste av dette kan føres tilbake til færre svenske dagsreiser på veg.

Tabell 3.15: Utenlandske dagsreiser i Norge etter bostedsland. 2009–2011 og etter transportmiddel ved utreise 2011. Enhet = 1000.

Table 3.15: Foreign day trippers in Norway by country of residence 2009–2011, and transport mode upon departure 2011 (in thousands).

	I alt				Transportmiddel ved utreise 2011		
	2009	2010	2011	Endring i % 2010–2011	Ferge	Veg	Fly/tog/ rutebuss
I alt	1 338	1 400	1 273	-9	215	901	157
Sverige	840	878	761	-13	12	704	46
Danmark	111	122	114	-6	78	7	29
Finland	141	152	146	-4	0	143	3
Storbritannia	18	16	21	27	1	2	18
Tyskland	137	138	126	-8	108	8	10
Øvrige land	91	94	105	12	16	37	51

3.4.2 Cruisetraffikk

Tallet på cruiseturister som besøkte én eller flere norske havner i 2011 er beregnet til 457 000, det høyeste tallet noen sinne. Antall skipsanløp i havnene økte også.

Tabell 3.16: Cruisetrafikken i norske havner. Tallet på skipsanløp og antall utenlandske passasjerer. Beregnede tall. 2003–2011.

Table 3.16: Cruise traffic in Norwegian harbours. Number of ship arrivals and number of foreign passengers. Estimated counts, 2003-2011.

År	Antall skipsanløp	Antall passasjerer*
2003	1 358	254 000
2004	1 401	302 000
2005	1 497	324 000
2006	1 504	355 000
2007	1 452	332 000
2008	1 633	381 000
2009	1 572	430 000
2010	1 647	411 000
2011	1 679	457 000

Datakilder: Cruise Norway, Oslo Havnevesen og Bergen Havnevesen

*"Antall passasjerer" i årene 2003-2006 er antall cruisepassasjerer som har besøkt enten Oslo, Bergen eller eventuelt begge disse havner. For årene 2007-2011 gjelder "antall passasjerer" de som har besøkt én eller flere norske havner.

Det kommer cruiseturister til Norge fra mange land, men Tyskland og Storbritannia er i særklasse de to største markedene. Både Tyskland, Storbritannia, Nederland og Frankrike har hatt betydelig vekst i antall cruiseturister på besøk i Norge sommeren 2011.

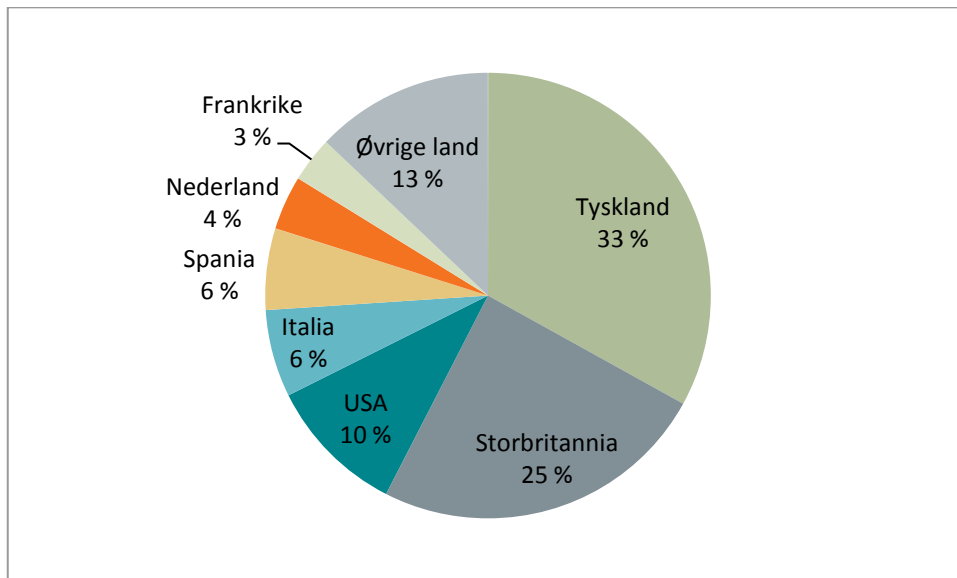
Tabell 3.17: Antall utenlandske cruisepassasjerer etter bostedsland. Beregnede tall. 2006–2011.

Table 3.17: Cruise traffic in Norwegian harbours. Foreign passengers by country of residence. Estimated counts, 2006-2011.

Bostedsland	Antall cruisepassasjerer*					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
I alt	355 000	332 000	381 000	430 000	411 000	457 000
Tyskland	96 000	82 000	95 000	116 000	142 000	151 000
Storbritannia	97 000	96 000	115 000	118 000	98 000	112 000
USA	60 000	46 000	45 000	50 000	47 000	46 000
Italia	23 000	25 000	25 000	34 000	28 000	29 000
Spania	17 000	23 000	28 000	31 000	25 000	27 000
Nederland	4 000	5 000	8 000	14 000	11 000	18 000
Frankrike	10 000	11 000	11 000	13 000	11 000	15 000
Øvrige land	48 000	44 000	54 000	54 000	49 000	59 000

*"Antall cruisepassasjerer" i 2006 er antall cruisepassasjerer som har besøkt enten Oslo, Bergen eller eventuelt begge disse havner. For år 2007-2009 gjelder antall passasjerer de som har besøkt én eller flere norske havner.

Om lag én av tre utenlandske cruisepassasjerer i Norge kommer fra Tyskland, én av fire fra Storbritannia og ca én av ti fra USA.

Figur 3.7: Markedsandel for utenlandske cruisepassasjerer etter bostedsland. Beregnede tall. 2011. Prosentandel

Figure 3.7: Market share of cruise traffic in Norwegian harbors. Foreign passengers by country of residence. Estimated counts, percentage share 2011.

4 Hovedtall for vintersesongen 2011

4.1 Totaloversikt over ankomster og gjestedøgn

På grunn av sen oppstart av Gjesteundersøkelsen 2011 var det ikke mulig å gjennomføre intervjuer på de enkelte transportmidlene vinteren 2011. Når det gjelder flyreisende, har vi fått tilgang til resultatene fra Reisevaneundersøkelsen på fly som Avinor gjennomførte i 2011. Resultatene for flyreisende er derfor sikrere enn for de øvrige transportmåtene, der en for disse må regne med betydelig større usikkerhet vinteren 2011 enn for vintersesongen i de foregående årene.

Tabell 4.1 viser hovedresultatene fra vintersesongen 2011. Det kom mer enn 1,5 millioner utenlandske reisende til Norge i de fire første månedene i 2011. Det er det høyeste antallet ankomster registrert for vintersesongen noen gang i Gjesteundersøkelsen. Av de utenlandske besøkende var det 1,17 millioner overnattingsgjester, som er en økning på fem prosent i forhold til året før.

Tabell 4.1: Utenlandsk ferie- og forretningstrafikk i Norge. Registrert ved utreise fra Norge vintersesongen 2011. Enhet = 1000.

Table 4.1: Foreign business and holiday travel in Norway, winter season 2011 (in thousands). Border registration upon departure from Norway.

	I alt	Veg	Ferge	Fly	Tog/Rutebuss
Ankomster i alt	1 524	634	265	591	34
- På dagsreise	355	240	66	45	4
- Overnattingsgjester	1 169	394	199	546	30
-- på tjenestereise	349	66	15	259	9
-- på feriereise	820	328	184	287	21
Gjestedøgn i alt	6 480	1 811	1 342	3 188	139
- på tjenestereise	1 570	241	96	1 193	40
- på feriereise	4 910	1 570	1 246	1 995	99

Nesten 600 000 besøkende reiste til Norge med fly vinteren 2011. Fly er klart den viktigste transportmåten for yrkes- og forretningsreisende, og 74 prosent av dem brukte fly ved utreise fra Norge vinteren 2011. Feriereisende er derimot i langt større grad bilturister, to tredeler kom enten via veggrenseovergangene eller med bil på ferge.

Til sammen tilbrakte utenlandske besøkende nesten 6,5 millioner gjestedøgn i landet fra januar til april 2011. Det er fire prosent mer enn i 2010, og det høyeste antallet gjestedøgn registrert i vintersesongen noen gang. Feriemarkedet er klart dominerende målt i antall gjestedøgn, siden omtrent tre av fire (76 prosent) utenlandske gjestedøgn tilbrakt vinteren 2011 var med ferie og fritid som hovedformål.

Tabell 4.2 viser utviklingen i besøket for vintersesongen i perioden 2007-2011. Etter en sterk nedgang i antallet forretningsreisende vinteren 2009, er det for årene 2010 og 2011 beregnet en betydelig vekst. Når det gjelder feriereiser, har det vært en vekst i 2011 etter en liten nedgang året før.

Tabell 4.2: Utenlandsk forretnings- og ferietrafikk i Norge. Registrert ved utreise fra Norge vintersesongene 2007–2011. Enhet = 1000.

Table 4.2: Foreign business and holiday travel in Norway, winter seasons 2007–2011 (in thousands). Border registration upon departure from Norway.

	2007	2008	2009	2010	2011	Endring i % 2010–2011
Ankomster i alt	1 416	1 515	1 456	1 472	1 524	4
På dagsreise	360	383	365	358	355	-1
Overnattingsgjester	1 056	1 131	1 091	1 114	1 169	5
-- på tjenestereise	307	337	294	327	349	7
-- på feriereise	749	794	797	787	820	4
Gjestedøgn i alt	5 769	6 044	6 060	6 232	6 480	4
- på tjenestereise	1 285	1 398	1 302	1 506	1 570	4
- på feriereise	4 484	4 646	4 758	4 726	4 910	4

Tabell 4.3 og 4.4 viser henholdsvis antall overnattingsgjester og gjestedøgn for vintersesongene 2007-2011 etter bostedsland. Når det gjelder antall overnattingsgjester totalt var det en vekst på fem prosent fra vinteren 2010 til vinteren 2011. USA og Nederland hadde sterkest relativ vekst i antall overnattingsgjester i Norge vinteren 2011, mens det kom færre fra Danmark, Tyskland og Polen.

Tabell 4.3: Utenlandske overnattingsgjester i Norge vintersesongene 2007–2011 etter bostedsland. Enhet = 1000.

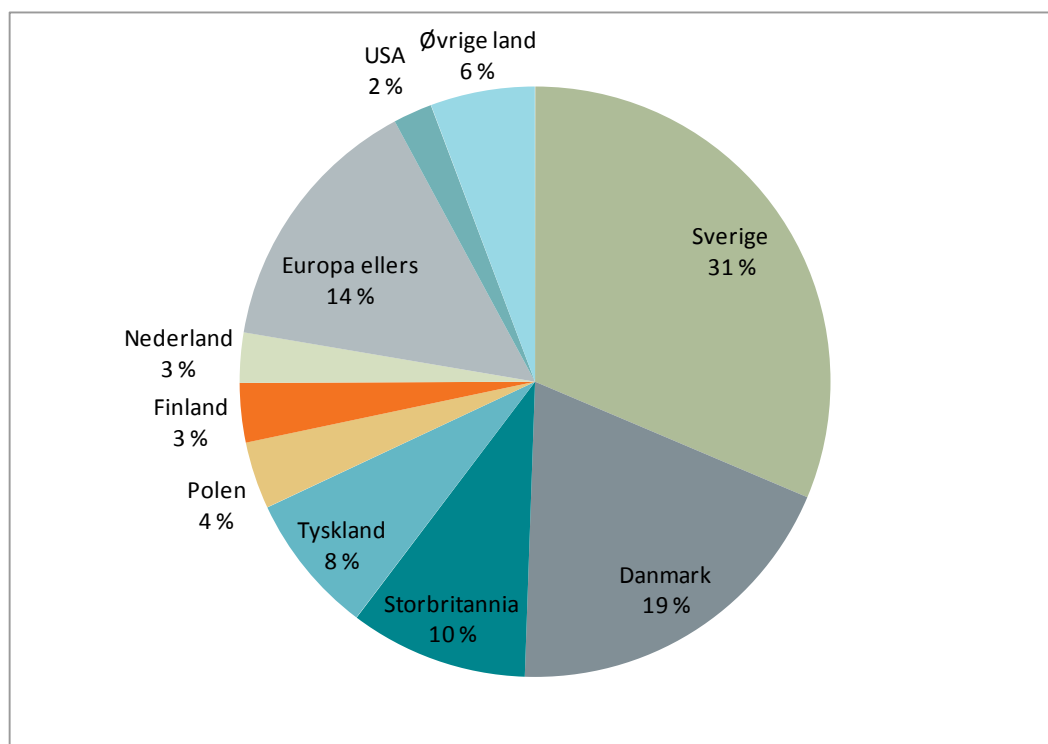
Table 4.3: Foreign overnight visitors in Norway, winter seasons 2007–2011, by country of residence (in thousands).

	2007	2008	2009	2010	2011	Endring i % 2010– 2011
I alt	1 056	1 131	1 091	1 114	1 169	5
Sverige	337	351	351	351	367	4
Danmark	234	255	238	230	224	-3
Finland	35	35	31	36	38	8
Storbritannia	107	105	101	106	114	8
Nederland	28	30	27	27	32	16
Tyskland	89	98	85	99	90	-9
Polen	37	43	46	48	43	-9
Europa ellers	110	132	135	137	169	23
USA	27	24	22	21	25	21
Øvrige land	52	58	55	59	67	14

Figur 4.1 viser fordelingen av andelen overnattingsgjester på de ulike nasjonalitetene. Vinteren 2011 utgjorde svenskene 31 prosent av de utenlandske

overnattingsgjestene som kom til Norge. Sammen med danskene (19 prosent) utgjorde overnattingsgjester fra disse to nabolandene våre om lag halvparten av alle de utlendinger som overnattet i Norge vinteren 2011. Finnene utgjør bare en liten andel (ca tre prosent) av overnattingsgjestene om vinteren.

Britene er også viktige (10 prosent) målt i antall overnattingsgjester, og var flere enn tyskerne (åtte prosent) og nederlenderne (tre prosent) vinteren 2011. Besøkende fra andre europeiske land utgjorde 14 prosent.

Figur 4.1: Utenlandske overnattingsgjester i Norge etter bostedsland vintersesongen 2011. Prosent.

Figure 4.1: Foreign overnight visitors in Norway, winter season 2011, by country of residence (Per cent).

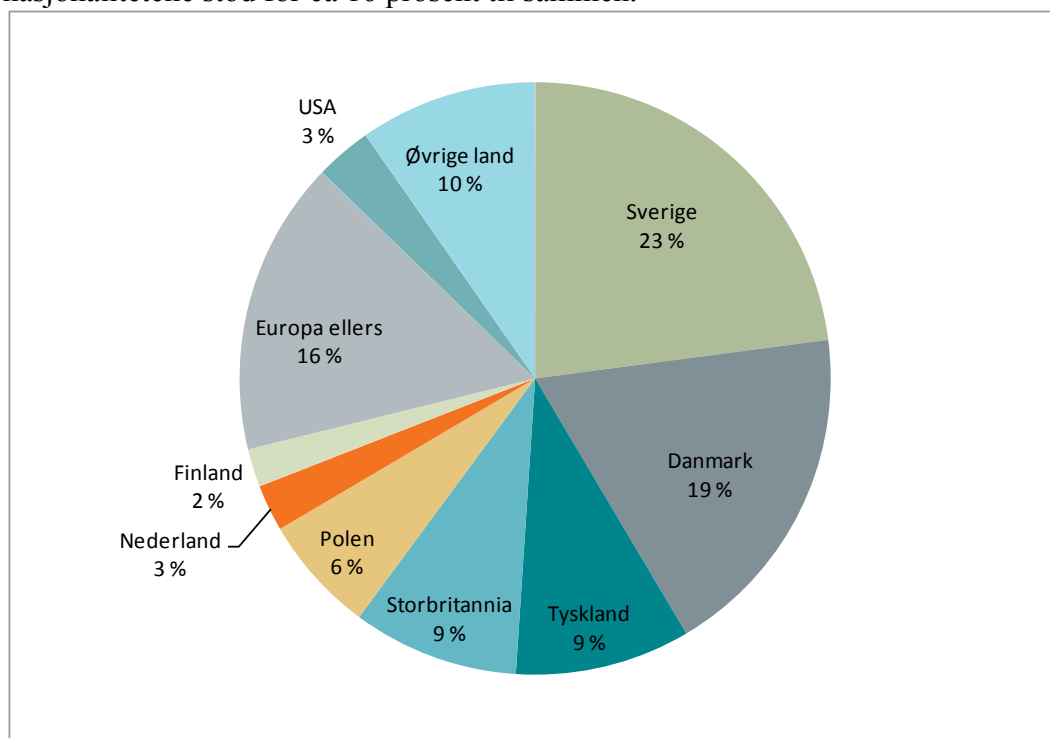
Sverige og Danmark er de to klart største landene når vi måler antall gjestedøgn i vintersesongen (tabell 4.4). Andre viktige land er Tyskland, Storbritannia og Polen. Det var en klar nedgang i antall gjestedøgn vinteren 2011 for Tyskland, Polen og Danmark, mens det var vekst for antall gjestedøgn fra Sverige og Storbritannia. Det var også en vekst i antall gjestedøgn blant besøkende i kategoriene "Europa ellers" (utover europeiske land spesifisert i tabellen), USA og "øvrige land" (verden ellers, utenom Europa og USA).

Tabell 4.4: Utenlandske gjestedøgn i Norge vintersesongene 2007–2011 etter bostedsland. Enhet = 1000.

Table 4.4: Foreign guest nights in Norway, winter seasons 2007–2011, by country of residence (in thousands).

	2007	2008	2009	2010	2011	Endring i % 2010–2011
I alt	5 769	6 044	6 060	6 232	6 480	4
Sverige	1 260	1 288	1 528	1 397	1 485	6
Danmark	1 281	1 429	1 342	1 248	1 203	-4
Finland	136	1 39	114	125	135	8
Storbritannia	593	606	522	599	588	-2
Nederland	161	156	149	145	166	15
Tyskland	639	706	614	714	619	-13
Polen	309	349	367	467	414	-11
Europa ellers	777	747	820	824	1 043	27
USA	197	180	179	161	200	24
Øvrige land	416	444	425	552	627	14

Figur 4.2 viser også at svensker og dansker til sammen stod for drøyt 40 prosent av alle utenlandske gjestedøgn vinteren 2011. Briter og tyskere hadde ni prosent hver av totalt antall gjestedøgn, og polakkene seks prosent. Overnattende fra Finland, USA og Nederland utgjorde bare åtte prosent til sammen, mens "Europa ellers" nasjonalitetene stod for ca 16 prosent til sammen.

Figur 4.2: Utenlandske gjestedøgn i Norge etter bostedsland. Vintersesongen 2011. Prosent.

Figure 4.2: Foreign guest nights in Norway by country of residence, Winter season 2011 (per cent).

4.2 Feriereisende

Tabell 4.5 viser *ferie- og fritidsbaserte* ankomster og gjestedøgn i vintersesongene 2009-2011. Det viktige danske vinterferiemarkedet viste en liten nedgang i 2011 målt i antall gjestedøgn. Det samme gjorde det tyske og polske feriemarkedet. Derimot var det en vekst i antall svenske feriegjestedøgn i vintersesongen 2011. Også USA og en del andre land i Øst-Europa og utenfor Europa hadde en sterk vekst i ferie- og fritidstrafikken i denne perioden. Til sammen var det også en vekst på fire prosent i ferie- og fritidssegmentet fra vinteren 2010 til vinteren 2011. Ski-VM i Oslo vinteren 2011 kan i noen grad ha bidratt til denne økningen.

Tabell 4.5: Utenlandsk ferietrafikk i Norge vintersesongene 2009-2011 etter bostedsland. Antall ankomster og antall gjestedøgn for ferierende overnattingsgjester. Absolutte tall og endring fra 2010 til 2011 i prosent. Enhet = 1000

Table 4.5: Foreign holiday travel in Norway, winter seasons 2009-2011 by country of residence. Number of arrivals and guest nights for overnight guests (in thousands).

	Antall ankomster				Antall gjestedøgn			
	2009	2010	2011	Endring i % 2010–2011	2009	2010	2011	Endring i % 2010–2011
I alt	797	787	820	4	4 758	4 726	4 910	4
Sverige	267	261	271	4	1 273	1 139	1 198	5
Danmark	206	193	188	-3	1 243	1 135	1 092	-4
Finland	16	18	21	16	65	68	77	13
Storbritannia	64	63	64	3	369	406	376	-7
Nederland	17	16	21	27	113	103	123	21
Tyskland	61	69	63	-9	502	564	487	-14
Polen	37	35	32	-9	292	332	290	-13
Europa ellers	86	91	110	21	559	564	753	34
USA	11	10	12	23	92	97	121	25
Øvrige land	32	31	38	23	250	318	393	24

5 Hovedtall for sommersesongen 2011

I dette kapitlet presenteres tall for sommersesongen (mai–september) 2011 og sammenligninger med tidligere år hvor det er aktuelt. Tallene er endelige.

5.1 Totaloversikt over ankomster og gjestedøgn

5.1.1 All utenlandsk ferie- og forretningstrafikk for alle transportmidler

Gjesteundersøkelsen dekker, som tidligere nevnt, alle transportformer og både ferie- og forretningsreiser. Totaltallene for sommersesongen 2011 er gjengitt i tabell 5.1.

Sommeren 2011 kom det nesten 3,5 millioner utenlandske besøkende til Norge, eksklusiv cruisepassasjerer. Det var litt færre enn året før, dvs. 36 000 færre besøkende enn i 2010. Blant de besøkende var omlag 600 000 på dagsreise, og mesteparten av disse reiste enten via veggrenseovergangene eller med ferge. Av de ca 2,9 millioner overnattingsgjestene reiste omtrent 40 prosent ut på veg og omtrent like mange med fly. I tillegg reiste drøyt en halv million ut med ferge og vel 60 000 med enten tog eller rutebuss.

Tabell 5.1: Utenlandsk ferie- og forretningstrafikk i Norge. Registrert ved utreise fra Norge sommersesongen 2011. Enhet = 1000.

Table 5.1: Foreign business and holiday travel in Norway, summer season 2011 (in thousands). Border registration upon departure from Norway.

	I alt	Veg	Ferge	Fly	Tog/Rutebuss
Ankomster i alt	3 471	1 574	634	1 196	67
- På dagsreise	580	422	92	59	7
- Overnattingsgjester	2 891	1 152	542	1 137	61
--på tjenestereise	451	96	34	314	8
-- på feriereise	2 440	1 056	509	823	53
Gjestedøgn i alt	21 542	6 819	5 619	8 755	349
- på tjenestereise	2 315	511	234	1 529	41
- på feriereise	19 227	6 308	5 385	7 226	308
Antall motorkjøretøyer					
- Personbiler	624	497	127		
- Bobiler	65	58	7		
- Biler m/campingvogn	17	14	3		
- Turbusser	10	8	2		

Mesteparten av turisttrafikken med private kjøretøyer var med personbil (624 000 biler) som transportmiddel, mens 65 000 bobiler og 17 000 biler med campingvogn krysset grensen til Norge i løpet av sommersesongen 2011. Reisende med 10 000 rutebusser besøkte også Norge denne sommeren.

I tillegg til utenlandske reisende med egen bil, ferge, fly, tog eller buss var det også om lag 457 000 cruisepassasjerer som besøkte Norge i 2011. Dette er en økning på 11 prosent sammenlignet med år 2010 (tabell 5.2). Disse cruisepassasjerene foretok om lag 1,85 millioner dagsbesøk i norske havner.

Tabell 5.2: Utenlandsk forretnings- og ferietrafikk i Norge. Registrert ved utreise fra Norge sommersesongene 2007–2011. Enhet = 1000.

Table 5.2: Foreign business and holiday travel in Norway, summer seasons 2007-2011 (in thousands). Border registration upon departure from Norway.

	2007	2008	2009	2010	2011	Endring i % 2010–2011
Ankomster i alt	3167	3079	3 559	3 918	3 928	0
- På dagsreise	629	626	648	696	580	-17
- Cruisepassasjerer*	332	381	430	411	457	11
- Overnattingsgjester	2 539	2 453	2 481	2 811	2 891	3
-- på tjenestereise	454	494	413	462	451	-2
-- på feriereise	2 085	1 960	2 069	2 350	2 440	4
Gjestedøgn i alt	19 728	18 943	18 869	21 021	21 542	2
- på tjenestereise	2 468	2 853	2 360	2 530	2 315	-8
- på feriereise	17 260	16 090	16 509	18 491	19 227	4
Antall motorkjøretøyer						
- Personbiler	575	544	604	633	624	-1
- Bobiler	48	52	52	56	65	17
- Biler m/camp.vogn	21	21	19	20	17	-16
- Turbusser	7	11	9	11	10	-6

Antall cruisepassasjerer omfatter alle som har besøkt en eller flere norske havner. Alle cruisepassasjerbesøk antas for letthets skyld å ha foregått i sommersesongen.

De utenlandske overnattingsgjestene stod for om lag 21,5 millioner gjestedøgn sommeren 2011, noe som er en halv million flere enn sommeren 2010. I all hovedsak stammer dette fra mer sommerferietrafikk, som har økt med fire prosent i forhold til sommeren 2010. Antall gjestedøgn fra ferie- og fritidstrafikken (19,2 millioner) var sommeren 2011 det høyeste som er registrert noen gang. Yrkestrafikken målt i antall gjestedøgn har derimot gått ned med åtte prosent i 2011, noe som særlig skyldes at de yrkesreisende har i gjennomsnitt hatt kortere opphold i landet i forhold til tidligere år.

Tabell 5. 3 viser en oversikt over andelen utreiste utenlandske kjøretøyer på de enkelte grenseovergangene. Svinesund og to mindre overganger i Østfold har alene en tredel av samtlige utpasserte utenlandske kjøretøyer fra Norge. Magnor og andre overganger i Hedmark har 25 prosent av kjøretøyene. Til sammen 13 prosent av de utenlandske kjøretøyene kjører ut av landet i Nord-Norge.

Tabell 5.3. Utenlandske kjøretøy som bruker en av vegovergangene på reisen ut av Norge etter utreisested. Sommersesongen 2011. Prosent.

Table 5.3. Foreign vehicles using road border crossing upon departure from Norway by place of exit. Summer season 2011. Per cent.

Utreisested	Andel av utenlandske utreiste kjøretøyer
I alt	100
Svinesund ny bro, Holtet, Kornsjø	33
Svinesund gammel bro	10
Ørje	13
Magnor, Lutnes og øvrige overganger i Hedmark	25
Teveldal og øvrige overganger i Nord-Trøndelag	6
Umbukta, Graddis, Krutvatnet	3
Bjørnfjell	2
Kilpisjärvi/Helligskogen	1
Overganger i Finnmark	6
Storskog	1

5.1.2 Alle overnattingsgjester

Antallet utenlandske overnattingsgjester sommeren 2011 har økt med tre prosent sett i forhold til sommeren 2010 (tabell 5.4). Økningen har vært moderat for alle transportmåter. De fleste gjester reiser ut av landet med fly eller på en av vegovergangene, men ferge brukes også av mange. To prosent av gjestene bruker rutebuss eller tog når de reiser ut av Norge.

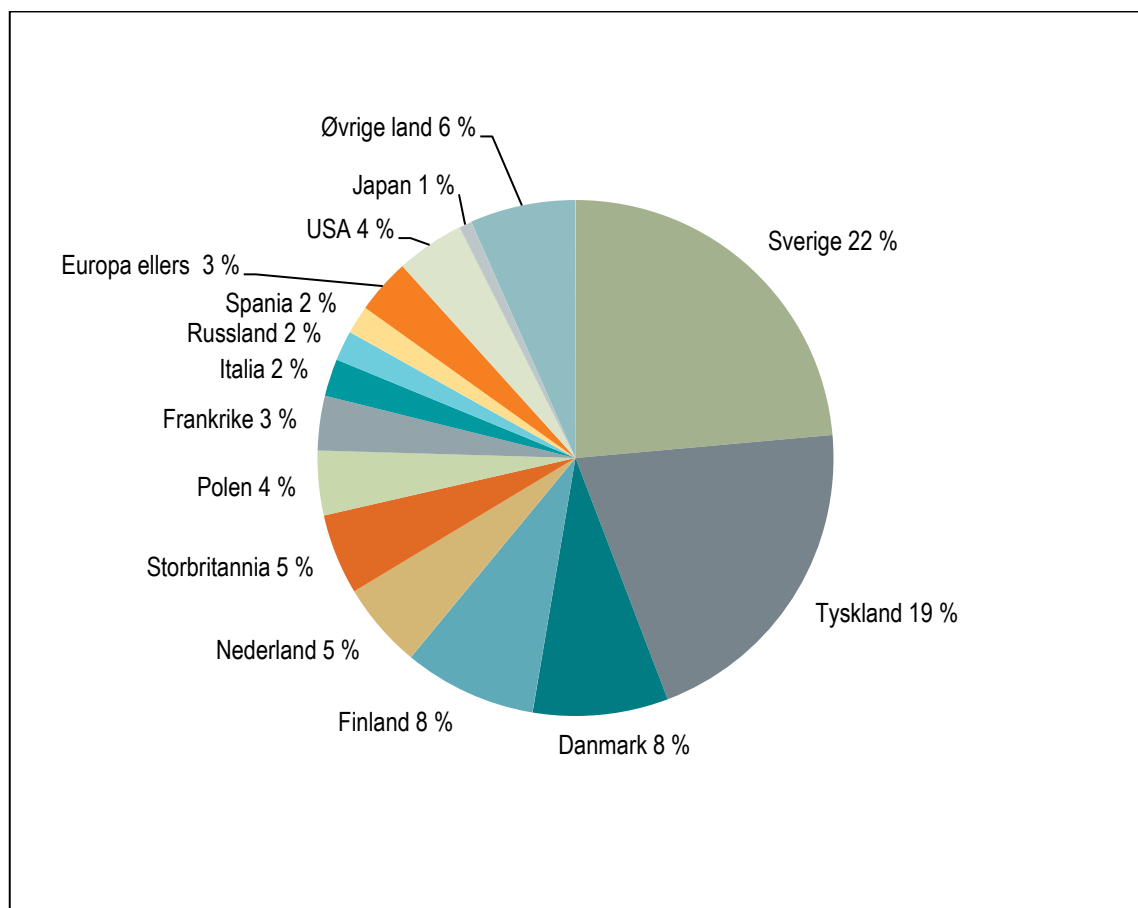
Tabell 5.4: Utenlandske overnattingsgjester i Norge sommersesongene 2006-2011 etter transportmiddel ved utreise. Enhet = 1000.

Table 5.4: Foreign overnight visitors in Norway, summer seasons 2006-2011, by transport mode upon departure (in thousands).

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Endring i % 2010-2011
I alt	2 401	2 539	2 453	2 481	2 811	2 891	3
Endring i % fra året før	6	6	-3	1	13	3	
Veg	903	930	959	1 015	1 119	1 152	3
Ferge	469	513	430	464	524	542	4
Fly	980	1 049	1 016	951	1 111	1 137	2
Tog/Rutebuss	49	46	49	52	58	61	4

Fra figur 5.1 og tabell 5.5 fremgår det at Sverige og Tyskland er de viktigste turistmarkedene om sommeren målt i antall overnattingsgjester. 22 prosent av overnattingsgjestene kommer fra Sverige, mens 19 prosent er tyske.

Sett under ett kom det tre prosent flere utenlandske overnattingsgjester til Norge sommeren 2011 enn det gjorde sommeren 2010. Det er særlig fra en del sentraleuropeiske og østeuropeiske land det har vært økning, blant annet fra Russland, Litauen, Latvia, Estland og Tsjekkia. Også Finland, Italia og Sveits har bidratt til økningen. På den annen side har det vært en moderat nedgang i antall overnattingsgjester fra enkelte andre land, blant dem Sverige og Danmark. Antall gjester fra ”viktige” land som Storbritannia, Nederland, Tyskland, USA og Japan viser små endringer fra sommeren 2010.

Figur 5.1: Utenlandske overnattingsgjester i Norge etter bostedsland sommersesongen 2011. Prosent.

Figure 5.1: Foreign overnight visitors in Norway, summer season 2011, by country of residence (Per cent).

Som presentert i tabell 5.6, er et gjennomsnittlig opphold i Norge for utenlandske overnattingsgjester en drøy uke (7,4 døgn). De som reiste ut av landet med ferje overnattet i gjennomsnitt mellom 10 og 11 døgn mens de var i Norge, og flyturistene som overnattet var her nesten åtte døgn i gjennomsnitt. De som reiste ut med bil på veg eller tog/buss var i landet nesten seks døgn i gjennomsnitt. Mange i sistnevnte gruppe er besøkende fra Sverige eller Finland, som har relativt korte opphold. For øvrig fremgår det fra oversikten at besøkende på tjenestereise vanligvis har kortere opphold enn dem på feriereise. Det gjelder særlig reisende med ferje eller fly.

Tabell 5.5: Utenlandske overnattingsgjester i Norge etter bostedsland sommersesongene 2007-2011. Enhet = 1000.

Table 5.5: Foreign overnight visitors in Norway, summer seasons 2007-2011, by country of residence (in thousands).

	2007	2008	2009	2010	2011	Endring i % 2010-2011
I alt	2 539	2 453	2 481	2 811	2891	3
Sverige	496	527	620	671	633	-6
Danmark	232	217	216	234	227	-3
Finland	196	199	185	189	224	18
Storbritannia	193	165	138	135	136	1
Nederland	146	142	140	146	144	-1
Belgia	27	25	22	35	30	-15
Frankrike	96	89	94	96	92	-5
Tyskland	476	432	446	554	555	0
Italia	46	38	41	45	63	41
Sveits	32	24	27	34	42	25
Østerrike	21	20	21	24	24	0
Spania	52	46	44	51	47	-7
Polen	81	123	97	114	109	-5
Russland	25	33	33	42	51	22
Europa ellers	131	144	108	151	200	32
USA	131	90	88	117	115	-2
Japan	24	22	18	21	21	1
Øvrige land	134	117	143	152	178	17

Tabell 5.6: Gjennomsnittlig antall gjestedøgn i Norge per person. Utenlandske ferie- og forretningsreisende etter transportmiddel ved utreise. Sommersesongen 2011.

Table 5.6: Average number of guest nights in Norway per person, summer season 2011, by mode of transport upon departure. Foreign business and holiday travellers.

	I alt	Endring i % 2010-2011	Veg	Ferge	Fly	Tog/Rutebuss
Overnattingsgjester	7,4	-1	5,9	10,4	7,7	5,8
-- på tjenestereise	5,1	-11	5,3	7,0	4,9	5,4
-- på feriereise	7,9	0	6,0	10,6	8,8	5,8

Oppholdstiden i Norge for overnattingsgjester er relativt stabil over tid, men var sommeren 2011 litt kortere enn i foregående år (tabell 5.7). Økningen i antallet overnattingsgjester som reiste på veg var tre prosent. Kombinert med lengre gjennomsnittlig oppholdstid for denne gruppen gjorde dette at antallet gjestedøgn økte med 11 prosent sommeren 2011 for dem som reiste ut av landet på veg. For øvrig var det bare mindre endringer i antall gjestedøgn totalt for reisende med de øvrige transportmåtene.

Tabell 5.7: Utenlandske gjestedøgn i Norge. Gjennomsnittlig antall gjestedøgn per reisende og gjestedøgn etter transportmiddel ved utreise sommersesongene 2006–2011. Enhet = 1000.

Table 5.7: Foreign guest nights in Norway, average number of guest nights per traveller, and guest-nights by mode of transport upon departure, summer seasons 2006- 2011 (thousands).

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Endring i % 2010–2011
I alt	18 388	19 728	18 943	18 869	21 021	21542	2
Gj. ant. døgn	7,7	7,8	7,8	7,6	7,5	7,4	-1
Veg	4 974	5 485	5 707	5 592	6 128	6 819	11
Ferge	5 038	5 341	4 585	5 028	5 736	5 619	-2
Fly	8 047	8 595	8 313	7 907	8 826	8 755	-1
Tog/Rutebuss	329	307	338	342	331	349	5

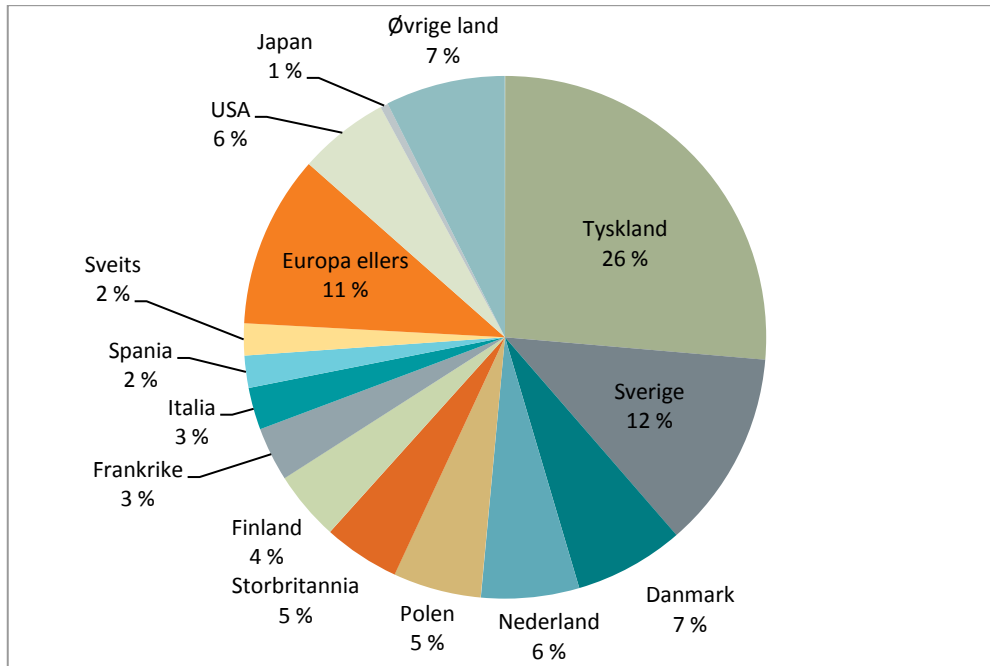
Tabell 5.8 og figur 5.2 viser fordelingen av henholdsvis antall gjestedøgn og prosentandel av totalt antall utenlandske gjestedøgn etter turistenes bostedsland. Av de 21,5 millioner gjestedøgn tilbrakt av utenlandske besøkende i Norge stod tyskerne for den klart største andelen med nesten 5,7 millioner. Selv om antallet svenske overnattingsgjester er høyere enn tyske (jf tabell 5.8 med tabell 5.5 og figur 5.3), gjorde 2,5 ganger lenger oppholdslengde at tyskerne genererte mer enn dobbelt så mange gjestedøgn som svensker på besøk i Norge sommeren 2011. Danmark, Storbritannia, Nederland, Polen og USA er også viktige markeder for norsk reiseliv, med over én million gjestedøgn for hver av disse nasjonene.

Tabell 5.8: Utenlandske gjestedøgn i Norge etter bostedsland sommersesongene 2008-2011 og etter transportmiddel ved utreise sommersesongen 2011. Enhet = 1000.

Table 5.8: Foreign guest nights in Norway by country of residence, summer seasons 2008–2011, and by mode of transport upon departure, summer season 2011 (thousands).

	2008	2009	2010	2011					
	I alt	I alt	I alt	I alt	% endr. 2010- 2011	Gj. ant. døgn	Veg	Ferge	Fly
I alt	18 943	18 869	21 021	21 542	2	7,5	6 819	5 619	8 755
Sverige	2 387	2 595	2 648	2 641	-2	4,2	1 932	45	486
Danmark	1 509	1 405	1 526	1 464	-4	6,5	315	669	466
Finland	731	729	781	926	19	4,1	825	1	100
Storbritannia	1 163	933	963	1 016	6	7,5	47	157	799
Nederland	1 570	1 386	1 308	1 306	0	9,1	466	411	422
Belgia	227	190	247	248	0	8,3	59	36	147
Frankrike	791	796	818	718	-12	7,8	81	25	605
Tyskland	4 386	4 389	5 599	5 680	1	10,2	1 169	3 443	1 043
Italia	307	339	381	561	47	8,9	272	23	255
Sveits	210	254	313	427	36	10,2	191	30	194
Østerrike	151	182	199	205	3	8,5	79	13	107
Spania	427	388	398	429	8	9,1	19	4	398
Polen	1 263	942	1 094	1 174	7	10,8	533	32	607
Russland	285	282	371	420	13	8,2	274	0	144
Europa ellers	1 294	1 257	1 456	1 421	-2	7,1	541	320	554
USA	1 013	1 043	1 220	1 207	-1	10,5	0	11	1 179
Japan	109	103	102	104	2	5,0	0	0	102
Øvrige land	1 140	1 686	1 597	1 595	0	9,0	16	399	1 147

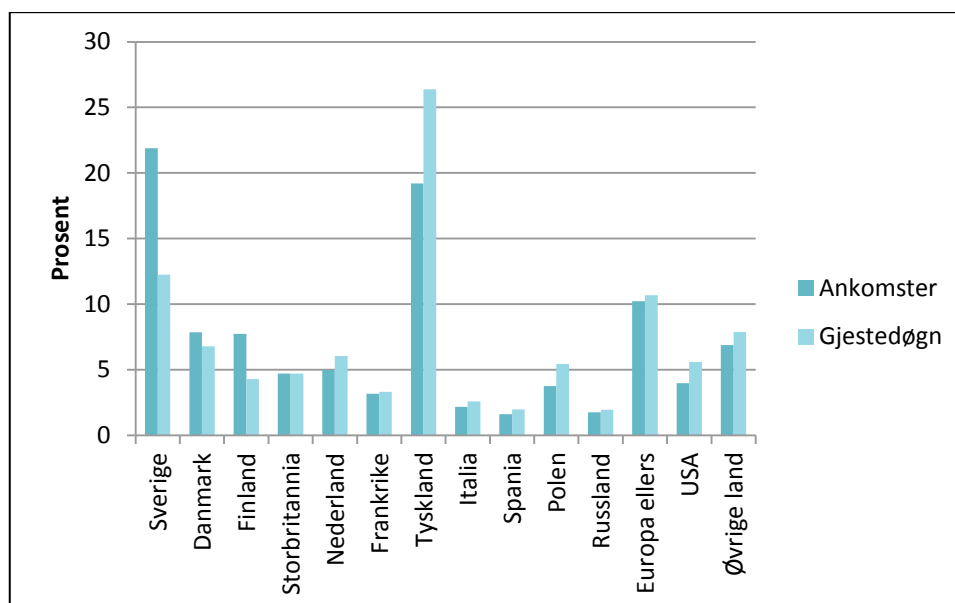
Samlet sett økte antall utenlandske gjestedøgn med to prosent fra 2010 til 2011. Den største veksten kom i landene Italia, Sveits, Finland og Russland, mens særlig franske bilturister sviktet det norske markedet sommeren 2011 sammenlignet med sommeren året før. For de øvrige landene var det bare moderate endringer. Besøkende fra Tyskland, Sveits, Polen og USA har de lengste oppholdstidene i Norge med mellom 10 og 11 døgn i gjennomsnitt.

Figur 5.2: Utenlandske gjestedøgn i Norge etter bostedsland. Sommersesongen 2011. Prosent.

Figure 5.2: Foreign guest nights in Norway by country of residence, summer season 2011 (per cent).

Stort sett er det noenlunde samsvar mellom andelen ankomster og andelen gjestedøgn for de ulike nasjonalitetene i sommersesongen 2011 (figur 5.3). Besøkende fra de nordiske land (utenom Island) har gjerne kortere oppholdstid enn gjennomsnittet for alle land, slik at andelen ankomster er høyere enn andelen gjestedøgn for nordiske overnattingsgjester. For andre land er forholdet stort sett omvendt, og turister fra Tyskland skiller seg ut pga. relativt lang oppholdstid kombinert med stort antall overnattingsgjester i forhold til besøkende fra våre naboland.

Figur 5.3: Utenlandske ankomster (overnattingsgjester) og gjestedøgn i Norge etter bostedsland. Sommersesongen 2011. Prosent.

Figure 5.3: Foreign arrivals (overnight visitors) and guest nights in Norway by country of residence, summer season 2011 (per cent). (Arrivals left column, guest nights right.)

Fordelingen av antall gjestedøgn på overnattingsform (tabell 5.9) er ganske stabil over tid, med noen mindre endringer fra år til år. Ett av fire gjestedøgn tilbringes hos slekt eller venner, mens omtrent samme andel tilbringes på hotell eller pensjonat. Sommeren 2011 ble 18 prosent av gjestedøgnene tilbrakt i hytte og 24 prosent i en eller annen form for camping. De seneste tre årene har andelene på de ulike overnattingsmåtene vært svært stabile, unntaket er overnatting hos slekt og venner, som har økt noe.

Det er også verdt å merke seg at om lag 50 prosent av gjestedøgnene foretas på måter og på steder som ikke dekkes av SSBs overnattingsstatistikk. Det vil si hos slekt eller venner, camping på mindre campingplasser eller utenom campingplass, i mindre overnattingsforetak som ikke med i overnattingsstatistikken (fjellstuer/gårder, rorbuer, turisthytter, romutleie og lignende) eller i egen, lånt eller privatleid hytte og ved ulike andre former for privat innkvartering.

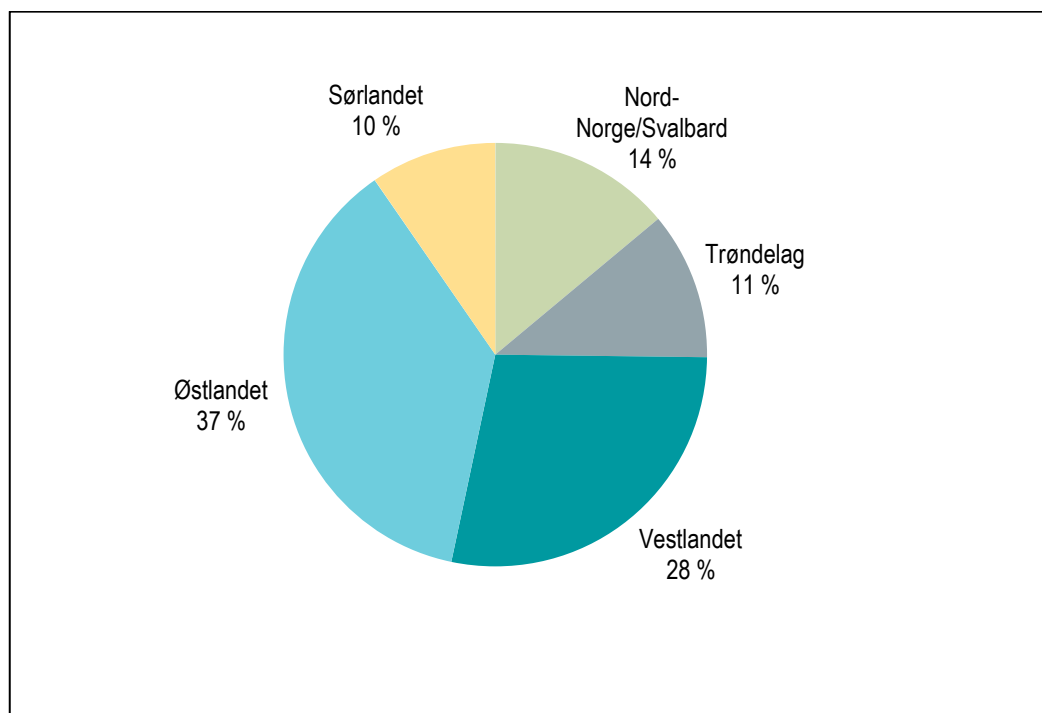
Tabell 5.9: Utenlandske gjestedøgn for alle gjester som reiser ut av Norge med bil/ferge, turbuss, tog/rutebuss og fly, etter overnattingsmåte. Sommersesongene 2009–2011. Prosent. N = antall gjestedøgn i tusen.

Table 5.9: Distribution of foreign guest nights for all guests departing Norway by car/ferry, coach, rail/bus or air, by type of accommodation, summer seasons 2009–2011, (per cent), (N=number of guest nights, in thousands).

	2009	2010	2011			
	I alt	I alt	I alt	Bil/ferge/ turbuss	Tog/Rute- buss	Fly
I alt	100	100	100	100	100	100
(N)	(18 869)	(21 021)	(21 542)	(12 438)	(349)	(8 755)
Hotell	20	20	20	15	17	27
Pensjonat, kro, vandrerhjem etc.	4	5	4	3	13	6
Campinghytte	7	7	7	11	1	3
Telt, bobil, bil m/campingvogn på campingplass	13	11	12	19	5	1
Fri camping	7	5	5	8	7	2
Leid hytte	12	14	13	18	2	5
Egen eller lånt hytte	5	5	5	6	3	4
Slekt og venner	23	24	25	15	41	37
Hurtigruten	3	3	3	1	2	6
Annet	6	6	6	4	9	9

Det er ulik fordeling av gjestedøgn på overnattingsmåte etter hvilken transportmåte som brukes. For eksempel er en tredel av gjestedøgnene i Norge for de gjestene som reiser ut av landet med fly, tilbrakt på hotell, pensjonat eller lignende. Tilsvarende andel for gjester med bil/ferge/turbuss er 18 prosent. De som reiser med tog eller rutebuss, som kommer fra eller via Sverige, velger ofte overnatting hos slekt eller venner (41 prosent av gjestedøgnene). Overnatting på hytte eller campingplass har klart størst andel blant dem som har reist ut av landet med bil/ferge/turbuss.

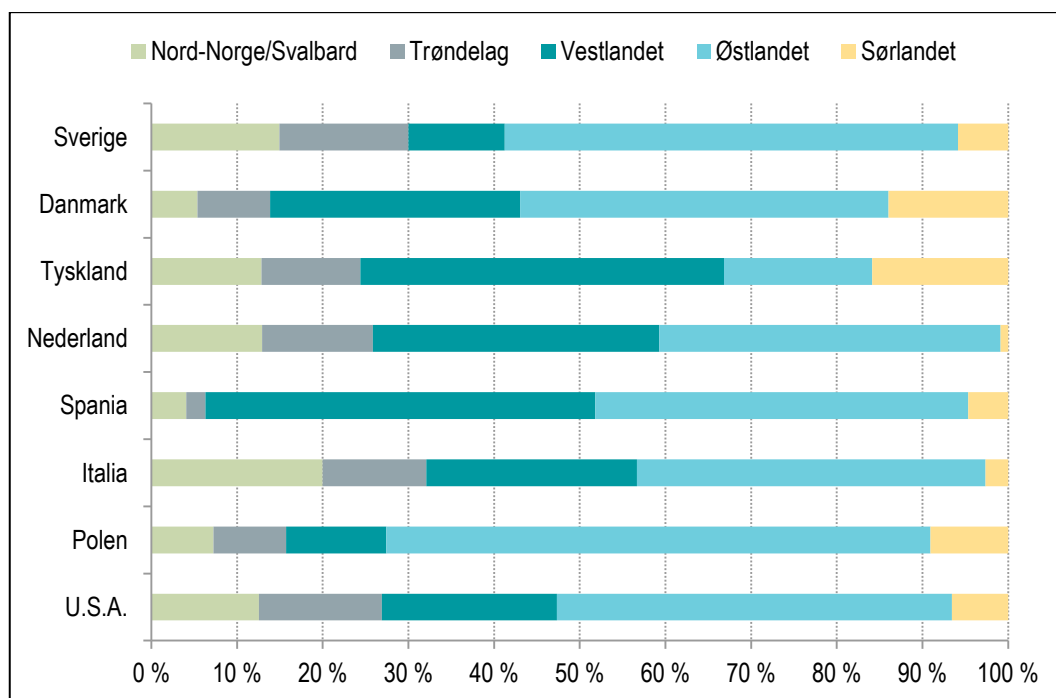
Figur 5.4 viser hvordan gjestedøgnene er fordelt på landsdeler i Norge. Utlendingene som besøkte landet sommeren 2011 tilbrakte i gjennomsnitt 37 prosent av gjestedøgnene på Østlandet. Besøkende til Vestlandet stod for 28 prosent av utenlandske gjestedøgn, mens besøkende til Nord-Norge og Svalbard stod for 14 prosent av utenlandske sommergjestedøgn. Trøndelag og Sørlandet hadde henholdsvis 11 og 10 prosent av utenlandske gjestedøgn.

Figur 5.4: Fordeling av overnattinger etter landsdel. Sommersesongen 2011. Prosent.

Figure 5.4: Distribution of guest nights by region in Norway, summer season 2011 (per cent).

Ser man nærmere på ulikhetene i reisemønster og overnattinger nasjonalitetene mellom, så fremgår det av figur 5.5 at svensker og polakker tilbringer gjennomsnittlig en stor andel av gjestedøgnene sine på Østlandet. Spanjoler tyskere og nederlendere (og til dels dansker) tilbringer en betydelig andel av gjestedøgnene på Vestlandet. Italienerne og svensker tilbringer relativt mest tid i Nord-Norge i forhold til andre, mens dansker og tyskere er de som har høyest andel gjestedøgn på Sørlandet.

Figur 5.5: Fordeling av overnattinger etter landsdel og nasjonalitet. Sommersesongen 2011. Prosent.

Figure 5.5: Distribution of guest nights by region in Norway and nationality, summer season 2011 (per cent).

5.2 Ferie- og fritidsreiser

Tabell 5.10: Antall ankomster og gjestedøgn for utenlandske feriegjester med minst én overnatting i Norge sommersesongene 2009–2011 og fordelt etter transportmiddel ved utreise sommersesongen 2011. Enhet = 1000.

Table 5.10: Number of arrivals and guest nights for foreign holiday visitors with at least one overnight stay in Norway, summer seasons 2009–2011, and by mode of transport upon departure, summer season 2011 (in thousands).

	2009	2010	2011	Endring i % 2010-2011	2011			
	I alt	I alt	I alt		Veg	Ferge	Fly	Tog/ Rutebuss
Feriegjester som overnatter	2 069	2 350	2 440	4	1 056	509	823	53
Gjestedøgn	16 509	18 491	19 227	4	6 308	5 385	7 226	308
Gj. ant. døgn i Norge	8,0	7,9	7,9	0	6,0	10,6	8,8	5,8

Tabell 5.11: Antall ankomster for utenlandske feriegjester med minst én overnatting i Norge etter bostedsland sommersesongene 2008–2011 og fordelt etter transportmiddel ved utreise sommersesongen 2011. Enhet = 1000.

Table 5.11: Foreign holiday travel in Norway by country of residence. Number of arrivals for overnight guests, summer seasons 2008–2011, and by mode of transport upon departure, summer season 2011 (in thousands).

	2008	2009	2010	2011	2011		
					Endring i % 2010–2011	Veg og ferge	Fly, tog og rutebuss
I alt	1 960	2 069	2 350	2 440	4	1 565	876
Sverige	400	500	550	527	-4	424	103
Danmark	166	175	198	186	-6	134	51
Finland	182	172	181	213	18	201	12
Storbritannia	105	97	94	92	-1	16	76
Nederland	123	124	123	124	1	86	38
Belgia	18	17	24	24	-3	8	16
Frankrike	76	84	85	80	-6	9	70
Tyskland	383	402	505	507	0	391	116
Italia	30	36	38	55	45	28	27
Sveits	20	24	30	37	24	18	19
Østerrike	16	17	21	22	3	10	12
Spania	39	39	43	41	-6	2	39
Polen	104	85	86	86	-1	49	37
Russland	23	24	30	35	17	24	12
Europa ellers	116	81	117	171	46	120	53
USA	67	70	94	92	-1	1	91
Japan	13	13	17	18	1	0	18
Øvrige land	79	109	114	130	14	44	86

Om lag 85 prosent av de utenlandske overnattingsgjestene som besøkte Norge sommeren 2011 oppgav at de var på en ferie- eller fritidsreise. Overnattende feriegjester stod for nesten 90 prosent det totale antall gjestedøgn i samme periode. Norge er altså først og fremst et *feriereisemål* når det gjelder utenlandske besøkende. Ca 22 prosent av de besøkende oppga at hovedformålet med reisen var å besøke familie, tilsvarende tall for vennebesøk var 14 prosent.

Sommeren 2011 ankom det over en halv million svenske feriegjester og nesten like mange tyskere, samt 186 000 dansker og 213 000 finner på overnattingsferie til Norge (tabell 5.11). Langt de fleste av disse kom via veg eller med ferge. Turister fra land lenger unna bruker fortrinnsvis fly, som f.eks. turister fra USA, Japan eller Sør-Europa.

Tyskerne utgjorde helt klart det viktigste markedet for overnattende ferieturister til landet sommeren 2011, noe som også har vært tilfelle de foregående år (tabell 5.12).

Tabell 5.12: Antall gjestedøgn for utenlandske feriegjester med minst én overnatting i Norge etter bostedsland sommersesongene 2008–2011, og fordelt etter transportmiddel ved utreise sommersesongen 2011. Enhet = 1000.

Table 5.12: Foreign holiday travel in Norway by country of residence. Number of guest nights, summer seasons 2008–2011, and by mode of transport upon departure, summer season 2011 (in thousands).

	2008	2009	2010	2011	Endring i % 2010–2011	2011	
						Veg og ferge	Fly, tog og rutebuss
I alt	16 090	16 509	18 491	19 227	4	11 693	7 534
Sverige	1 838	2 123	2 262	2 229	-2	1 707	522
Danmark	1 248	1 238	1 366	1 282	-6	909	373
Finland	667	679	750	885	18	812	73
Storbritannia	865	743	764	814	7	198	616
Nederland	1 466	1 301	1 224	1 192	-3	849	343
Belgia	206	174	204	217	6	92	125
Frankrike	709	758	771	676	-12	103	573
Tyskland	4 049	4 110	5 336	5 429	2	4 475	954
Italia	269	312	342	520	52	291	229
Sveits	193	240	289	403	39	219	184
Østerrike	136	162	185	193	4	91	102
Spania	363	353	360	402	12	22	380
Polen	1 064	821	805	1 015	26	528	487
Rusland	219	214	267	298	12	176	122
Europa ellers	1 024	972	1 128	1 290	14	819	471
USA	828	878	1 029	1 065	3	10	1 055
Japan	67	77	75	79	5	0	79
Øvrige land	881	1 354	1 334	1 238	-7	392	846

Tyske feriegjestedøgn utgjorde 28 prosent av det totale antall utenlandske feriegjestedøgn, som var mer enn alle nordiske feriegjestedøgn til sammen. Når det gjelder utviklingen fra sommeren 2010 til sommeren 2011, var det sterkeste vekst for Italia, Sveits, Polen og Finland. Relativt store markeder som Frankrike og Danmark viste en ikke ubetydelig tilbakegang i samme tidsrom. Også Nederland har hatt en nedadgående trend de seneste årene.

Innkvartering hos slekt eller venner er fortsatt den mest vanlige overnattingsmåte målt i antall gjestedøgn, og utgjorde 26 prosent av alle overnattingene for utlendinger på sommerferie i Norge (tabell 5.13). En like stor andel foretrekker en eller annen form for camping, mens 18 prosent av ferieovernattingene sommeren 2011 foregikk på hytte. Vel 22 prosent av overnattingene fant sted på hotell, pensjonat, DNT - hytter eller vandrerhjem.

Tabell 5.13: Andel utenlandske gjestedøgn for alle feriegjester etter overnattingsmåte. Sommersesongene 2008-2011. Prosent. N = Antall gjestedøgn, sommersesongen 2011 (enhet=1000).

Table 5.13: Foreign holiday travel in Norway in number of guest nights by accommodation type, summer seasons 2008–2011 (per cent). N=Number of guest nights in thousands, summer season 2011.

	2008	2009	2010	2011	Antall gjestedøgn 2011 (N)
I alt	100	100	100	100	19 227
Hotell	20	18	18	18	3 527
Pensjonat, kro, vandrerhjem etc.	4	4	5	4	752
Campinghytte	8	8	7	8	1 528
Telt, bobil, bil m/campingvogn på campingplass	16	15	12	13	2 434
Fri camping	7	7	6	6	1 133
Leid hytte	10	12	15	13	2 520
Egen eller lånt hytte	5	5	5	5	990
Slekt og venner	23	24	26	26	4 923
Hurtigruten	3	3	3	3	600
Annet	4	4	3	4	820

Det er klare ulikheter nasjonalitetene imellom i forhold til hvilken overnattingsmåte som benyttes (tabell 5.14). Når det gjelder andelen gjestedøgn tilbrakt i de ulike overnattingsformene, ser man at tyskere og nederlendere gjerne velger campingplass eller hytteleie. Svensker og dansker overnatter gjerne hos slekt eller venner eller i egen eller lånt hytte/fritidsbolig mens de er på sommerferie i Norge. Mange amerikanere er i Norge på slektsbesøk og overnatter hos familie, mens mange også velger hotell eller en kombinasjon av disse overnattingsmåtene når de besøker landet.

Tabell 5.14: Andel utenlandske gjestedøgn etter overnattingsmåte for feriegjester fra noen utvalgte bostedsland. Inkluderer ikke gjester som reiser ut i turbuss. Sommersesongen 2011. Prosent. N = antall respondenter.

Table 5.14: Foreign holiday travel in Norway by accommodation type and country of residence, not including travel by coach. Distribution of foreign guest nights summer season 2011 (per cent). N = number of respondents.

	Sverige	Danmark	Nederland	Tyskland	USA
I alt (n= antall respondenter)	100 (430)	100 (301)	100 (390)	100 (1 395)	100 (249)
Hotell	6	9	8	9	33
Pensjonat, kro, vandrerhjem etc.	1	3	2	4	4
Campinghytte	3	5	12	17	1
Telt, bobil, bil m/campingvogn på campingplass	6	5	24	16	1
Fri camping	3	3	9	6	1
Leid hytte	3	20	28	26	3
Egen eller lånt hytte	12	7	6	5	1
Slekt og venner	58	37	7	8	44
Hurtigruten	1	2	1	7	5
Annet	7	9	3	2	7
Gj. ant. gjestedøgn	6	7	13	12	11

5.3 Forretnings- og tjenestereiser

I det følgende presenteres ulike oversikter for utlendinger som har vært på yrkes- eller forretningsreise i Norge i løpet av sommeren 2011.

Tabell 5.15: Utenlandske forretningsreisende med minst én overnatting i Norge etter transportmiddel ved utreise fra Norge. Sommersesongen 2011. Enhet = 1000 for antall ankomster og gjestedøgn.

Table 5.15: Foreign business travellers with at least one overnight stay in Norway, by mode of transport upon departure from Norway, summer season 2011 (in thousands for number of arrivals and guest nights).

	I alt	Veg	Ferge	Fly	Tog/Rute- buss
Forretningsreisende som overnatter	451	96	34	314	8
Gjestedøgn	2 315	511	234	1 529	41
Gj. ant. døgn i Norge	5,1	5,3	6,9	4,9	5,1

Det var en nedgang i forretningstrafikken til Norge sommeren 2011 i forhold til sommeren 2010. Antall ankomster gikk ned med to prosent og antall gjestedøgn med åtte prosent. Flyreisende er dominerende innenfor dette markedet, og det var særlig her nedgangen kom. Til sammen ble det foretatt 450 000 utenlandske forretningsreiser til Norge sommeren 2011, en nedgang på to prosent (tabell 5.15).

Fordi reisesens varighet for flyreisende gikk en del ned, var nedgangen i antall gjestedøgn på åtte prosent. Gjennomsnittlig oppholdstid for alle tjenestereisende er fem døgn.

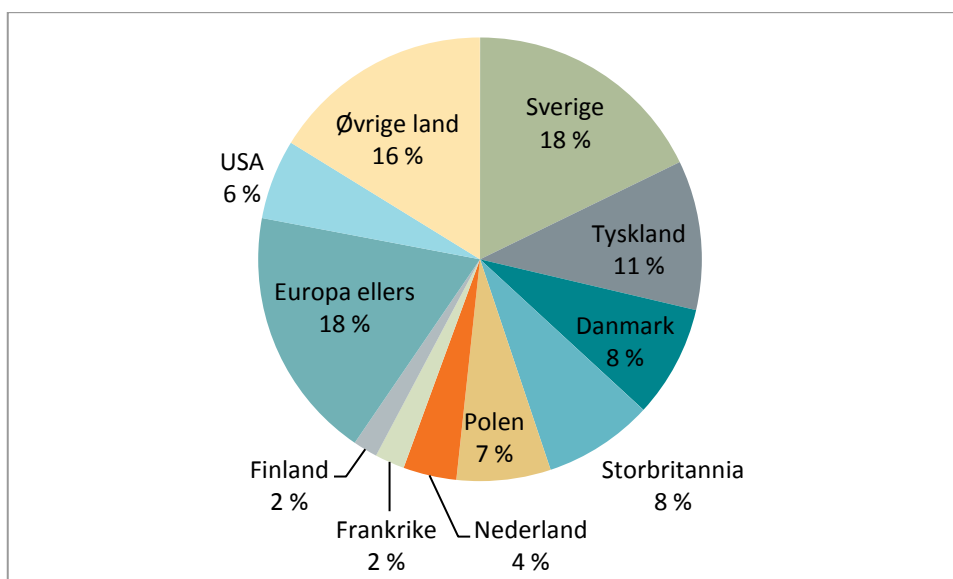
Til tross for at det kom færre svenske forretningsreisende til Norge sommeren 2011 enn de to foregående sommersesongene, er Sverige fortsatt det klart største utenlandske markedet for forretningsreiser. Også Tyskland, Storbritannia og Danmark er viktige forretningsmarkeder. Det var en tydelig tendens til kortere opphold for tjenestereisende fra de fleste land, noe som førte til nedgang i antall gjestedøgn. Bare Danmark, Finland og noen land utenfor Europa hadde vekst i antall gjestedøgn fra sommeren 2010 til sommeren 2011.

Tabell 5.16: Utenlandsk forretningstrafikk i Norge etter bostedsland. Antall ankomster og antall gjestedøgn for overnattingsgjester. Sommersesongene 2009, 2010 og 2011. Enhet = 1000.

Table 5.16: Foreign business travel in Norway, by country of residence. Arrivals and guest nights for overnight guests summer seasons 2009, 2010 and 2011 (in thousands).

	Antall ankomster				Antall gjestedøgn			
	2009	2010	2011	Endring i % 2010-2011	2009	2010	2011	Endring i % 2010-2011
I alt	413	462	451	-2	2 360	2 530	2 315	-8
Sverige	121	121	107	-12	485	436	412	-6
Danmark	41	36	42	16	178	166	189	14
Finland	14	9	11	19	51	30	41	37
Storbritannia	41	41	44	6	190	200	185	-7
Nederland	15	23	20	-13	85	103	90	-13
Frankrike	10	12	12	7	39	55	50	-9
Tyskland	44	49	48	-2	281	264	252	-5
Polen	12	27	23	-16	121	289	159	-45
Europa ellers	57	60	70	17	402	517	427	-17
USA	19	24	22	-6	167	185	135	-27
Øvrige land	39	41	52	27	361	285	375	32

Av utenlandske yrkesgjestedøgn i Norge sommeren 2011 var 18 prosent svenske (figur 5.6). Reisende fra Tyskland stod for 11 prosent, og reisende fra Danmark og Storbritannia åtte prosent av gjestedøgnene hver. Figuren viser også at andelen gjestedøgn fra andre land enn de som er spesifisert i tabellen (Europa ellers, 18 prosent og Øvrige land, 18 prosent) er relativt stor. Andelen yrkesgjestedøgn har økt betraktelig siden sommeren 2010 målt i antall gjestedøgn.

Figur 5.6: Andel gjestedøgn for overnattingsgjester på yrkesreise, etter bostedsland. Sommersesongen 2011. Prosent.

Figure 5.6: Share of guest nights for overnight business visitors by country of residence, summer season 2011 (per cent).

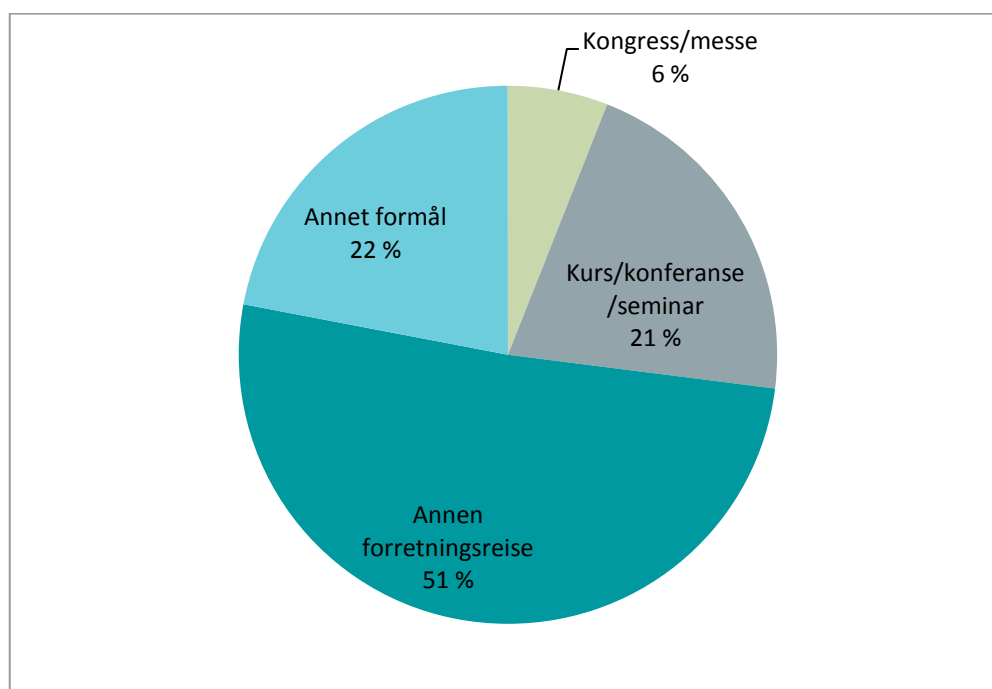
En drøy tredel (36 prosent) av yrkesovernattingene skjedde på hotell, pensjonat eller liknende i sommersesongen 2011 (tabell 5.17). Dette er en nedgang i forhold til 2010, men på samme nivå som i 2009. Andelen overnattinger hos slekt og venner har gått en del opp, sammenlignet med de tre foregående årene. En må være oppmerksom på at beregningene av overnattingsandeler for de forretningsreisende er mer usikre enn for de feriereisende på grunn av relativt få intervjuer.

Tabell 5.17: Andel utenlandske gjestedøgn for alle forretnings- og tjenestereisende etter overnattingsmåte. Sommersesongene 2008-2011. Prosent. N = antall respondenter.

Table 5.17: Distribution of foreign guest nights for business travellers by accommodation type, summer seasons 2008-2011 (per cent). N= number of respondents

	2008	2009	2010	2011
I alt (N)	100 (1 335)	100 (814)	100 (1 113)	100 (929)
Hotell, pensjonat o.l.	38	36	42	36
Camping (inkl. fricamping)	9	9	7	9
Leid, lånt eller egen hytte	12	15	15	15
Slekt og venner	14	13	8	16
Annet	27	27	28	24

Figur 5.7 viser andel forretningsreiser fordelt på mer spesifiserte reisemål.

Figur 5.7: Utenlandsk forretningstrafikk i Norge etter formålet med reisen. Antall ankomster. Sommersesongen 2011. Prosentandel.

Figure 5.7: Foreign business travel in Norway by travel purpose. Arrivals summer season 2011 (percentage share).

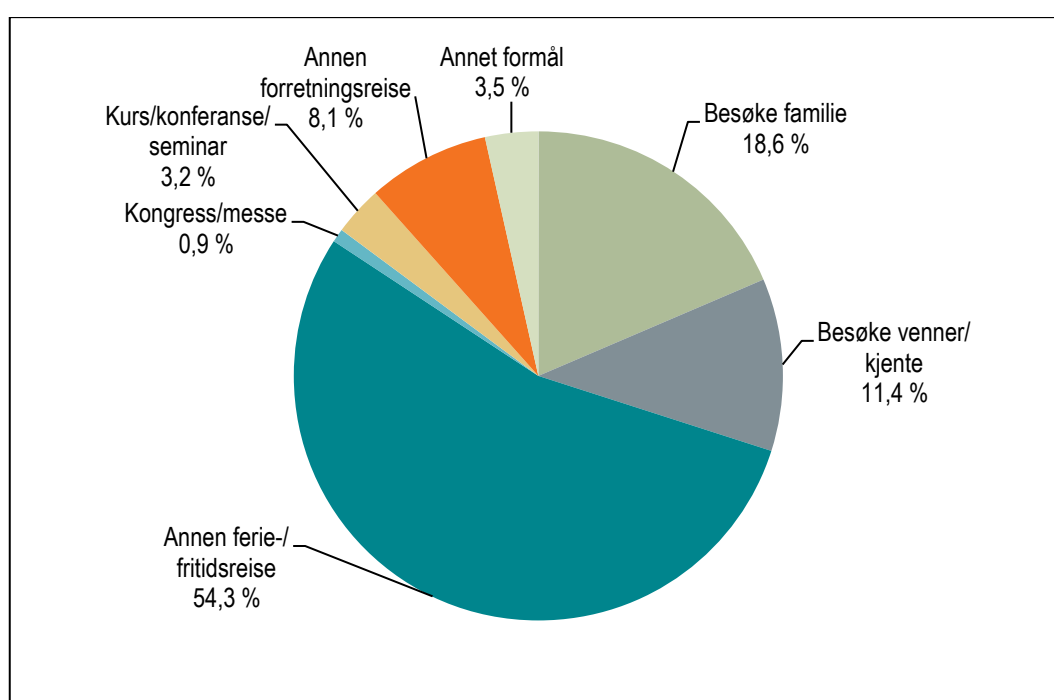
Halvparten av de forretningsreisende sa at de var på en generell forretningsreise, mens litt over fjerdeparten var på kongress/messe eller på kurs/konferanse eller seminar. 22 prosent oppga et formål som ikke kommer inn under noen av de øvrige kategoriene.

5.4 Andre aspekter ved reisen og de reisende i sommersesongen

5.4.1 Reiseformål

19 prosent av alle overnattingsgjestene om sommeren oppga at hovedformålet med reisen var å besøke familie og 11 prosent å besøke venner eller kjente, mens 54 prosent av alle overnattingsgjestene oppga at formålet med besøket var en annen type feriereise (figur 5.8). Mange av dem som besøker slekt eller venner benytter seg helt eller delvis av privat overnatting, og dekkes derfor ikke av SSBs overnattingsstatistikk.

Om lag tre prosent oppga at de var på kurs, konferanse eller seminar, én prosent på kongress eller messe, og vel åtte prosent på annen yrkes-/forretningsreise.

Figur 5.8: Hovedformål for besøket for overnattingsgjester. Sommersesongen 2011. Prosent.

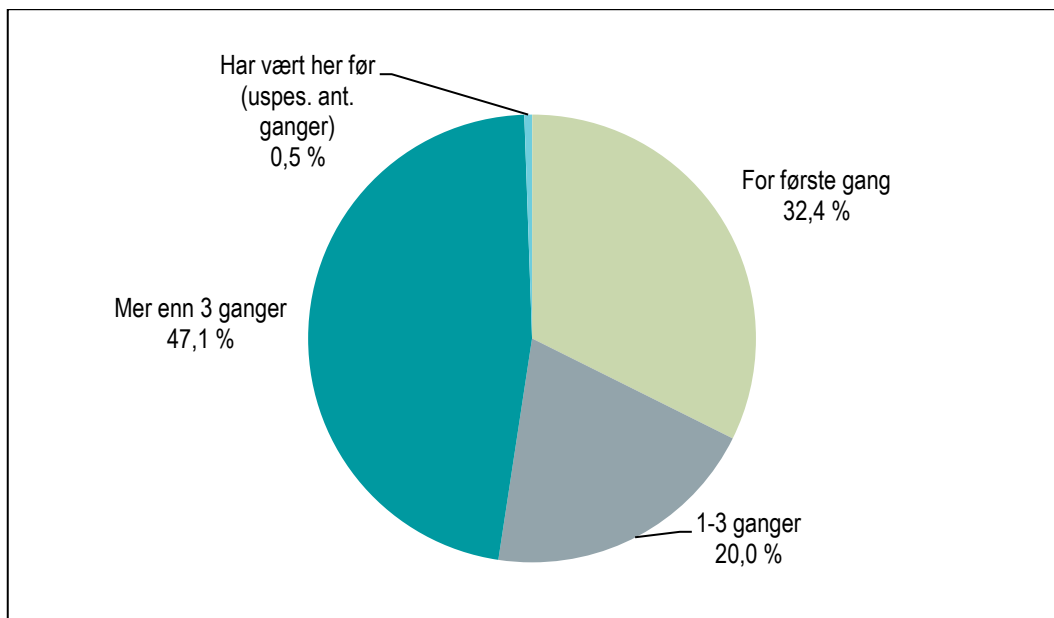
Figure 5.8: Main purpose of visit for overnight visitors, summer season 2011 (per cent).

5.4.2 Besøksfrekvens og gjenbesøk

Om lag en tredel (32 prosent) av de utenlandske overnattingsgjestene som besøkte Norge sommeren 2011 oppga å være i Norge for første gang (figur 5.9). Omtrent én av fem (20 prosent) oppga at de hadde vært i Norge mellom én og tre ganger før, mens nesten halvparten svarte at de hadde vært i Norge mer enn tre ganger. Det vil si at det er en stor andel av de gjenbesøkende som har vært i Norge flere ganger. Det kan betraktes som positivt at såpass stor andel velger Norge som destinasjon på nytt én eller flere ganger etter å ha vært her tidligere.

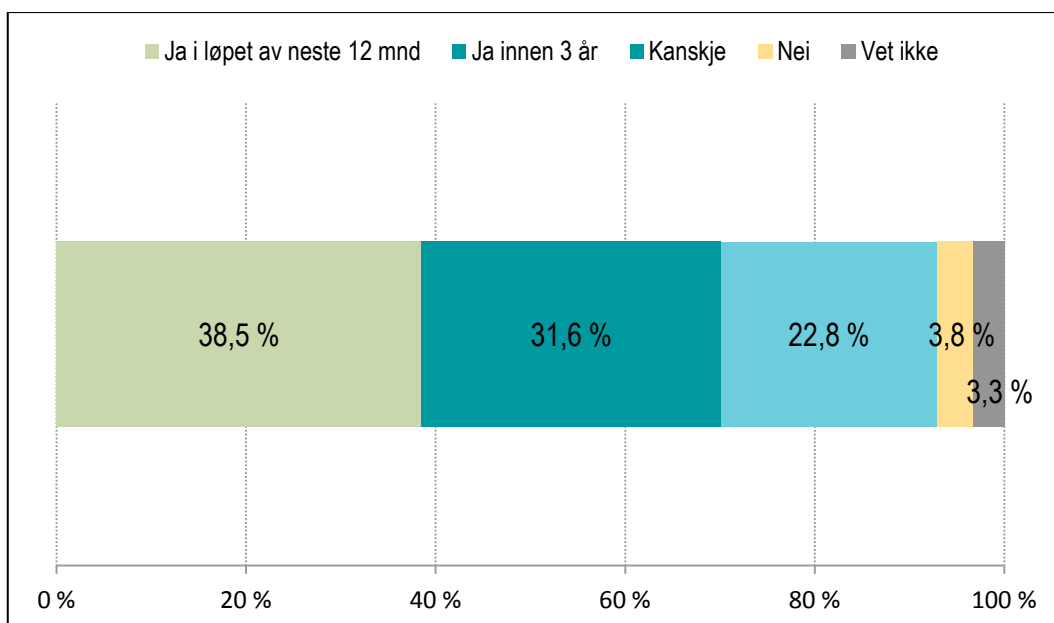
Det stemmer også godt med intensjonen mht. gjenbesøk som overnattingsgjestene uttrykker ved utreise fra Norge (figur 5.10). Nesten 40 prosent oppga at de har

planer om å besøke Norge igjen innen ett år, og ytterligere drøyt 30 prosent vil komme tilbake innen mellom ett og tre år. Altså har hele 70 prosent planer om å komme tilbake hit innen tre år. Ca. 23 prosent oppga at de kanskje vil komme tilbake, tre prosent vet ikke, mens bare ca fire prosent mener de ikke vil returnere til Norge i fremtiden.

Figur 5.9: Besøksfrekvens for overnattingsbesøkende til Norge, sommersesongen 2011. Prosent.

Figure 5.9: Visitor frequency for overnight visitors to Norway, summer season 2011 (per cent).

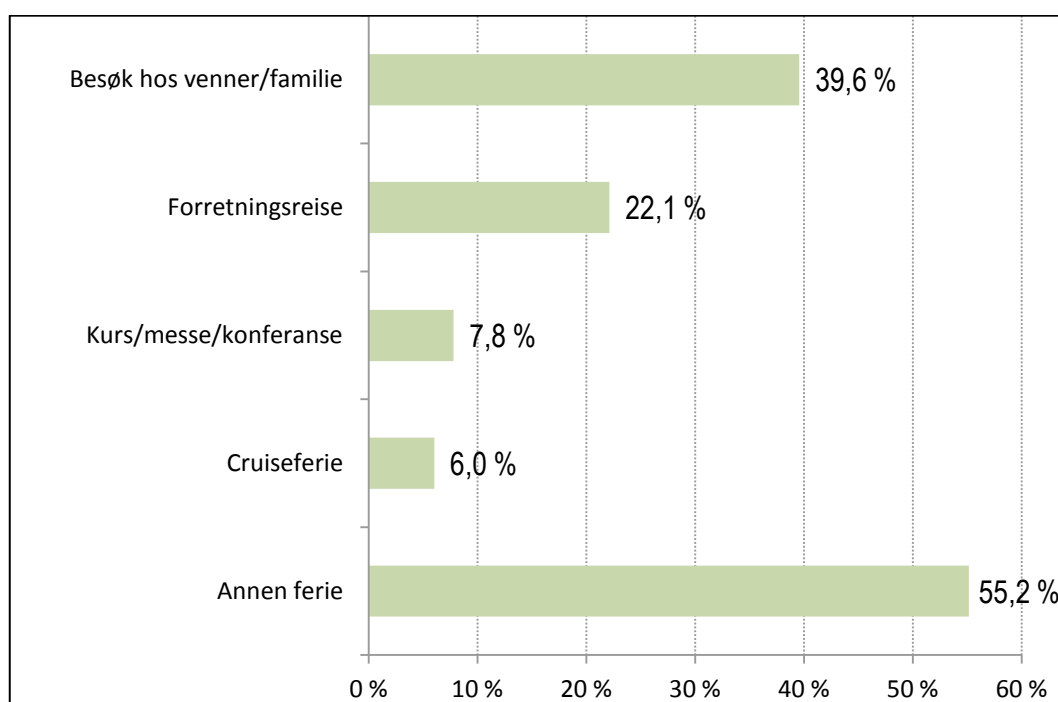

Figur 5.10: Intensjoner om gjenbesøk for overnattingsbesøkende til Norge, sommersesongen 2011. Prosent.

Figure 5.10: Intentions of overnight visitors to revisit Norway, summer season 2011 (per cent).

Blant de overnattingsgjestene som hadde oppgitt å ha besøkt Norge tidligere oppga 55 prosent at de har vært i landet tidligere på en feriereise, og seks prosent spesifiserte at de hadde vært i Norge på en cruiseferie her. Nesten 40 prosent hadde vært i Norge tidligere på besøk hos slekt eller venner, mens nesten 30 prosent hadde vært her på forretningsreise eller kurs/messe/konferanse. (Merk at flere enn ett svaralternativ var mulig her, f eks ferie og slekt eller vennebesøk).

Cruiseturister er ikke med i spørreundersøkelsesutvalget i Gjesteundersøkelsen, så resultatene vist i figur 5.11 kan tyde på at cruiseturister som har besøkt Norge tidligere kan returnere igjen til landet med et annet reisemål, som f eks på et slekt- eller vennebesøk eller annen ferie. Det er også mulig at f eks forretningsreisende kan komme tilbake som ferieturister ved gjenbesøk, eller omvendt.

Figur 5.11: Besøksformål ved tidligere besøk til Norge for overnattingsgjester, sommersesongen 2011. Prosent.

Figure 5.11: Purpose of visit of previous visits to Norway for overnight visitors, summer season 2011 (per cent). (Ledger, top to bottom: Visited friends or family, Business trip, Course/ exhibition/conference, Cruise holiday, Other holiday)

5.4.3 Besøkssteder

I sommersesongen 2011 ble også respondentene bedt om å angi spesifikke steder de hadde besøkt eller reist gjennom på norgesreisen fra en liste over ulike destinasjoner i landet. Tabell 5.18 viser at drøyt halvparten av dem som overnattet i Norge har besøkt Oslo på veien, og 28 prosent har besøkt Bergen. Av de større byreisemålene oppga 18 prosent å ha besøkt Trondheim, 15 prosent Kristiansand/Arendal og 11 prosent Stavanger/Sandnes. Endelig oppga ni prosent å ha reist til Tromsø. Andre viktige besøksmål er fjordene på Vestlandet, dvs. Sognefjord, Hardangerfjord og Geiranger/Trollstigen. Ca 15 prosent har også

oppgitt å ha vært i Lillehammer. I nord er det flest som har oppgitt å ha vært i Bodø/Fauske, Lofoten og Nordkapp. Rundt 10 prosent oppga å ha vært på disse stedene.

De større byene, som Oslo, Bergen og Trondheim er viktige reisemål i seg selv, men sannsynligvis også viktige som knutepunkter for reiser videre andre steder.

Tabell 5.18: Andel utenlandske overnattingsgjester som har besøkt spesifikke steder i Norge. Sommersesongen 2011. Prosent.

Table 5.18: Share of overnight visitors who have visited specific places in Norway, summer season 2011 (per cent).

Sted	Andel som har oppgitt å ha besøkt stedet (i %)
Oslo	53
Østerdalen/Trysil	3
Lillehammer	15
Valdres/Fagernes	5
Hallingdal/Gol	7
Kristiansand/Arendal	15
Stavanger/Sandnes	11
Hardangerfjord	12
Bergen	28
Sognefjord	18
Geirangerfjord/Trollstigen	15
Ålesund/Molde	13
Trondheim	18
Bodø/Fauske	11
Lofoten	11
Tromsø	9
Nordkapp	10
Kirkenes /Vardø /Vadsø	5

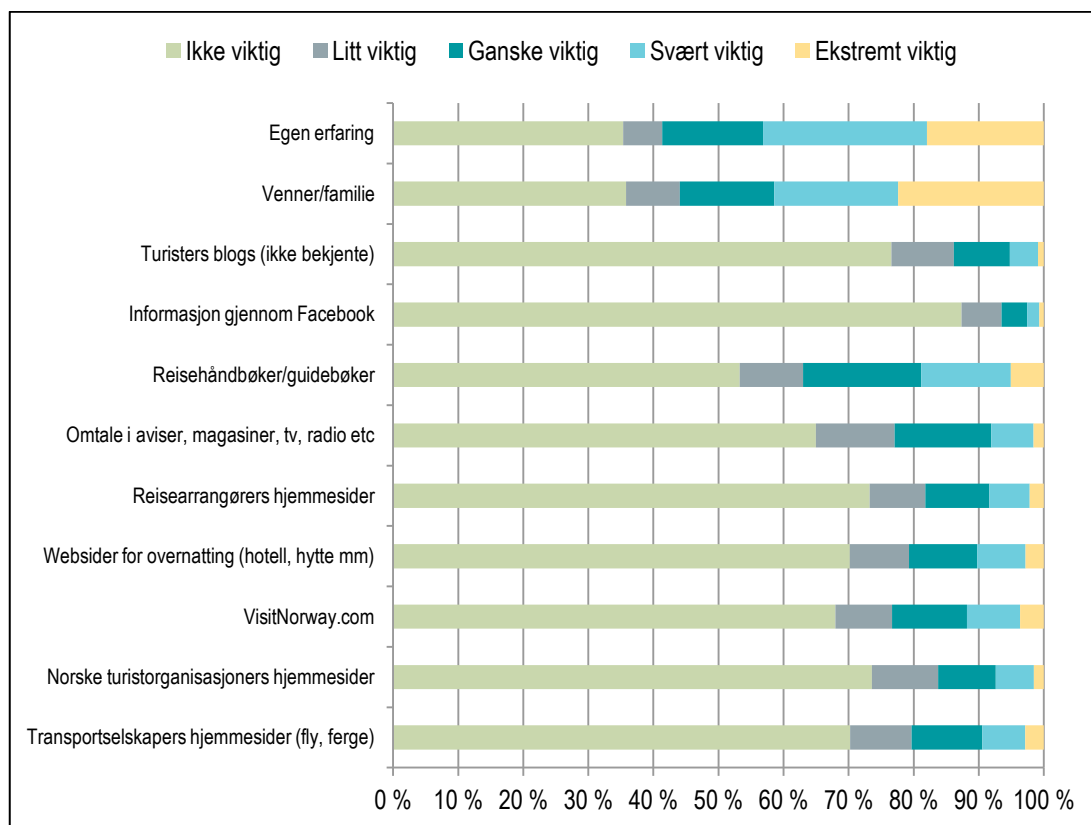
5.4.4 Informasjonskilder

Bruk av elektroniske media i forbindelse med markedsføring av reisemål og reiselivstjenester har vært mye omtalt i de senere år, og fått økt fokus i reiselivsnæringen. Slike medier gir selvsagt muligheter til å nå nye eller bredere kundegrupper relativt raskt og kostnadseffektivt. Det er også en markedsføringsmulighet for aktører som ellers har begrensede muligheter til å nå et internasjonalt marked (f eks små aktører eller aktører med nisjeprodukter).

Samtidig har også sosiale media som Facebook, Twitter, eller blogger fått økt oppmerksomhet også innen markedsføring av kommersielle tjenester, som f eks turismerelatert virksomhet.

Derfor var vi interessert i å undersøke viktigheten av denne type informasjonskanaler som beslutningsgrunnlag for reisen til Norge i forhold til mer tradisjonelle informasjonskanaler som reisehåndbøker, presse/mediaomtale, eller personlige kilder (egenerfaring/slekt eller venner). Figur 5.12 nedenfor viser hvor

viktig ulike utvalgte informasjonskanaler er vurdert å være for beslutningen om å reise til Norge.

Figur 5.12: Vurdering av viktighet av ulike informasjonskilder for beslutningen om å reise til Norge, overnattingsgjester i sommersesongen 2011. Prosent.

Figure 5.12: Evaluation of different sources of information for the decision to travel to Norway, overnight visitors summer season 2011 (per cent). (Ledger, left to right: Not important, Somewhat important, Quite important, Very important, Extremely important.)

Når det gjelder selve beslutningen mht. norgesreisen, så fremgår det av figuren at de mer tradisjonelle informasjonskanalene fortsatt er de viktigste for flertallet av de utenlandske besøkende. Egen erfaring er gjennomsnittlig vurdert viktigst, siden ca 43 prosent oppgir at dette var svært viktig eller ekstremt viktig for beslutningen om å legge reisen til Norge. Slik erfaring kan f.eks. være via tidligere besøk til Norge (jfr. figur 5.9) eller Norden, eller mer generell reiseerfaring. Informasjon gjennom venner og familie er også viktig for mange, og drøyt én av fem mener at dette er ekstremt viktig som informasjonskilde for beslutningen.

Viktigheten av informasjon gjennom slekt eller venner kan også settes i sammenheng med reiseformålet, siden ganske mange reiser til Norge nettopp for å besøke slekt eller venner (jfr. figur 5.8, ca 30 prosent med slikt formål). Hele 36 prosent oppga også i undersøkelsen at de har venner eller familie i Norge. Det kan også tenkes at eventuelle slekt eller venner i Norge deltar i planleggingen av reisen og blir dermed en ekstra viktig (lokalkjent) informasjonskilde.

Når det gjelder annet enn personlige kilder setter også en god del sin lit til informasjon gjennom guidebøker eller reisehåndbøker. Nesten 20 prosent mener dette er svært eller ekstremt viktig, mens ytterligere 18 prosent mener det er

ganske viktig med slik informasjon. Omtale i aviser, magasiner, TV og annet av massemedia er også viktig for omtrent én av tre reisende.

Ulike Internett-hjemmesider (reisearrangører, transportselskaper, overnattingsforetak og annet) har foreløpig mindre å si for selve beslutningen om å reise til Norge. Omtrent 20 prosent i gjennomsnitt mener at informasjon gjennom denne type hjemmesider er ganske viktig eller viktigere. Bare en liten andel på 2-4 prosent mener det er ekstremt viktig.

Informasjon gjennom sosiale media (dvs. Facebook eller blogger) har per i dag lite å si for beslutningen om å reise til Norge, og det er bare en meget liten andel som mener at det er svært eller ekstremt viktig. Rundt regnet mener 80 prosent at denne type informasjon ikke er viktig for selve beslutningen.

Elektroniske media har altså relativt mindre betydning for reisebeslutningen i forhold til tradisjonelle informasjonskilder for de utenlandske overnattingsgjestene som besøkte Norge sommeren 2011 når man ser alle disse under ett.

Ser man isolert sett på de som hadde vært i Norge for første gang, så er hovedtendensen den samme, dvs. at tradisjonelle kilder også for disse er de viktigste informasjonskildene for beslutningen om å reise til Norge. For denne gruppen besøkende har imidlertid sosiale og elektroniske media noe mer betydning for dem enn for de som hadde vært i Norge før. For denne gruppen oppgir mellom 23 og 26 prosent at denne type media har vært ganske viktig eller viktigere for reisebeslutningen. Unntaket er www.visitnorway.com, hvor ca 35 prosent av de førstegangsbesøkene mente at denne websiden har vært ganske viktig eller viktigere.

Altså er elektroniske og sosiale media mindre viktige for reisebeslutningen for de som har vært i Norge én eller flere ganger tidligere, mens det har noe mer betydning for de som besøkte Norge for første gang sommeren 2011.

5.4.5 Beslutningshorisont og alternative reisemål

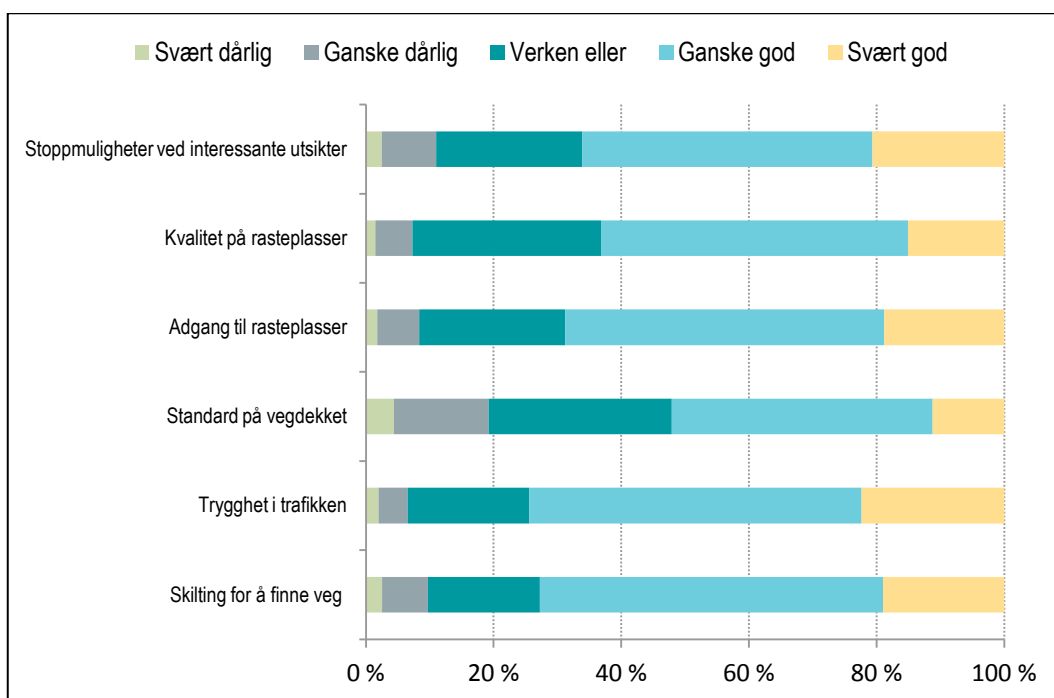
I Gjesteundersøkelsen har vi også undersøkt planleggingshorisonten mht. når de besøkende tok beslutningen om å reise til Norge. For norgesbesøk er denne tidshorisonten sannsynligvis relativt lang i forhold til mange andre destinasjoner. I gjennomsnitt ble beslutningen tatt om lag seks måneder før reisen fant sted for overnattingsbesøkende i sommersesongen. Det er betydelig variasjon i når beslutningen ble tatt, og her er det også store variasjoner nasjonalitetene i mellom, og også mht. reiseformål (se ytterligere detaljer i vedlegg 1). Dette er selvsagt viktige opplysninger mht. timing av markedsføringskampanjer, markedssegmentering og liknede.

Resultatene fra sommersesongen viser også at 75 prosent av overnattingsgjestene ikke hadde vurdert andre land enn Norge som reisemål. For reiselivsnæringenes del må dette si er å være positivt, dvs. at tre av fire ikke vurderer andre konkurrentland, men altså bare har Norge som eneste alternativ. Av de som hadde vurdert andre alternative land enn Norge som reisemål, var det ca seks prosent som nevnte Sverige som første alternative land og to prosent som vurderte Danmark som første alternative land.

5.4.6 Vurdering av veg- og kjøreforhold

Som året før var bilturistene gjennomgående godt fornøyd med de aspektene ved veg- og kjøreforholdene i Norge som ble vurdert i sommersesongen 2011 (figur 5.13).

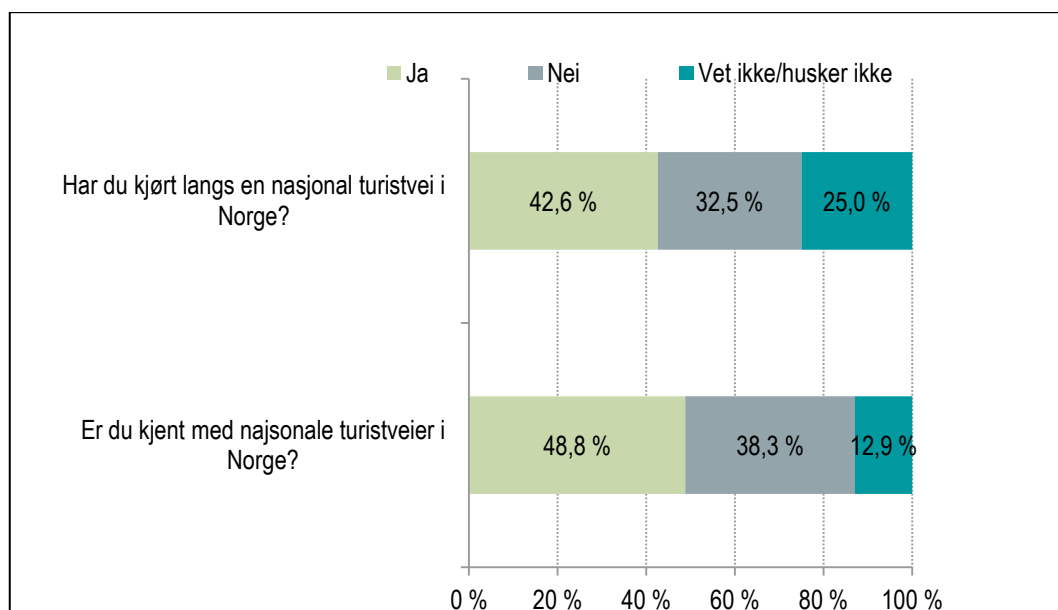
Generelt vurderer over 60 prosent veg- og kjøreforholdene å være svært gode eller ganske gode, og bare ca 10 prosent i gjennomsnitt anser disse å være dårlige eller svært dårlige. Det som kommer best ut er ”trygghet i trafikken”, og ”skilting for å finne vei”. ”Standard på vegdekke” kommer minst positivt ut i vurderingene (som i 2010).

Figur 5.13: Vurdering av veg- og kjøreforhold i Norge blant utenlandske bilturister, sommersesongen 2011. Prosent.

Figure 5.13: Evaluation of road and driving conditions in Norway by foreign motor vehicle tourists, summer season 2011 (per cent). (Ledger, left to right: Very bad, Quite bad, Neither good nor bad, Quite good, Very Good)

Gjesteundersøkelsen viser at nesten 50 prosent av bilturistene i sommersesongen hadde kjennskap til de nasjonale turistvegene i Norge, mens 43 prosent oppga at de hadde kjørt langs en nasjonal turistveg i løpet av norgesbesøket (figur 5.12).

Figur 5.14: Kjennskap og erfaring med nasjonale turistveger i Norge, sommersesongen 2011. Prosent.

Figure 5.14: Knowledge of, and experience with, official national tourist roads in Norway, summer season 2011 (per cent). (Ledger, left to right: Yes, No, Do not know/remember).

Nasjonale turistveger er altså viktige for mange av de besøkende bilturistene, som bl.a. også er bekreftet i andre TØI undersøkelser (jfr. ”Gjesteundersøkelsen 2010”, TØI rapport 1135/2011 og ”Unike natur- og kjøreopplevelser: Trafikantvurderinger av Nasjonale turistveger”, TØI rapport 1149/2011).

Referanser

Farstad, Eivind, Arne Rideng og Iratxe Landa Mata (2011): "Gjesteundersøkelsen 2010." TØI rapport 1135/2011. Oslo: Transportøkonomisk institutt.

Salant, Priscilla & Don A. Dillman (1994): "How to conduct your own survey." New York: Wiley.

Steen Jacobsen, Jens Kristian (2011): "Unike natur- og kjøreopplevelser: Trafikantvurderinger av Nasjonale turistveger", TØI rapport 1149/2011. Oslo: Transportøkonomisk institutt.

Thrane, Christer og Eivind Farstad (2012): Nationality as a segmentation criterion in tourism research: the case of international tourists' expenditures while on trips in Norway". *Tourism Economics*. 18 (1), 203–217.

Thrane, Christer og Eivind Farstad (2012): Tourists' length of stay: The case of international summer visitors to Norway"; under publisering i *Tourism Economics*.

United Nations World Tourism Organisation, 1994. Recommendations on tourism statistics. New York, United Nations, Publication. *ST7ESA/STAT/SER./M/83*.

Vedlegg 1: Nyere forskningsresultater basert på Gjesteundersøkelsen

Bakgrunn

I de senere år har det vært samlet inn data fra 10-12 000 utenlandske besøkende hvert år om viktige aspekter som reiseformål, oppholdslengde, transportmåte, besøkssteder, type reisefølge, aktiviteter deltatt i og vurderinger av Norge som reisemål og annet gjennom Gjesteundersøkelsen. Ved siden av de årlige rapportene for Gjesteundersøkelsen som har vært publisert av TØI, blir også dataene analysert til bruk innen forskning for publisering i vitenskaplige tidsskrift.

De vitenskaplige tidsskriftene har likevel en relativt begrenset leserkrets, og det er ofte lang publiseringstid fra resultatene er klare til de publiseres i artikler i tidsskriftene. Fordi disse resultatene også kan ha interesse for praktikere og andre som arbeider med reiseliv og utenlandsk turisme til Norge, har vi valgt å presentere noen nylige forskningsresultater som bygger på data fra Gjesteundersøkelsen i dette vedlegget.

Nasjonale forskjeller i forbruk ved norgesbesøket

I 2007 ble det i forbindelse med Gjesteundersøkelsen 2007 også samlet inn forbrukstall for utenlandske besøkende (se også TØI rapport 941/2008).

I artikkelen “Nationality as a segmentation criterion in tourism research: The case of international tourists’ expenditures while on trip in Norway” (Thrane og Farstad, under publisering), som er antatt for publisering i *Tourism Economics*, blir det påvist at det faktisk er signifikante nasjonale forskjeller i turistenes pengeforbruk i Norge avhengig av i hvilket land de er bosatt. Nasjonale forskjeller forklarer alene 23 prosent av variasjonen i forbruk fra et reisefølge til et annet. Dvs. at en turist/reisefølge fra f.eks. Sverige ikke er lik en turist fra Tyskland i denne sammenheng. Turister fra de nordiske landene (Sverige, Danmark, Finland og Island) bruker gjennomgående mindre penger enn gjennomsnittet av turister fra andre land. Svenske turister bruker f.eks. 71 prosent mindre enn gjennomsnittet, mens dansker og finner bruker hhv. 42 og 51 prosent mindre. Til sammenligning bruker turister bosatt i Storbritannia, Nederland og Tyskland mer enn gjennomsnittet, dvs. hhv. 203 prosent, 86 prosent og 43 prosent mer.

Av andre variabler undersøkt så fremgår det at de som var på vanlig ferie brukte 43 prosent mer enn de som var på slekt- eller vennebesøk. De reisefølger som reiste med privat transportmiddel (dvs. bil/bobil/campingvogn) brukte mer penger totalt på turen enn de som reiste med offentlig transportmiddel (fly, buss tog). Det kan ha sammenheng med lengre oppholdstid og flere besøksmål i Norge i

gjennomsnitt for første gruppe sammenlignet med sistnevnte. Flere reisende i reisefølget trekker også (naturligvis) forbruket for følget opp, ca 15 prosent for hvert ekstra medlem i gruppen. Forbruket topper seg også ved en alder på 51 år (respondentens alder). Samlet forklarer den beste modellen (av to alternative) ca 44 prosent i forskjellene i forbruket, som er meget bra i forskningsmessig sammenheng.

Praktisk lærdom fra denne studien er at det faktisk er forskjeller i forbruk avhengig av turistenes nasjonalitet, og at man dermed ikke bare kan "telle hoder" når det gjelder utenlandske turister. Noen turister er altså "mer verdt" mht. økonomisk forbruksverdi enn andre. Det er rimelig å anta at man fortrinnsvis ønsker å tiltrekke seg flest av de turistene som bruker mest penger ved besøket her i landet. Andre funn i studien mht. forskjeller i effekten av andre variabler (formål, transportmåte, gruppestørrelse, alder osv.) på forbruk kan benyttes i markedssegmentering og tilpassing av tilbud og markedsføringskampanjer. Gjesteundersøkelsen er altså en viktig kilde for denne type informasjon.

Nasjonale forskjeller i oppholdslengde

Artikkelen "Tourists' length of stay: The case of international summer visitors to Norway" (Thrane og Farstad, under publisering) som også er antatt for publisering i *Tourism Economics*, fokuserer på aspekter som kan forklare forskjeller i oppholdslengde for utenlandske turister. Mange reisemål/destinasjoner som ønsker innkommende turisme har interesse av at de utenlandske turistene oppholder seg så lenge på stedet eller i landet som mulig. Dermed økes også normalt turistenes totale pengeforbruk ved besøket, som igjen skaper gunstige økonomiske effekter på reisemålet.

Denne studien, som også bygger på data fra Gjesteundersøkelsen sommeren 2007, viser at det også er nasjonale forskjeller i turistenes oppholdslengde i Norge avhengig av hvilket land de er bosatt i. I gjennomsnitt for alle nasjonaliteter var oppholdslengden ca 11 dager. Svenske turister, som det er flest av i Norge, er referanse-kategorien her. Resultatene viser at danske turister i gjennomsnitt oppholder seg 44 prosent lengre enn svenskene i Norge målt i antall dager. Finnene oppholder seg omrent like lenge som svenskene i Norge. Briter, nederlendere og tyskere oppholder seg derimot over dobbelt så lenge i landet i forhold til svenskene, henholdsvis 126, 153 og 160 prosent lengre.

Av andre effekter kan det nevnes at alder har en betydning for oppholdslengde, dvs. at eldre personer blir lenger i landet på ferie enn yngre. Reisefølger med høyt forbruk per dag, blir i gjennomsnitt kortere enn reisefølger med lavere forbruk, noe som antyder at de fleste reisefølger må forholde seg til et gitt reisebudsjett. "Pakketurister", dvs. de som har bestilt en "pakkereise" inkl. transport og overnatting blir i gjennomsnitt kortere enn de som ikke er på slik reise. Tidligere besøkserfaring fra Norge (at man har vært her før) ser også ut til å påvirke oppholdslengden positivt i forhold til førstegangsbesøkende. At man har besøkt flere steder i Norge på turen, øker også oppholdslengden i forhold til de som bare har vært på ett sted, naturlig nok. Til slutt, og kanskje ikke overraskende, blir de som er godt fornøyd med norgesoppholdet lengre enn de som ikke er like fornøyd.

Praktisk nytte av denne studien er kunnskap om at det faktisk er forskjeller i oppholdslengde fra en nasjonalitet til en annen når det gjelder utenlandske turister. Det kan bidra til å forklare at f.eks. de omtrent like mange tyskere som svensker (rundt 400 000) som besøkte Norge sommeren 2007, stod for 2,6 ganger så mange gjestedøgn i landet som svenskene. Dette gjenspeiler seg også i forskjeller i samlet beregnet turismeforbruk mellom tyskere (ca 3,1 milliarder kroner) og svensker (ca 0,5 milliarder kroner), se også TØI rapport 941/2008 "Utenlandske turistenes forbruk i Norge 2007". Resultatene i studien kan gi holdepunkter for hvilke markeder man bør satse på og hvilke som gir mest igjen i forhold til økonomisk verdi av turisme til Norge.

Det betyr også at det kan være fordelaktig å differensiere markedsføringen etter hvilket utenlandsk marked man henvender seg til (f.eks. korttidsbesøkende svensker og finner sammenlignet med langtidsbesøkende tyskere og nederlendere). Av andre praktiske tiltak kan man f.eks. forsøke å øke oppholdslengden, særlig for de nasjonalitetene som har korte besøk i landet. Det kan gjøres ved å rette markedsføringen og produktutviklingen mot å få kortbesøkende til for eksempel å delta i flere aktiviteter (f.eks. naturbaserte) eller promotere rundreiser, som igjen gjerne øker oppholdslengden. Tilbud som gir insentiver til gjenbesøk (gjenbesøksrabatter, bonusprodukter eller lignende) kan også bidra til å øke oppholdslengden og samtidig sikre gjenbesøk. Til slutt vil også tiltak som kan forbedre opplevd kvalitet, eller grad av fornøydhets, betale seg i form av at turistene faktisk blir lengre på stedet (og sannsynligvis kommer tilbake).

Nasjonale forskjeller i beslutningshorisont

Data fra Gjesteundersøkelsen sommeren 2011 (jfr. avsn. 5.4.5) danner grunnlaget for en vitenskapelig artikkel (p.t. under utarbeidelse) om hva som kan forklare forskjeller i beslutningstidshorisont for feriereiser til Norge. Det er betydelig variasjon i når beslutningen om å reise til Norge blir tatt. Det er også store variasjoner nasjonalitetene i mellom, og også mht. reisemål og andre aspekter ved reisen og de reisende.

Praktisk nytte av disse forskningsresultatene er bedre forståelse av når de ulike internasjonale markedene tar sine beslutninger om å reise til Norge. Det betyr at f.eks. timingen i eventuelle markedsfremstøt bør være forskjellige for ulike markedssegmenter. For eksempel kan en kampanje to måneder før sommerferien være for sent i forhold til ett gitt marked (beslutningen er allerede tatt), mens en kampanje åtte måneder før sommeren kan være for tidlig for et annet (kampanjen er blitt "glemt" da beslutningen tas).

Forståelse av beslutningshorisonten kan også være nyttig for dem som retter seg mot spesielle markedssegmenter (f.eks. større grupper, langtidsferier eller rundreiser), eller de som har kunder som ofte kommer på gjenbesøk.

Annet

Data fra Gjesteundersøkelsen er en bærebjelke i prosjektet TOURIMPACT som har vært ledet av TØI. Prosjektet ble finansiert av Norges Forskningsråd og sluttførtes i slutten av 2011. Prosjektet har vært et samarbeid mellom blant annet Transportøkonomisk institutt og Statistisk sentralbyrå, og tok sikte på å forbedre statistikkgrunlaget for reiseliv i Norge. En rekke rapporter og vitenskapelige artikler er publisert i prosjektet, og SSB har også laget et fylkesfordelt satelittregnskap for turisme for Norge som en del av prosjektet (jfr. SSB Rapport 37/2011).

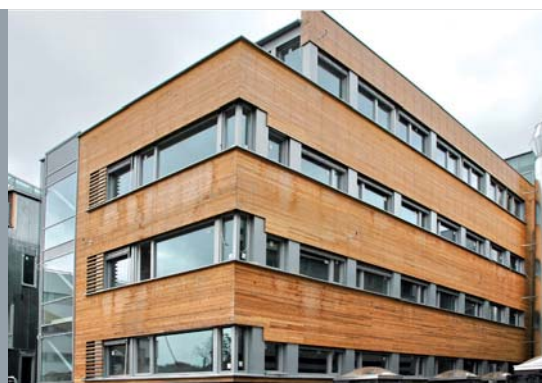
Resultatene fra Gjesteundersøkelsen brukes også i utarbeidelsen av SSBs periodevise satelittregnskap for turisme, som blant annet dokumenterer turismens bidrag til BNP, omsetning innen reiselivsnæringene, antall arbeidsplasser relatert til turisme osv (jfr. SSB Rapport 2009/32). Satelittregnskapet inngår også som underlag for rapportering til Eurostat, UNWTO, og OECD.

Besøks- og postadresse:

Transportøkonomisk institutt
Gaustadalléen 21
NO 0349 Oslo

Telefon: 22 57 38 00
Telefaks: 22 60 92 00
E-post: toi@toi.no

www.toi.no

**Transportøkonomisk institutt (TØI)
Stiftelsen Norsk senter for samferdselsforskning**

TØI er et anvendt forskningsinstitutt, som mottar basisbevilgning fra Norges forskningsråd og gjennomfører forsknings- og utredningsoppdrag for næringsliv og offentlige etater. TØI ble opprettet i 1964 og er organisert som uavhengig stiftelse.

TØI utvikler og formidler kunnskap om samferdsel med vitenskapelig kvalitet og praktisk anvendelse. Instituttet har et tverrfaglig miljø med rundt 70 høyt spesialiserte forskere.

Instituttet utgir tidsskriftet Samferdsel med 10 nummer i året og driver også forskningsformidling gjennom TØI-rapporter, artikler i vitenskapelige tidsskrifter, samt innlegg og intervjuer i media. TØI-rapportene er gratis tilgjengelige på instituttets hjemmeside www.toi.no.

TØI er partner i CIENS Forskningscenter for miljø og samfunn, lokalisert i Forskningsparken nær Universitetet i Oslo (se www.ciens.no). Instituttet deltar aktivt i internasjonalt forsknings-samarbeid, med særlig vekt på EUs rammeprogrammer.

TØI dekker alle transportmidler og temaområder innen samferdsel, inkludert trafikk sikkerhet, kollektivtransport, klima og miljø, reiseliv, reisevaner og reiseetterspørsel, arealplanlegging, offentlige beslutningsprosesser, næringslivets transporter og generell transportøkonomi.

Transportøkonomisk institutt krever opphavsrett til egne arbeider og legger vekt på å opptre uavhengig av oppdragsgiverne i alle faglige analyser og vurderinger.